

"ESSENTIALLY" ABOVE & BEYOND!

BS"D • Vo. 3 | Issue 25 | No. 124 • MONSEY: Candle Lighting - 5:41 • Shabbos Ends - 7:14 (72 min past shkiah) • March 13, 2021 • 29 Adar, 5781

רס התורה

DIVREI TORAH FREELY PRINTED & DISTRIBUTED BY RAMAPOST

"בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך"

PARSHAS VAYAKHEL-PEKUDEI

ENGLISH
DIVREI TORAH

ANFEI EREZ • TIV HAKEHILA • SHVILEI PINCHAS • AREIVIM
MIZMOR L'DOVID • PENINIM • PARSHA PSHELTEL • MIGDAL OHR

TAKE 10% OFF
AN EXTRA
WITH COUPON CODE AD10OFF

ASK ABOUT OUR DIGITAL + SOCIAL MEDIA MARKETING

A COLLECTION OF TORAH THOUGHTS BY

Rabbi Chaim Z. Levitan

ענפי ארז

בס"ד

פרשת ויקהל-פקודי-החודש

כ"ט אדר תשפ"א VOL. 1 / ISSUE 77

As our קריאת התורה of ספר שמות comes to an end with ויקהל פקודי, the perennial question draws our attention. We try to find a satisfying answer as to why the Torah expends so much recognition to the details of the building of the Mishkan. Don't think you will get it in this article, rather, only a thought that, hopefully will help us serve the Ribono Shel Olam and Klal Yisroel.

Let's focus first on a Pasuk in תשא (31:2-6), where Hashem appoints the architects of the Mishkan; Bezalel, son of Uri from Yehuda and Ohaliav, son of Achisomach from Dan. The Medrash, quoted by Rabeinu Bachye, explains that Yehuda is the head of the Shevatim, the Melech, while Dan is considered the lowest; yet, both were needed to create a Mishkan. Likewise, in the Mikdash, a member of Shevet Yehuda - Shlomo, and a member of Shevet Dan - Cheerom, whose mother was from Dan, worked together to build a resting place for the Shechina. The Medrash understands this to mean that both the top and bottom of Yisroel need to function in unison, for it to be considered as if all of Klal Yisroel, even those in the middle, built the Mishkan. This is because Shechina belongs to ALL of Klal Yisroel, not to any יחידים and therefore, the conduit to bring Shechina down must be the product of the Klal.

Many, many years ago I spent very cold winter learning in Tifrach (I just made an extremely long story very short). At that time, Harav Dan Segal

was a Rosh Yeshiva there - not the Mashgiach - although he also said Shmuzen once in a while. He taught us that נושא בעול אם חבירו is one of the 48 קנינים of Torah, because the Torah was given to Klal Yisroel, not to יחידים. If the measure of your behavior is such that you consider yourself part of the Klal, then you can lay your claim to Torah. A few years ago, I met Rav Dan in Eretz Yisroel and I repeated that Vort to him - he asked: איך האב דאס ?? My affirmative response was met with a heartfelt handshake, as Harav Don said I was מקיים the Mitzvah of השבת אבידה to him about the Vort. This idea is evident by the fact that Chazal describe us at Har Sinai accepting the Torah as כאיש אחד בלב, the required Achdus for Torah.

The Ozrover (באר משה כי תשא תתקע"ב) quotes a Zohar that correlates the י"ג מדות הרחמים with Yaakov and the 12 Shevatim. The implication being that in order for us to be Zoche to the ultimate Rachamim, we need the entire Klal Yisroel together. The basis for this idea is a classic Shtikel from the Brisker Rav (על התורה שמות לג:יט) who wonders if the thirteen Middos Harachamim belong only to Yidden, or if it extends to other nations as well. He proves and then clarifies this from Pesukim in Yona (4:2), where he complains that Hashem is too soft. כי ידעתי כי אתה אל חנון ורחום ארך אפים ורב חסד ונחם על הרעה. I know, Yonah says, you will pardon them since You are merciful, employing many of the י"ג מדות, even for the Goyim of Ninveh. However, says the Rav, the unique distinction that the י"ג מדות have, ascribed

-1-

MOSDOS ZICHRON EREZ was established in 2005 under the leadership of Rav Chaim Zev Levitan and is dedicated to older Bais Medrash bochurim who have chosen to pursue the path of Zevulun while rooted in the tents of Yissachor. B"H they have had great siyata d'shmaya in enabling these bochurim to shteig and face the world as real Bnei Torah. Rav Levitan's reputation in the chinuch field and his warm and caring personality have led to the tremendous hatzlocho of this wonderful mosod.

For more information please visit WWW.ZICHRONEREZ.COM

RAMAPOST
MARKETING | DESIGN | PRINT | MAIL

לזכות רפואה שלמה: מלכה בת רחל, מיכאל בן שולמית, יעקב משה בן דבורה שירה
אברהם יהודה בן שרה רבקה ומתתיהו ישיעיהו בן חנה חניקה

רם התורה

LAYOUT: RAMAPOST.COM

A COLLECTION OF TORAH THOUGHTS BY

Rabbi Chaim Z. Levitan

ענפי ארז

בס"ד

to them in Rosh Hashana (17), is that there is a Bris, a covenant, that they are ALWAYS answered ONLY works for Klal Yisroel. Goyim also have the ability to pray as we see in Yeshaya (56:7) כי ביתי but it is different than our Tefillos. The Pasuk (ואתחנן ד:ז) says גדול אשר מי גוי Hashem - לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקינו בכל קראנו אליו Hashem answers our prayers which, as per Rosh Hashana (18) means Tefilah Bitzibur and the concept of Tzibur is EXCLUSIVELY for Yisroel. We know the Gemorah that when Hashem taught Moshe the 13 Middos, He was נתעטף כשליח צבור because that is how the Middos work, Bitzibur.

We, Baruch Hashem, have learned that Shechina needs unity, Torah needs unity and even our pleas for Rachmanus need unity. I often get annoyed when hearing people preach about unity and Achdus. I don't think I will get over that anytime soon. Hearing those hollow words, devoid of any real Yiddishkeit, that so often have undertones that should upset any real "Ehrliche" Jew. Does anybody still know what "Gridjet" means? But in today's world, with anti-Semitism so out of the closet, it's no longer something that anyone even pretends to be ashamed of, we Yidden really need to stick together, more so than ever.

There is a Rashi that we should all learn every week. The Pasuk reads: וביאורו את המשכן אל משה את האהל ואת כלים, they brought the Mishkan, the tent, and all its implements to Moshe. Rashi explains that since Moshe did not work on the Mishkans actual

construction, Hashem left it to him to set it up. This was a job that no one could do - no one could lift the beams to set them straight. Even Moshe wondered how it could be done. So Hashems reply was; "try with your own hands and it will appear as if you did it and it will rise upright and stand by itself. "וזהו שנאמר "הוקם" הוקם מאליו" - it stood on its own. Moshe was told to do a magic trick, make it as IF YOU DID IT, while it was really Hashem doing it. If so, why was Moshe chosen? Based on the above, Moshe, according to Chazal, encompassed all 600,000 of Yisroel, כנגד ששים רבוא and the Shechina requires ALL OF US to create a place for the Shechina to rest. To get it to stand upright with all of its inspiring splendor, only Moshe could represent, as one, all of Klal Yisroel. Let us not forget the other lesson in the Chazal. There may be tasks, things that really need to be done that seem insurmountable, levels of Ehrlichkeit that look to be beyond my grasp - A Yid should give it a try, get involved, put your hands in the till and the סייעתא will kick in and it will get done. We have to do our share, together, with unity, so that the חידוש of the third Bais Hamikdash can become a reality. BBA.

Among those that are מצפים לישועה,

אמני דאליקה
חיים טובים ושלום

MOSDOS ZICHRON EREZ was established in 2005 under the leadership of Rav Chaim Zev Levitan and is dedicated to older Bais Medrash bochurim who have chosen to pursue the path of Zevulun while rooted in the tents of Yissachor. B"v they have had great siyata d'shmaya in enabling these bochurim to shteig and face the world as real Bnei Torah. Rav Levitan's reputation in the chinuch field and his warm and caring personality have led to the tremendous hatzlocho of this wonderful mosod.

For more information please visit WWW.ZICHRONEREZ.COM

טיב הקהילה

בס"ד
'ין לע"י קהילת שבתי בבית ד'

בנשיאות מורנוהרה"צ ר' גמליאל רבינוביץ שליט"א

English Edition

Vayakhel-Pikudei

5781

No.

558.457

טיב המערכת

If there was found by a man - איש אשר נמצא אתו

Many years ago there was a group of people who were looking for a place to settle in. After many searches, they found an uninhabited island and they decided to settle there. They landed on the island and they divided up the tasks, some were appointed to build houses, others for food preparation, and those responsible for building furniture from the trees of the forest. Some time went by and nothing had been accomplished, no houses had been built, the trees had not been cut down so the furniture was not built, their supply of food that they brought with them was depleted and they did not find new food. The elders of the group sat down and thought about what had happened and why they were 'stuck' in this situation for so long? After investigation and discussion, they determined that they had made a mistake in the distribution of the tasks, for those assigned to build houses had no concept of how to build a house, but they were experienced in planting trees and preparing food. The ones appointed for food preparation were heavy laborers who knew how to cut down trees and build houses, and so, none of them knew what to do.

The Torah states (35:23-25) 'וכל איש אשר נמצא אתו תכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים ועורות אלים מאדמים ועורות תחשים הביאו... וכל איש אשר נמצא אתו עצי שטים... הביאו... וכל אשה חעמת לב בידיה טוו' 'Any man with whom there was found turquoise wool or purple wool or scarlet wool, or linen, or goats' hair, or red-dyed rams' skins, or tachash skins brought them. And anyone with whom there was found shittim wood... brought it. Every wise- hearted woman spun with her hands'. The Torah describes at length how everyone brought only what he had, according to what the Creator gave him, and the same with their talents, every man and woman helped according to their abilities and talents.

One of the reasons why people do not advance in life is because they want something that they cannot do or cannot achieve, or their talents do not make it possible, or the situation in general is not feasible. In order to succeed in *ruchniyus* [spirituality] or *gashmiyus* [mundane], we must first recognize our abilities, then check if our aspirations are realistic, as we know the tasks of a man are different from those of a woman and if these roles are reversed, it would be a disaster. If we recognize our good qualities and are deficiencies, then we will be smarter as the Torah states a little further on (36:4), 'ויבאו' 'All the wise people came from their work... each man from his work that they were doing'. Chazal expound on these words (Shabbos 96b) 'from his work he would do, but he would not do from the work of his fellow.

- Tiv HaTorah - Vayekhel

טיב ההשגחה

'Faith and trust brings abundance' - 'אמונה ובטחון מביא שפע'

I have a friend who is a walking book of faith. I will not tell you that he sits and learns day and night. He works and sets aside time for Torah, does not forego *davening* with a *minyan*, and he is bound with an unconditional love to the Creator in an astonishing way. He always considers how HaKadosh Baruch Hu is good and does good for all. Even something that seems worse has a good purpose.

This is his story: "A while ago I signed as a guarantor on a loan for someone and the man defaulted on his payments. The result was the bank came to me with a claim for 180,000 shekel. You know that I never borrow money and now this debt fell to me and I barely make it through the month. Friends got involved to help me with the banks to see if I was obligated or not, in the meantime my salary was garnered. At work, I asked that I not be paid so that it would not go to the jaws of the bank until this was resolved. Besides, there were other guarantors, and my share was 70,000 shekel. Of course this was not easy, but if we believe that everything is from the Creator, then everything is fine, no problem.

"About two months later, my wife asked me how will we manage? I told her, are you lacking anything? Are you lacking food for the table? Baruch Hashem we are not lacking anything. But I was really thinking how will we manage without a salary?

"After three months, I received all my backpay just in time for my son's bar mitzvah, which is not cheap, and we made everything generously without borrowing even a shekel. So I ask you, is there a ruler in the world? Do you see that everything is good? Just open your eyes and thank Hashem!!!"

Two months later we met again, and he continued the story. "Do you remember they resolved the issue and I had money for the bar mitzvah? Here's what happened: Because of corona, I received unemployment and it equaled the three months of lost wages. In one week I receive three months' salary and three months unemployment, and this was enough to pay off the 70,000 shekel that I owed and still have leftover *b'ezras Hashem*!!! Do you understand that everything is good and there is nothing to worry about at all!!!!???

We should merit complete and true faith, *amein*.

ר.ל

ויאמר משה אל כל עדת בני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה' לאמר:
(לה:ד)

Moshe said to the entire assembly of the Children of Israel, saying:
"This is the word that Hashem commanded, saying." (35:4)

Rashi explains: This is the word that Hashem commanded – me, to say to you.

Rashi was bothered by the intent of the posuk when it wrote the word 'לאמר' twice. Therefore, he explains that the meaning of the first 'leimor' is different than the second 'leimor'. The meaning of the first one is like the general meaning used all over regarding 'these words'. The meaning of the second one is 'the words that were told to me so that I will tell them to you'.

Perhaps we can also resolve the matter by way of a hint. It is brought down in the Midrash (Bamidbar Rabbah Korach 18) in explaining the intent of the posuk (Hoshea 14:3) 'אמרו אלי כל תשא עוון וקח טוב' – 'Say to him: "May You forgive all iniquity and accept good, and let our lips substitute for bulls"': 'Israel said, "Ribono shel olam, when the Bais HaMikdash stood we would bring a *karban* and we would be atoned, and now all we have in our hands is Tefillah.' The *gematria* [numerical value] of 'tov' is 17. Tefillah (Shemona Esrei) has 19 berachos. Remove the bracha of *minin* which was established in Yavneh and *es tzemach Dovid* which was established later based on (Tehillim 26:2) 'בחני ה' ונסני' – 'Examine me Hashem and test me'. Rebbe Simon said: '*kach tov*' has the *gematria* of '*nefesh*' – 'soul'. Israel said, 'When the Bais HaMikdash stood we burned the fats and the sacrificial parts, and we were forgiven. Now, we offer our fats, and our blood, and our souls, may it be the will before You that it should be an atonement for us, and let our lips substitute for bulls.'

The two approaches mentioned, the Navi teaches us how we are to repay and fill the loss created by the destruction of the Bais HaMikdash and the *avodah* of the *karbanos*. According to one it is through prayer since the number of berachos in Shemona Esrei is the same as 'tov' which corresponds to Rebbe Yehoshu ben Levi (Berachos 26b) 'Tefillos were established to correspond to the *Tamid*' and according to Rebbe Simon we fill the loss verbally by saying the *karbanos* which is in line with the intent of the posuk 'and let our lips substitute for bulls'. It is brought down in the Gemara like him (Menachos 110a), 'Rebbe Yitzchak said, "What does it say '*zos toras chachatas*' and '*zos toras ha'asham*'? Whoever studies the laws of the *chachatas* it is as if he brought a *chachatas*, and whoever studies the laws of the *asham*, it is as if he brought an *asham*.' Similarly, it is brought down in the Midrash (Shir HaShirim Rabbah 4), 'Israel said before HaKadosh Baruch Hu, "*Ribono shel olam*, we do not have the scarlet thread and the goat that is sent away." He told them, "Your lips are like the scarlet thread, the utterings of your mouth are dearer to me than the scarlet thread." R' Avahu said on this (Hoshea 14:3) 'and let our lips substitute for bulls'. What do we have in place of the bulls and the goat that is sent away? We have our lips.'

Based on these words we can say that when Moshe came to teach *Bnei Yisrael* the *avodah* of building the Mishkan, he already saw in a prophesy that the day will come and the Mishkan will be destroyed because of the sins of Israel, and they will not be able to bring satisfaction Above with the *avodah* of the Bais HaMikdash, therefore, there is a hint how to rectify the Mishkan and Mikdash nowadays.

This is his intent when he told Israel, "Saying, this is the word Hashem commanded, saying." That is, if there will be times that you will not be able to do the *avodah* of the Bais HaMikdash in practice, 'say', fill your mouths with these words that Hashem commanded me to tell you, that is, study the 'laws of the Mishkan and *karbanos* which will

be counted as if actually involved in building the Mishkan and the *avodah* of the *karbanos*.

Similarly, you must be involved in the *avodah* of Tefillah with the 'mouth' since this is also the correction that takes the place of the *karbanos* and is done by 'saying', that is, saying the Tefillos stands for Israel in place of 'the word that Hashem commanded'. Just as the Tefillos are a substitute for the *tamidin*, so too is it a correction for the very existence of the Mishkan and the Mikdash, as brought in the Yerushalmi (Berachos 4:3) based on the saying of Raban Gamliel, 'Every day a person must pray Shemona Esrei [the 18 blessings]'. 'Why is it eighteen berachos? Rebbe Shmuel bar Nachmoni says in the name of R' Yochanan: The eighteen blessings correspond to the eighteen commands that are written in the second passage of the Mishkan (in Vayakhel-Pekudei).' We see that the power of these berachos extend in this world and fill the loss of the Mishkan.

Nevertheless, we see from this teaching the extent of the attribute of Tefillos and studying the laws of the *karbanos*. We understand from these words why the *yetzer* presses its entire weight on the *avodah* of Tefillah in general and saying *karbanos* in particular. When the Bais HaMikdash was standing we merited a great and exalted light, and the *avodah* of the *karbanos* added to it an extra heaping of *Kedusha* [sanctity]. [Even the nations of the world earned great goodness through this *avodah*, as brought down in holy *seforim* that one of the reasons that 70 *karbanos* are offered on Succos is to extend abundance to the 70 nation.] All this was lost to us with the destruction of the Bais HaMikdash, and we find ourselves in a dark world which has practically not even a drop of *Kedusha*. The result of all this is that we find that the *yetzer* resides in the heart of the person and is able to direct his heart after nonsense *Rachmana litzlan*. The Jewish soul loves pleasures, and if it does not merit spiritual pleasure which is influenced from *Kedusha*, then it is drawn after mundane pleasures. The result of all this is descent after descent without the chance of rising *chas v'shalom*.

Since the entire success of the *yetzer* depends on the garnering of the light that served in the time of the Bais HaMikdash, and it knows that this light can extend through Tefillah with *kavanah* and through saying *karbanos*. Therefore, it blinds the eyes of the person and confounds him with many distractions so that he has to hurry when he gets up in the morning, and it does not give him time to think about the advantages of Tefillah and saying *karbanos* beforehand. The result of all this is that he completely skips *karbanos*, and he even rushes through *davening* barely concentrating on what he is saying. Tefillah like this cannot make a great impression, not in Heaven above, and certainly not on earth below. It is not possible to extend through it the Mishkan and *karbanos*. When this happens in this world, it is then not possible to remove the bitter darkness. The result of this darkness is that you do not have a day that is cursed more than the previous day, *Rachmana litzlan*. This is also the reason for this long, difficult exile, for once the darkness covers the earth, sin adds to iniquity which holds back the bells of redemption.

But if we merit to strengthen these words that stand at the top of the world, and we get up early and come early to shul to give ourselves time to involve in the laws of the *karbanos* and then we *daven* calmly and with *kavanah*, then through this we will merit to extend over us and the entire world the holy light from Above, and through this we will merit many kindnesses, both mundane and spiritual [*gashmiyus* and *ruchniyus*].

An Explanation of the Dispute between Betzalel and Moshe Rabeinu

Betzalel Prioritized the Mishkan Representing the Kedushah of Moshe Rabeinu over the Vessels of the Mishkan Representing the Kedushah of Yisrael

Next Shabbas, which approaches us auspiciously, we bless the month of Nissan, we complete the Torah-readings of sefer Shemos—reading the parshiyos of Vayakhel and Pekudei—and we read a special Maftir from parshas Bo. The reading of this Maftir was instituted by our blessed sages to emphasize the importance of the month of Nissan, the month of Yisrael's exodus from Mitzrayim. For this reason, it was designated as the first of the twelve months of the year, as it is written (Shemos 12, 2): **"החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה"**—**this month shall be for you the beginning of the months; it shall be for you the first of the months of the year.**

Perhaps we can find a common thread connecting these two Torah-readings. The parshiyos of Vayakhel and Pekudei record the details related to the building of the Mishkan and its vessels. Furthermore, in parshas Pekudei, HKB"H commands Moshe to erect the Mishkan on the first of Nissan, as it is written (ibid. 40, 1): **"ידבר ה' אל משה לאמר, ביום החדש הראשון באחד לחדש תקים את משכן"**—**Hashem spoke to Moshe, saying: "On the day of the first month, on the first of the month, you shall erect the Mishkan, the Tent of Meeting.** Subsequently, it states (ibid. 17): **"ויהי בחודש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן"**—**it was in the first month of the second year, on the first of the month, that the Mishkan was erected.** Thus, we learn that the Mishkan, whose construction is described in detail in the parshiyos of Vayakhel-Pekudei, was erected on Rosh Chodesh Nissan, whose significance is highlighted in Parshas HaChodesh.

The Dispute that Was Decided in Favor of Betzalel

In this essay, we wish to examine the historic dispute that ensued between Moshe Rabeinu and Betzalel regarding the

order of the building of the Mishkan and its vessels. Surprisingly, Betzalel prevailed. In fact, Moshe Rabeinu ultimately conceded that Betzalel's view was correct. Here is the pertinent passuk (Shemos 38, 22): **"ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ה'—Betzalel, the son of Uri, the son of Chur, of the tribe of Yehudah, did everything that Hashem commanded Moshe.**

Rashi comments: **"That which Moshe commanded him" is not written here, but, rather, "everything that Hashem commanded Moshe."** This implies that even with regards to matters which his master did not tell him, his mind (Betzalel's) intuited that which had been said to Moshe at Sinai. For, Moshe commanded Betzalel to make the vessels first and afterwards the Mishkan. Betzalel said to him, **"It is common practice to first make a house, and to place the vessels in it afterwards."** He (Moshe) said to him, **"Thus, (as you suggest), did I hear from HKB"H."** Then Moshe said, **"You were in G-d's shadow (b'tzel El); for, that is indeed what HKB"H commanded me."** And that is what he did—first the Mishkan and, afterwards, he made the vessels.

Rashi's source for this comment is the Gemara (Berachos 55a), where we learn:

"אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן בצלאל על שם חכמתו נקרא, בשעה שאמר לו הקב"ה למשה, לך אמור לו לבצלאל עשה לי משכן ארון וכלים, הלך משה והבך ואמר לו עשה ארון וכלים ומשכן, אמר לו, משה רבינו מנהגו של עולם אדם בונה בית ואחר כך מכניס לתוכו כלים, ואתה אומר עשה לי ארון וכלים ומשכן, כלים שאני עושה להיכן אכניסם, שמא כך אמר לך הקב"ה עשה משכן ארון וכלים, אמר לו, שמא בצל א"ל היית וידעת."

Rabbi Shmuel bar Nachmeini said in the name of Rabbi YoNasan: Betzalel was named for his wisdom. When HKB"H

instructed Moshe, “Go tell Betzalel to make Me a Mishkan, an Aron and vessels”; Moshe reversed the order and instructed him, “Make an Aron, vessels and a Mishkan.” He (Betzalel) said to him, “Moshe, our teacher, it is customary for a man to build a house and then place vessels in it. Yet, you say to make Me an Aron, vessels and a Mishkan. The vessels that I make, where will I place them? Perhaps, HKB”H said to you, ‘Make a Mishkan, an Aron and vessels.’” He (Moshe) said to him, “Perhaps, you were in G-d’s shadow, and that is how you knew.”

Several points deserve further scrutiny. First of all, Betzalel’s justification for constructing the Mishkan before fashioning the vessels was: **The vessels that I make, where will I place them?** Couldn’t they have placed the vessels he crafted in safe storage somewhere until the completion of the Mishkan? After all, every time they journeyed in the midbar, the Mishkan had to be dismantled. Clearly, the vessels did not remain inside the Mishkan; they were covered up until they reached their next encampment. Then, the Mishkan was erected anew, and the vessels were returned to their proper locations inside the Mishkan. That being the case, he could have simply fashioned the vessels first, covered them up, and had someone watch over them until the Mishkan was completed and it was time to place them inside.

Furthermore, HKB”H Himself attests to Moshe Rabeinu’s integrity and loyalty as follows (Bamidbar 12, 17): **בכל ביתי —נאמן הוא—in My entire house, he is the most trustworthy.** Thus, it seems improbable and hard to believe that he would have deviated from the instructions he was given by HKB”H. If HKB”H instructed him: **“Make Me a Mishkan, Aron and vessels,”** why would he instruct Betzalel: **“Make an Aron, vessels and a Mishkan”?** Additionally, it behooves us to clarify Moshe’s remark to Betzalel: **“Perhaps, you were in G-d’s shadow, and that is how you knew.”** In fact, his name **Betzalel**—**בצלאל**—alludes to this fact. For, if we break his name down into two words—**בצל-אל**—it means **“in the shadow of G-d.”** Nevertheless, we will endeavor to explain the connection between the name of G-d—**א-ל**—and the fact that Betzalel intuited the Almighty’s intent—namely, to construct the Mishkan first.

Only Moshe Was Capable of Erecting the Mishkan

We will begin to shed some light on the subject with a passuk in this week’s parsha. After Yisrael completed all the

work related to the Mishkan, it says (Shemos 39, 33): **וַיָּבִיאוּ אֶת—הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה אֶת הָאֹהֶל וְאֶת כָּל כֵּלָיו קְרָסָיו קְרָשָׁיו בְּרִיחָיו וְעִמּוּדָיו וְאֹדְנָיו—** they brought the Mishkan to Moshe—its tent and all its vessels—its hooks, its beams, its bars, and its pillars. Rashi comments: “They brought the Mishkan, etc.” because they were unable to erect it. Since Moshe did not do any of the work on the Mishkan, HKB”H left its erection to him. For no man was able to erect it because of the weight of the beams, as a man does not have the strength to set them upright, but Moshe erected it. Moshe said to HKB”H, “How can its erection be accomplished by man?” He said to him, “Involve yourself with your hand, and it will appear as if you were setting it up, but it will rise upright and stand by itself.” This is the meaning of the statement: **“The Mishkan was set up”**; the language implies that it was set up by itself. This comment comes from Midrash Rabbi Tanchuma.

To genuinely appreciate this phenomenal event, let us examine the source in the Midrash Tanchuma, where it is described in greater detail (Pekudei 11):

When they completed the labor of the Mishkan, they were sat wondering: When will the Shechinah come and dwell in it? They were all distressed, because the Shechinah had not rested on it. What did they do? They went to the wise-hearted men and said to them: “Why are you just sitting around idly? Go erect the Mishkan so that the Shechinah will dwell among us.” They attempted to erect it, but they did not know how; they were unable to make it stand. When they attempted to stand it up, it fell down immediately. They went to Betzalel and Ahaliav. They said to them: “Come and erect the Mishkan that you made. Perhaps you are worthy to erect it.” They began immediately to assemble it but were unable to do so . . .

After trying every which way and failing to erect it, all of Yisrael approached Moshe. They said, “Moshe Rabeinu, everything you told us, we have done, and everything you instructed us to give and bring, we have given. Behold, all of the work is before you; perhaps we have overlooked something, or perhaps something else should be added to what you told us. See, everything is here.” They showed it all to him, as it is stated: **“And they brought the Mishkan to Moshe, etc.”** And it is written (ibid. 39, 43): **“And Moshe saw all the work, etc.”** They said to him: **“Did you not tell us to do such-and-such?”** He replied: **“Yes, indeed.”**

They said to him, "If that is so, why isn't it standing?". . Moshe was troubled by all this until HKB"H said to him: "Moshe, because you were unhappy over the fact that you did not participate or have any part in the work and building of the Mishkan, hence these wise men are not able to erect it for you. Thus, Yisrael will know that if you do not erect it, it will never be set up. Have I not written previously that it would be done only by you, as it says (ibid. 40, 18): "Moshe erected the Mishkan."

Moshe said, "Master of the Universe, I do not know how to erect it!" He said to him, "Work on it with your hands, you will appear to be erecting it, and it will stand up by itself. Furthermore, I am attesting to the fact that you erected it." As it says, "And it came to pass in the first month of the second year on the first day of the month, the Mishkan was erected." And who erected it? Moshe, as it says: "Moshe erected the Mishkan."

Moshe Rabeinu Resembles the Mishkan His Kedushah Surrounds All of Its Vessels

I had a wonderful idea! I will endeavor to explain the reason HKB"H chose Moshe Rabeinu to erect the Mishkan rather than assigning him to fashion one of the vessels of the Mishkan, such as the Aron or the like. Let us refer to what we have learned in the Gemara (B.B. 25b): הרוצה שיחכים ידרים ושיעשיר יצפין וסימניך "One who wants to become wise should face south (Rashi: He should face south while praying), while one who wants to become wealthy should face north (he should face north); and your mnemonic is: The Shulchan stood in the north, while the Menorah stood in the south."

This teaches us that the vessels of the Mishkan were reflections of Yisrael's sacred service. The menorah, which was located in the south, represented Yissachar, the Jew that engages in and dedicates himself to Torah-study. The shulchan, on the other hand, was located in the north. It represented Zevulun, the Jewish businessman, who supports Torah-scholars financially. Similarly, the mizbeiach, represents the sinner, who performs teshuvah by offering a sacrifice to atone for his sin.

Viewed from this perspective, the Mishkan itself that surrounded all of the vessels placed within it, represented Moshe Rabeinu, who was equivalent to the entirety of Yisrael, as per Rashi's comment (ibid. 18, 1): "שקול משה כנגד כל ישראל"—Moshe was equal to all of Yisrael. This means that as the leader of

Yisrael, Moshe Rabeinu was like the root that encompassed all of the neshamos of Yisrael within him. Whereas the people of Yisrael were like the individual branches that emerged from the root, Moshe Rabeinu.

This explains very nicely the source of the wisdom and acumen of everyone that worked on the Mishkan: "They brought the Mishkan to Moshe—its tent and all its vessels—its hooks, its beams, its bars, and its pillars." They perceived that the kedushah of the Mishkan that surrounded all the vessels corresponded to the kedushah of Moshe Rabeinu, the root of all the neshamos of Yisrael. Therefore, only he was capable of erecting the Mishkan. For, with his kedushah, he surrounded the kedushah of all the vessels of the Mishkan that corresponded to all the people of Yisrael.

It appears that we can substantiate the assertion that Moshe Rabeinu corresponded to the kedushah of the Mishkan from the fact that Yisrael's enemies never gained control of the Mishkan, since it was the product of Moshe's handiwork, as we learned in the Gemara (Sotah 9a):

"דרש רבי חנינא בר פפא, מאי דכתיב רננו צדיקים בה' לישירים נאווה תהלה, אל תקרי נאווה תהלה אלא נווה תהלה, זה משה ודוד שלא שלטו שונאיהם במעשיהם, דוד דכתיב טבעו בארץ שעריה, משה דאמר מור משנבנה מקדש ראשון נגנו אהל מועד קרשיו קרסיו ובריהיו ועמודיו ואדניו."

Rabbi Chinana bar Pappa expounded: What is the meaning of that which is written (Tehillim 33, 1): "Sing joyfully tzaddikim because of Hashem; for the upright praise is fitting"? Do not read it as praise is "fitting," but rather as "a palace of" praise. This refers to Moshe and David, for their enemies did not gain control of their handiwork. Of David, for it is written (Eichah 2, 9): "Its gates sunk in the earth." Regarding Moshe, the master said: When the first Mikdash was built, the Ohel Mo'ed was hidden—its beams, its hooks, its bars, its pillars and its sockets.

Due to Moshe Rabeinu's Extreme Humility He Felt that He Was the Cause of the Cheit HaEigel

Now, in nature, we see that the root influences the branches, the leaves and the fruit that it sustains. In similar fashion, we can posit that since Moshe Rabeinu was the root of the neshamos of Yisrael and all of their kedushah, he also possessed the power to imbue all of the branches, namely the people of Yisrael who are nourished and nurtured by the root, with his kedushah.

Let us introduce the amazing comments of the great Rabbi Moshe of Dalina in Divrei Moshe (Shemini). He cites the Ba'al Shem Tov, who applies this idea to explain what Moshe Rabeinu said to HKB"H after the "cheit ha'eigel" (Shemos 32, 32): **וְעַתָּה: "and now, if You would but bear their sin; but if not, erase me from Your book that You have written."** As the root of all the neshamos of Yisrael, he felt that Yisrael's sin with the eigel was due to some minor mental flaw of his own that resulted in a far greater flaw in the branches nourished by him, their root.

This then is the implication of Moshe's remark to HKB"H: **"And now, if You would but bear their sin"**—it signifies that You have also forgiven me for causing their transgression. **"But if not"**—if You are not willing to forgive them, then **"erase me from Your book that You have written,"** since the "cheit ha'eigel" was my fault. To which HKB"H answered him (ibid. 33): **«מִי אֲשֶׁר חָטָא: "whoever has sinned against Me, I shall erase him from My book,"** because you did not cause them to sin; they sinned of their own volition and initiative.

This coincides beautifully with the explanation of the great Rabbi Yissachar Dov Ber of Zlotchov, zy"a, in Mevasser Tzedek (Emor) regarding the following passuk attesting to Moshe's most admirable quality (Bamidbar 12, 3): **וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עֲנִי מְאֹד מְכֹל: "now the man Moshe was exceedingly humble, more so than any person on the face of the earth!"** Seemingly, this is quite surprising. After all, Moshe Rabeinu was the foremost of all the neviim; he spearheaded the miraculous exodus of Yisrael from Mitzrayim; he was privileged to prepare Yisrael for the incredible revelation of Matan Torah at Har Sinai; and he merited speaking with Hashem face to face, like a man would speak with his fellow man. With this extraordinary list of accomplishments, how is it possible that he was humbler than every other person on earth?

He explains the matter as follows. As the root of all the neshamos of Yisrael, he believed that all his admirable qualities and aspects of kedushah were not attributable to him himself but rather to the branches that emerged from him, the neshamos of Yisrael. He felt that he was merely the conduit used to influence and provide them with kedushah. Thus, we can interpret the passuk as follows: **"Now the man Moshe was exceedingly humble"**—because he believed that all his outstanding qualities were attributable to **"every person on the face of the earth"**—since he was the root of the neshamos of Yisrael.

The Branches Also Influence the Root

Just as we have seen that the branches are capable of influencing the root constructively and positively, the opposite is also true. Sometimes, chas v'shalom, the branches have a negative influence on the root. For, when the branches are extremely corrupt, the root can no longer influence them, as it is written (Vayikra 1, 1): **וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד: "He called to Moshe, and Hashem spoke to him from the Ohel Mo'ed, saying."** Rashi comments: **"Saying"**—Hashem said to Moshe, **"Go out and say convincing words to them. Say to them, 'On your account, He communicates with me.'"** As we found that the entire thirty-eight years that Yisrael were in the midbar like those who were excommunicated, from the sin of the meraglim and onward, the speech of Hashem did not seclude itself with Moshe, as it says, **"And it came to pass, when all of the men of war ceased to die, Hashem spoke to me, saying."** Only then was the speech to me.

Similarly, due to the "cheit ha'eigel," Moshe also suffered the consequences, as indicated by HKB"H's statement to Moshe (Shemos 32, 7): **«לֶךְ רֵד כִּי שַׁחַת עַמְךָ: "Moshe was instructed to step down from his lofty status due the corrupt, sinful acts of his people. We find a wonderful passage in the Midrash expounding on this passuk (S.R. 42, 2):**

"לך רד. אמר לו [משה], רבון העולם אתמול אמרת לי (שם יט-כד) ועלית אתה ואהרן עמך, וכן (שם כד-א) ואל משה אמר עלה אל ה', וכאן אתה אומר לך רד. אמר לו [הקב"ה], לא בשביל כבודך אתה עולה לכאן, אלא בשביל כבוד בני. אמרתי לזקן שלהם [יעקב] (בראשית כח-יב) והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו, מהו בו, אלא כך אמרתי לו, כשיהיו בניך צדיקים הם מתרוממים בעולם ועולים, וכן שלוחיהם מתעלים עמהם, וכשהם יורדים הם ושלוחיהם בירידה, לך רד, למה, כי שחת עמך, אמר לו, הואיל וחטאו אתה והם בירידה."

Moshe asks HKB"H: "Yesterday you told me to ascend; now you tell me to descend." In response, HKB"H informs him that his ascent was not intended for his own personal kavod but for the kavod of My children. When your children will be tzaddikim, they will ascend and rise in the world, as will their agents. Conversely, when they descend spiritually, they drag their agents along with them. So, here, why was Moshe instructed to descend? Because the people behaved corruptly. HKB"H said to him, "Since they sinned, you must descend along with them."

This, in fact, is the lesson taught by the Toldos Yaakov Yosef (Bereishis 2) in the name of the chassid, Rabbi Yehudah Leib Postner. He provides two interpretations of the passuk in Tehillim (12, 2): **--"הושיעה ה' כי גמר חסיד כי פסו אמונים מבני אדם" give**

us new life, Hashem, for the devout (the “chassid”) is no longer, for trustworthiness has disappeared from mankind. According to his first interpretation, the passuk teaches us why **the devout, the chassid**, has disappeared from the land. It is because mankind—the branches—are not strong enough in their faith. As a consequence, even the “chassid”—the devout of the generation, their root and source of strength--will fall from his position of preeminence. According to the second interpretation, the opposite is true. **“Give us new life, Hashem, for the chassid is no longer”**—if there is even the slightest flaw in the chassid’s perception or devotion, it produces significant, negative consequences in the branches—**“trustworthiness has disappeared from mankind.”**

This principle also appears in Avodas Yisrael (Shemini) in the name of his mentor the Maggid of Mezritsch, zy”a. He addresses the passuk in Tehillim (37, 16): **“טוב מעט לצדיק מהמון רשעים—better is the little of the tzaddik than the multitude of the wicked ones that is great.** In other words, the reason the tzaddik sometimes falls from his preeminence (he is less good)--“מעט טוב”--stems--“רשעים רבים”--from the shortcomings and wrongdoings of the masses. The opposite also holds true. When Yisrael increase and enhance their service of Hashem, this influences the tzaddik as well; he, too, rises to a higher level.

Let us embellish this thought. Why did HKB”H arrange things such that Bnei Yisrael, analogous to branches, possess the power to exert a negative influence on their leaders, the roots, in keeping with the passuk: **“טוב מעט לצדיק מהמון רשעים רבים”**? We know that in every generation, it is incumbent upon the tzaddikim to exert a positive influence—with regards to the paths of Torah and reverence—upon those who seek refuge and guidance in their shadows. Now, if the people of their generation sin, chas v’shalom, the responsibility rests on the shoulders of the leaders to guide them back to the path of righteousness, as it is written (Devarim 1, 13): **“ואשימם בראשיכם—I shall appoint them as your heads.** Rashi comments on that passuk: **“ואשמם חסר יו”ד, לומר שאשמותינהם של ישראל תלויות בראשי דייניהם, שהיה להם למחות ולכוון אותם—אולם לדרך הישרה”**—the word **“ואשימם”** is written here without the letter “yud” (it is deficient) to inform us that the sins of Yisrael rest on the heads of their judges; for, they should have protested and guided them toward the proper path.

This, too, requires further explanation. How can the leaders possibly know every time the people of their generation transgress in order to urge them to perform sincere teshuvah?

After all, sinners tend to conceal their transgressions from others. Thus, we can suggest that this is why HKB”H arranged that the sins should have some minor effect on the root, as well; the leader will also fall slightly from his elevated level. Sensing his own personal descent in his service of Hashem, he will understand that the people of his generation have sinned. This will inspire him to perform teshuvah for the ruminations of sin that he senses from the people of his generation; his kedushah and his teshuvah will affect them—the branches; they, too, will perform teshuvah wholeheartedly.

The Mishkan Symbolizes the Kedushah of Moshe Rabeinu

This illuminates for us basis of the dispute between Betzalel and Moshe Rabeinu. In reality, HKB”H instructed Moshe to do precisely what Betzalel perceived: **“Make Me a Mishkan, an Aron and vessels.”** HKB”H intentionally mentioned the Mishkan first, so that its kedushah would surround and permeate all of the vessels—the Aron, the menorah, the shulchan and the mizbeiach. This order alluded to the kedushah of Moshe Rabeinu, the root of the neshamos of Yisrael. He, like the Mishkan, surrounded all of Yisrael and influenced them with his kedushah.

Due to his extreme humility, however, Moshe felt that all of his kedushah emanated from the congregation of Yisrael, the virtual branches. Therefore, he thought that HKB”H most certainly intended to have the Aron and vessels precede the Mishkan, since the neshamos of Yisrael, who engage in Torah-study and the service of Hashem, will influence him, the virtual root, symbolized by the Mishkan, with their kedushah.

To allay Moshe’s misconception, Betzalel says to him: **“Moshe Rabeinu, , it is customary for a man to build a house and then place vessels in it. Yet, you say to make Me an Aron, vessels and a Mishkan. The vessels that I make, where will I place them?”** Without a doubt, the construction of the Mishkan should precede the fashioning of the vessels. Thus, Moshe, the analog of the Mishkan, will affect Yisrael, the analog of the vessels, with his kedushah. After all, if the branches do not receive kedushah from the root—to serve Hashem properly and enthusiastically—where will they get it from? He implied this to Moshe with the inquiry: **“The vessels that I make, where will I place them?”** To which Moshe conceded: **“Perhaps, HKB”H said to you, ‘Make a Mishkan, an Aron and vessels.’”**

Now, the question posed above is no longer problematic. When the Mishkan was disassembled after each journey in the midbar, the vessels were covered and stored. For, after the Mishkan had been erected and the vessels had been placed inside it, they had been imbued with kedushah. Moshe Rabeinu had imbued all of Yisrael with his extraordinary kedushah. That kedushah remained even when the Mishkan and its vessels were disassembled and transported, because they were travelling together with Moshe and Yisrael.

“You were in the shadow of ‘El’ and knew” in the Merit of Yaakov Avinu Who Was Called El

Following this line of reasoning, we will now clarify Moshe’s remark to Betzalel: **“Perhaps, you were in the shadow of G-d (‘El’), and that is how you knew.”** Let us refer to a fascinating passage in the Zohar hakadosh (Terumah 175b) related to the passuk (Shemos 26, 15): «והבריח התיכון בתוך הקרשים מבריה מן הקצה אל הקצה, דא הוא יעקב» **“The middle bar between the beams will extend from one end to the other”** refers to Yaakov, the perfect, holy one. Why is Yaakov Avinu associated with the middle bar that extends from one end to the other?

A simple, straightforward explanation can be provided based on the passuk (ibid. 26, 15): «ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים» **“You shall make the beams of the Mishkan of shittim wood, standing erect.”** Rashi questions the significance of the word **“the beams”**—indicating that these were not ordinary beams but specific beams that had been designated for this purpose. Yaakov Avinu planted these cedar trees in Mitzrayim. When he was dying, he commanded his sons to take them out with them when they departed Mitzrayim. He informed them that at some point in the future HKB”H would command them to build a Mishkan in the midbar from “shittim” trees. He said, “Heed that you should have these trees ready and available for that purpose.”

Thus, the Zohar hakadosh is teaching us that the kedushah of Yaakov Avinu—who made a special effort to plant these cedar trees in Mitzrayim—is the middle bar extending from one end to the other between the beams that were made from those trees that he planted in Mitzrayim.

Let us suggest an explanation for the association of Yaakov Avinu with the beams of the Mishkan. As we have explained, the Mishkan that surrounded all the sacred vessels symbolized the root of the neshamos of Yisrael. We also know that Yaakov Avinu, the elite of the Avos, was also the root of the neshamos of all Yisrael. Therefore, he was privileged to father the twelve heads of the shevatim that made up the congregation of Yisrael. Hence, we are named after him, Bnei Yisrael—the children of Yaakov, who was also named Yisrael. Therefore, it was most fitting for him to be the middle bar of the Mishkan that surrounded all the vessels with his kedushah. As explained the vessels symbolized the various types of service of Yisrael, each according to his temperament and madreigah.

Now, we have learned in the Gemara (Megillah 18a): **“מנין שקראו הקב”ה ליעקב א”ל, שנאמר ויקרא לו א”ל אלקי ישראל, דאי סלקא דעתך למזבח קרא ליה יעקב א”ל, ויקרא לו יעקב מיבעי ליה, אלא ויקרא לו ליעקב א”ל, ומי קראו א”ל, Where do we see that HKB”H called Yaakov “El”? For it says (Bereishis 33, 20): “And He called him ‘El,’ the G-d of Yisrael” . . . Rather, interpret the passuk as follows: “And He called Yaakov ‘El.’” Who called him “El”? “The G-d of Yisrael.”**

Now, it appears that when Moshe realized that Betzalel was correct, he attributed it to the kedushah of Yaakov Avinu, symbolized by the middle bar between the beams. This prompted Moshe to say to Betzalel: **“Perhaps, you were in the shadow of ‘El’, and that is how you knew.”** In other words, the reason you were able to perceive that it is proper to construct the Mishkan first, the root, is due to the kedushah of Yaakov Avinu, who was called **“El.”** Since he is the root of the neshamos of Yisrael, he is truly analogous to the Mishkan.

Our thanks and blessings are given to those who donated for the publication of our weekly dvar Torah for the merit of **אחינו בני ישראל**

Family Madeb for the Refuah Shelimah of Lea bat Virgini

Arthur & Randi Luxenberg לזכות of their wonderful parents, children and grandchildren

To receive the mamarim by email: mamarim@shvileipinchas.com

To sponsor or dedicate
this publication, please
call the Areivim office:
845-371-2760 or email
info@areivim.com

Areivim

LIFELONG SUCCESS

EMERGENCY HOTLINE
Dial: 845-371-2760
or Text: 914-490-8129
and type the word
"EMERGENCY"

845-371-2760 | INFO@AREIVIM.COM | P.O. BOX 166 HILLBURN, NY 10931 | WWW.AREIVIM.COM

To subscribe to the Weekly Email, please email info@areivim.com
and enter "Subscribe" into the subject line.

Please go to www.TorahAnytime.com to listen to Rabbi Shmuel
Gluck, and other popular speakers, on TorahAnytime.

By Rabbi Shmuel Gluck

Because this Parsha focuses on donating to the Mishkan, several Midrashim speak of people's attitudes towards money. One Midrash relates an incident with R' Shimon bar Yochai's Talmidim who, when seeing a former Talmid become wealthy, wanted to follow his lead and leave the yeshiva. R' Shimon offered them as much money as they wanted but warned them that you either take the money in this world or next.

It is common for people to live in one world (the Yeshiva world, for example) and their mind lives in another world (an interest in all that the world offers). The damage to people's level of satisfaction and self-esteem is significant. It serves no purpose to live in two worlds at the same time. (The same is true in many other areas in people's lives. For example, I know some people who are married but want to live as if they're not.) So, I want to share a way to look at this.

If someone asked you what the five most important things in the world are, you would probably list off value-based items, such as religion, family, health, etc. If someone asked you what five things you need most, the answer would probably be money and other logistical needs. If someone asked you what your more urgent needs are, it may be money, vacation, etc. Finally, if I observed your actions, I would be seeing a mixture of all of the above and many things not included in any of your lists.

We are living a life where we live in one world and our mind is in another. That never ends well. People should be honest whether they are choosing Olam Hazei or Olam Habah and then live consistently. Once people are being intellectually honest, they might as well choose a value-based life and become wealthy, but, like R' Shimon's Talmidim, save that wealth for Olam Habah.

The Price We Pay For Needing Drama

By Rabbi Shmuel Gluck

I was speaking to a friend who speaks with dramatic words and tone. Sometimes the words she chooses makes her feel the drama. Other times the drama inside her causes her to select those words. Regardless of the order, words and emotions feed off the other. She wondered what prompted her to do this.

I suggested the following theory. Some people utilize emotion to validate that they have a purpose in life. Their drama-filled existence testifies to themselves and to others that their life is important. Their life is different from others. ("Different" seems to be a badge of honor to many people.) Their life is a challenge which means that Hashem loves them, giving them challenges that others don't experience. All of this allows them to draw attention to themselves. To those that lack self-esteem, all attention is good attention.

Because of their need to constantly give their life (thereby

themselves) meaning, they have a subconscious need to manufacture crises. They can do this in several ways.

1) They can take the mundane and exaggerate it, describing it in magnified proportions. If they tripped, they could describe the event as if they "almost killed themselves" and then describe the multiple miracles that allow them to stand in front of whomever is willing to listen to them.

In addition to exaggerating it, they can describe it accurately and get the same "high" by choosing their words carefully to support their agenda. They didn't just break a cup, they shattered it. The person didn't disappoint them. He or she was disloyal. What may appear to be an appreciation of the English language is a subtle act of holding reality hostage to their agenda.

2) They can make up stories from scratch. Every person is described as a "Macher" looking to infiltrate their lives

LAYOUT BY RAMAPOST.COM

PARSHAS VAYAKHEL-PEKUDEI 5781

in order to sabotage it. No one is sincere; everyone is suspect. It's important to know that they may even be right sometimes. Nevertheless, their need to hone into these suspicions is still unhealthy, mostly fabricated, and causes more damage than it solves.

3) Even worse, they can sabotage their lives to ensure they have drama. They press people's buttons to alienate them to be able to lament that "whenever something seems to work out, it just doesn't". Such people are often described as being a magnet to drama and they are.

If this sounds familiar, here are three things to consider before correcting what has become a cycle of disappointment.

1) The first thing to remember is that no one is targeted by others, or by Hashem, as much as they would like to believe. Instead, there is a logical explanation why things don't work out for some people. Speak to others and find out what it is about your life. In most cases, it is personal choices and, very often, intangible ones that are easy to deny. What you may find out is that the only one truly targeting you is you.

2) Get used to allowing things to be middle of the road. Something can be inconvenient but it doesn't have to be bad. It can be bad and it doesn't have to be "so bad you wouldn't believe what happened". The proper balance of emotion and words is itself calming.

I know someone that refuses to allow any incident to be mundane. She spilled hot oil while cooking and that can cause second degree burns. She insisted on describing how she could have died. When she began describing the incident, I had empathy. Once she began describing that she could have died, it went from a sad life experience to a tale that precariously hangs between reality and fiction. I am sure some have died from oil burns in their kitchens but those examples are few and far between and should not be used to describe as being a harrowing experience of life and death what thousands of people have experienced, placed medicine on their burns, and moved on.

3) Many people aren't comfortable with themselves.

They can't tolerate the quiet when they are alone in the car. They are completely uncomfortable being a "host" to their own company and are afraid to make conversation with themselves. They look for a diversion and, for example, will put the radio on even if there is nothing that interests them. They need noise to distract themselves from themselves. Creating drama is similar to the radio except that the drama is a radio on the highest volume possible.

One of the biggest challenges in digging ourselves out of negative habits is that it often requires more than a focus on the negative habit itself. In general, the habit is a symptom. Solving symptoms never corrects the roots. Therefore, there is always more personal work than we imagine.

1) People that require drama should focus on their self-esteem. As your self-esteem increases, you will be more comfortable with your life as it truly is and you won't require inserting drama into it to feel good or distracted.

2) Drama-loving people must become comfortable with their lives working out. When things seem to be working out, embrace it; don't chase it away. Of course, the first step is to be mindful that you may be doing just that.

While this sounds bizarre, it's true. Some people can't handle success. It's unknown territory and makes them uncomfortable. It begins as a small itch until it becomes an unbearable discomfort causing them to, with the subtlest of nuances, sabotage everything that is precious to them.

3) Finally, and this may be the most difficult challenge of them all, you must appreciate that it's possible to be happy, that it exists in other people's lives and that, with a little effort, being genuinely happy can be your norm.

The awareness that happiness, even in a mundane existence, is possible should motivate them throughout the process of transforming into a person who enjoys their own company, feels accomplished, and is happy to wake up in the morning without any specific reason to.

*"To those that lack
self-esteem, all
attention is good
attention."*

MIZMOR L'DOVID

Divrei Torah Inspired by the Torah Commentaries of
RAV SHIMSHON RAPHAEL HIRSCH ZT"l

A Study of Shabbos #24 **Chochmah from Alef and Bais** *By David Gurwitz*

We ended last week's article with the thought that moving backwards from the end of the *Alef-Bais* - from *sof* to *alef* - forms the word *Tishrei* (*sof, shin, reish* and *yud*), when we actually begin our descent into fall and winter. In the *aviv*, spring, when we proceed *alef* to *bais* in the word *aviv*, we "spring" into renewal, just as the natural world springs into life. The "direction" of the letters in the words also teach us about the meaning of the word as well. No other language but *Lashon Hakodesh* has such *chochmah* to teach us in so many ways.

This is one example of what we can learn from our *Shabbos* study of the last *posuk* in *Tehillim* 107: "*Mi chochom veyishmar eileh veyisbonenu chasdei Hashem - Whoever is wise, let him note these things and they will understand the kindnesses of Hashem.*"

However, as we have mentioned before, when we reach the time to say this *kappitel* on Friday night, it is difficult - no, it is impossible - to find the time to actually apply this directive of *chochmah, chesed, shmira* and *binah* so quickly. Therefore, this series is designed to allow us to, perhaps, anticipate, during the week, that moment when we say this *posuk*, and feel that we have, perhaps, worked on using our *chochmah* and *binah* and looking for *chochmah* and *binah* to further our appreciation of Hashem's *chesed*.

The *Gemara* in *Maseches Menachos* (29b) states that the World to Come was created with a *yud* and this world was created with a

hey. This reflects *chochmah* and *binah*, initial thought and processing.

Therefore, it is not surprising that *chochmah* and *binah* are found in the very letters of *alef* and *bais*. How do we see this? The *alef* is made up of two *yuds* and a *vov*. Rabbi Mattisyahu Glazerson, my first teacher in *gematrios*, and a prolific thinker and publisher, explains in *Letters of Fire* why the *yud* symbolizes *chochmah*. *Aluf binah* literally means *teaching understanding*. The *mispar koton* of the word *chochmah* - whose value is 73 - is 7 and 3, or 10, which is the same as the value of the letter *yud*. Rabbi Glazerson also states that *chochmah* and the letter *yud* indicate humility, since *chochmah* can be broken into *koach mah*, the power of what, or the power of humility. In addition, quoting from *Sefer Iyov*, which states, "*From where can you find chochmah*," he explains that the word "*mei'ayin, from where*," also means from nothingness. Wisdom comes from humility.

It is interesting that both *Tishrei* and *aviv* share the letter *yud*. They both share trying to get rid of the arrogance of *chometz* and the evil influence. *Be'ezras Hashem*, we will explore this further as we approach *Pesach*.

Let's begin to look at some more aspects of the *Alef-Bais*.

First, in *kappitel* 145, the first word, *Ashrei*, begins with an *alef*. *Ashrei* is also the word that begins all of *Tehillim*, and *kappitel* 145 contains 150 words, hinting at the 150

kappitlach in Dovid Hamelech's *Sefer Tehillim*. It then proceeds in the order of the *Alef-Bais*, without using the letter *nun*, signifying *nofel*, to fall. It begins as follows: "*Ashrei yoshvei veisecha - Happy are the dwellers in Your house.*"

Rav Shamshon Raphael Hirsch *zt"l* points out that *yoshvei veisecha* does not mean one who merely "dwells in Hashem's house," since, in that case, the verse would say *beveisecha*. Rather, it means a person who lives his everyday life in the House of Hashem, wherever he goes, with an "*underlying recognition of Hashem's Presence and a perspective formed around Hashem's expectations of him* (Rav Schwab on Prayer, *ArtScroll*, page 168).

Ashrei also begins with an *alef* and ends with a *yud*, signifying *chochmah* on both ends in its meaning and mandate - per Rav Hirsch - to be forward striving and positive.

Second, the *Maharal* of Prague explains (from *Emerging Patterns* by Rabbi Yaacov Rosenblatt) that the Torah literally means instruction. Therefore, Hashem is teaching us how to live in this world via the Torah. Everything we need in the *gashmi* and *ruchni* worlds is in the Torah. The *alef* represents unity and oneness. The *bais* represents expansion and multiplicity. The Torah begins with a *bais*. The number of the first page of every *masechta* in *Shas* is *bais*. The *Yerushalmi* in *Chagigah* (2b) says that *bais* represents *bracha*, from the word *berach*, a spring, and the letters *bais*, *reish* and *chof* each represent a multiple of two. Why, then, asks the *Maharal*, does the Torah begin with a *bais*, while the *Aseres Hadibros* begin with an *alef*?

He answers that the Torah begins with *bereishis*. There was only Hashem in the beginning, and, yet, He created a world to look like it has many aspects, so it is a story of adding, expanding and multiplying, like the letter *bais*. However, the 613 *mitzvos* are alluded to in the *Aseres Hadibros*, per Rav Sadya Gaon (*Rashi*, *Shemos* 24:12).

Therefore, we can combine these two ideas of *Alef-Bais* as follows: The Torah, beginning with a *bais*, represents a metaphysical structure, a *bayis* if you will, that Hashem teaches to have us put the hidden singular *echad* into a diverse *bais* world. Rabbi Rosenblatt explains that "structure gives singularity to a multiplicity." The *bais* expands the *alef* and allows many seemingly disparate parts to work.

That is why the *Aseres Hadibros* start with an *alef*. They represent the actions of the whole Torah, following its structure that it gives to the world by beginning with a *bais*, like a base or foundation. That also explains why the *Aseres Hadibros*, representing the spirituality of Torah, had to be said all at once and had to be given on *Shabbos*, in the desert, on the days and places of least physicality.

The *Maharal* adds that the *Aseres Hadibros* are represented by the letter *yud*, which is a single dot, and an entity without parts. It can't be broken down as other letters. As we said above, the *mispar koton* of 10 is 1. This connects to *bereishis* in that all of creation is a continuation of firsts, made to look like there was no first. This is the goal and purpose that Hashem gave creation. We have to find all this ourselves.

Here is another example of chochmah, seeing that from 1 to 73 add up to 2,701, whose mispar koton is also 10. The end is contained in the beginning: "Who is wise? He who learns from everyone and sees the outcomes early, who sees the future from the present."

We end at his point with the fascinating observation that the sum of the value of all the twenty-two letters is 1,495, whose mispar koton is also 10. The entire Alef-Bais, not just the first two letters, combine to show an additional aspect of chochmah. As we say in Tehillim 104, "Borchi nafshi - How abundant are Your works, Hashem, with wisdom you made them all, the earth is full of your possessions."

David

Parashas Vayakhel

תשפ"א

פרשת ויקהל

לא תבערו אש בכל משביתכם ביום השבת

You must not kindle a fire in all your dwelling places on the day of Shabbos. (35:3)

Chazal (*Shabbos* 70a) debate the reason for the singling out of *meleches havarah*, kindling a fire, on *Shabbos*. Some say *l'laav yatzah*, it is singled out to teach a negative precept, (*lo saaseh*) that one who lights a fire is subject to the death penalty, *kares*, Heavenly excision, or bringing a sin-offering – as is the law regarding any other one of the *avos melachos*, 39 primary categories of labour prohibited on *Shabbos*. The other position vis-à-vis *havarah* is *l'chalek yatzas*, it was singled out to separate the *melachos* of *Shabbos*. This means: If one, out of ignorance, transgresses the various major labours on *Shabbos*, they are considered separate, distinct and unrelated. Thus, he must bring a separate *Korban Chatas*, sin-offering, for each and every *melachah*. This is in contrast to when one commits the same *melachah* over and over again, in which case he brings only one *korban*.

This is the third instance that *Shabbos* is mentioned in *Sefer Shemos*. First, in the *Aseres HaDibros*, Ten Commandments, "You must not do any work... (on *Shabbos*)" (*Shemos* 20:10). Second, in *Parashas Ki Sisa* (*Shemos* 31:14), "You shall preserve the *Shabbos*... for whoever does work on it, shall be cut off from the midst of the people."

Horav Moshe Shmuel Shapiro, zl, writes that he heard from the *Brisker Rav*, zl, that these citations concerning the prohibition of *Shabbos* follow a specific sequence. In the *Aseres HaDibros*, the Torah begins by introducing the concept of *Shabbos*. It follows up in *Parashas Ki Sisa* with an exhortation concerning the punishment (*sekillah*, stoning, or *kares*) for one who desecrates *Shabbos*. Last, once the Torah teaches the concept of *Shabbos*, then follows up with its punishment, it can now distinguish between *havarah*, a *lo saaseh*, which incurs punishment, and a *l'chalek*, which teaches that *melachos* are separated. The *Rosh Yeshivah* noted the *Brisker Rav's* brevity, making a comment (which is laden with commentary) allowing for it to sink into the listener's mind – and moving on.

At another occasion (*Rav Moshe Shmuel* reminisces), the *Rav* spoke at the *bar mitzvah* of his son, *Horav Meir*, zl, which was attended by *Horav Isser Zalmen Meltzer*, zl. The *Brisker Rav* held forth concerning the *nusach ha'Tefillah*, text of the *siddur*, *Shabbos Shacharis*: *V'chein kasuv b'sorasecha, v'shomru Bnei Yisrael es ha'Shabbos... bris olam*; "It is written in your Torah *Bnei Yisrael* will guard the *Shabbos*... (to make *Shabbos*) an eternal covenant (for all their generations). He asked why *Chazal* selected this *pasuk* rather than any other *pasuk* relating to the *mitzvah* of *Shabbos*. He explained that it follows the statement (in *Shemoneh Esrai*) that relates to *Moshe Rabbeinu's* descending *Har Sinai* with the *Luchos*, upon which were engraved the *mitzvah* of *Shabbos*. It is well-known that Hashem gave the *Luchos* as a covenant between Hashem and the Jewish People. Thus, every *mitzvah* engraved on the *Luchos* retains "covenant status." Likewise, *Shabbos* is a covenantal *mitzvah*. Therefore, the *nusach*, version, of the *Shemoneh Esrai* follows with a *pasuk* that addresses *Shabbos* as an eternal covenant.

This was the gist of the *Brisker Rav's* remarks at his son's *bar mitzvah* – rendered in the presence of the senior *Rosh Yeshivah*

in *Eretz Yisrael*, *Rav Isser Zalmen Meltzer*. Once again, the *Rav* was succinct and brief, making his statement and allowing for it to be absorbed in its unembellished, almost abrupt form.

Rav Moshe Shmuel explains that was the *Brisker Rav's* approach to speaking (veritably to everything). He spoke the truth in its unvarnished form. What can one add to the truth? On the contrary, the more one speaks, the more he detracts from the truth. The more one repeats himself, the more he is likely to give the impression that what he says requires qualification. Truth needs no qualification. It is an absolute, and, as such, is pristine in its brevity.

Horav Koppel Reich, zl, *Rav* of Budapest for over half a century and leader of Hungarian Orthodox Jewry, was a prolific orator, a brilliant *talmid chacham*, Torah scholar; his message was profound, his oratory dynamic and compelling. Nonetheless, he never spoke without first preparing. Regardless of the audience, he spoke only after having reviewed in his mind and collected his thoughts in such a manner that his words would have the greatest efficacy. One day, prior to a *bar-mitzvah* celebration in which he was scheduled to speak, his grandson observed him pacing back and forth in his study speaking to himself. "Zayde, what are you doing?" the young man asked. "I am preparing my *drashah*, speech." "Zayde, over the years you must have delivered hundreds of *drashos*. Do you still need to prepare your speech?" *Rav Koppel's* reply should serve as guidance for every speaker, "I am not preparing what to say – but what not to say!" Redundancy, repeating phrases and words, while, at times used for the purpose of emphasising an idea, is more often an indication that the speaker is concealing something. He may be struggling to gather his thoughts or trying to convince the listener to accept his deception. Someone who is sure of himself and what he has to say need not be verbose.

ויבאו כל איש אשר נשאו לבו... ויבאו האנשים על הנשים... וכל איש אשר נמצא אתו... וכל הנשים אשר נשא לבן

Every many whose head inspired him came... the men came with the women... every man with whom was found... all the women whose hearts inspired them. (35:21,22,23,26)

Horav Yeshaya Pik, zl, posits that these *pesukim* address four types of donors. (Charitable donations usually fall under the rubric of these four circumstances.) Some men/husbands will not donate before going home and speaking it over with their wives. This type of husband is in a situation in which their bank accounts are joint, and his wife has a dominant role in the home (as it should be). Therefore, whatever money goes out must have her acquiescence. Concerning this type of man, the Torah writes: "The men came with the women." These men had their wives' consent. Next is the man who knows that he will never receive his wife's compliance. Whatever he does has to be behind her back, from a secret cache of funds. Regarding him, the Torah writes, "every man with whom was found." He kept some money for himself, so that he could contribute to *tzedakah*."

The next fellow is he who is not dependent upon his wife's permission. He either has sufficient funds to act on his own or his wife is of the same mind and/or trusts her husband's decisions. He is

Hebrew Academy of Cleveland

Dedicated to the memory of Ellis Goldberg z"l publisher and distributor of the worldwide edition of Peninim

the one concerning whom the Torah writes, "Every man whose heart inspired him came." Last is the woman who has access to her own funds, who does not require her husband's involvement in her monetary decisions. Her husband respects her ability to make financial decisions and is, thus, in complete accord with her donations.

Interestingly, if we peruse the sequence of *pesukim*, the one who gives freely with his money – and either does not have to consult his wife or she is likeminded and in agreement with his decisions – is listed first among the donors. He can write a cheque immediately, since no hassle will occur concerning his contributions. Next comes the husband who has to check with his wife just to make sure that she agrees with him, followed by the poor fellow who has to donate surreptitiously behind his wife's back. The last case is the wife who gives freely of her own volition, either because she has her own funds or because her husband respects her decisions. Why is she last? I would think that she would be second – right after the husband who is in control of his cheque book. Perhaps, it is specifically because she is so circumspect and careful that she has earned her husband's respect concerning monetary decisions. Thus, she is last, because she takes her time to render each decision.

ראו קרא ד' בשם בצלאל בן אורי בן חור

See, Hashem has proclaimed by name, Betzalel, ben Uri, ben Chur. (35:30)

It was necessary for Moshe *Rabbeinu* to announce that Hashem had selected Betzalel, his sister's grandson, to be the *Mishkan's* chief artisan. As a result, the usual malcontents, who derive their greatest pleasure from finding fault and expressing their dissatisfaction, should be aware that it was Hashem's decision – not Moshe's. Why was Betzalel selected for this august position? *Chazal* (*Tanchuma Vayakhel* 4) explain that Hashem wanted to reward Betzalel's grandfather, Chur, who had given up his life *Al Kiddush Hashem* when he stood up to the sinners that committed idol worship with the Golden Calf. Hailing from the tribe of Yehudah, religious devotion was part of the tribe's DNA. Nachshon ben Aminadav had been the first to enter the Red Sea. Chur's father, Calev ben Yefuneh, stood up to the *meraglim*, spies. Indeed, David *Hamelech* descends from the tribe of Yehudah. Thus, Chur's selection brings the construction of the *Bais Hamikdash* full circle. The Jews gave gold in order to create the Golden Calf, which was the catalyst that led to Chur's murder. Now, they were giving gold to make the *Mishkan* which Betzalel, Chur's grandson, would construct, so that the *Mishkan* could atone for the Golden Calf and – by extension – in some way expiate Chur's murder. We now know the identities of Chur and Betzalel. Who was Uri, and what role did he play in this story?

Simply, we might suggest that Uri was the necessary link between Chur and Betzalel. The lesson is: Not all of us are destined to have prestigious positions, illustrious pedigrees, change the world. Some of us are "links" in order to serve as the generational conduit to transmit the legacy that we received from our parents to our children. We are just as vital as the ones who have the positions and the pedigrees, because, without the link, the pedigree is irrelevant. I think if we delve deeper into "Uri, the father," however, we might suggest that, without Uri, Betzalel might not have been able to function in his new role. Imagine Betzalel being told to construct the edifice that would atone for the Golden Calf that was the antecedent to his grandfather's murder. He probably looked at his father for advice. Apparently, his father "intimated" that he, too, had watched in horror as his father was murdered by the idol-worshipping revellers. By inference, he sanctioned Betzalel's participation. In other words, Uri quite possibly was the one who enabled the *Mishkan's* construction via his son.

Not all fathers are dynamic; not all *rebbeim* are dynamic. Some are "just" hardworking, devoted, sincere, authentic human beings, who are conscientious, compassionate – who educate with love. That is how a community nourishes a Betzalel to distinction.

PARASHAS PEKUDEI

ויברך אותם משה

And Moshe blessed them. (39:43)

Rashi teaches that Moshe *Rabbeinu's* blessing was: "*Yehi ratzon*, May it be His will that the *Shechinah* rest on the work of your hands; *Vihi na'am*, May the pleasantness of our G-d be upon us." What greater blessing can there be than knowing that Hashem's *Shechinah*, His Divine Presence, rests upon his work? One can have no greater prize than having the Divine Presence crown his finished product. How did the people warrant such an extraordinary blessing? They were sincere in their contributing. Their donations – whether it was their best material or themselves – was all *l'shem Shomayim*, for the sake of Heaven. There was no "self" involved. It was all for Hashem. When one's intentions are pure, he is blessed.

Growing up in Antwerp, Belgium, prior to World War II, "Chaim" purchased a parcel of land in Bnei Brak. When the winds of war were beginning to blow, he, like many of his co-religionists, fled to France. It did not take long before the accursed Nazis moved their war machine through Western Europe reaching France. Those Jews who were fortunate to escape, found safe haven in other countries. This Jew from Antwerp was able to escape to Portugal where he rebuilt his life – unfortunately, not in accordance with Torah dictate. The Jewish community was small, comprised now primarily of refugees. They were in a country that, at best, tolerated their Jewish immigrants. The best way to earn a living and raise a family was to acculturate and eventually assimilate.

Once one begins to descend into the abyss, he free-falls quickly. Chaim soon forgot his religious upbringing. He eliminated *Shabbos* and *kashrus*, together with *davening* and *Tefillin*. To add insult to injury, he married out of the faith. His heirs were now *goyim*, as well. He invested in a small fish business, which, over time, grew into a large successful enterprise. Now, years later, he was a wealthy Portuguese citizen who happened to have a biological Jewish pedigree.

Let us now return to Bnei Brak where Chaim had purchased a parcel of land. Since he had not laid claim to it his real estate purchase, according to Israeli law, it was up to the first person who claimed it. Two Torah organisations debated over its ownership, with each claiming that his organisation had been there first. Back and forth, they presented their litigation before the judge, who now had access to Chaim's deed on the property. Apparently, this property belonged to a Belgium Jew who had purchased it in 1935.

We return to Portugal where Chaim became interested in a small abandoned *shul* situated in the suburb where he lived. This *shul* was built prior to the Inquisition, making it approximately 500 years old. He decided to do one good thing with his now defunct spiritual life: rebuild the *shul*. Having been made aware of the litigation that was going on in Bnei Brak, he decided that he would use the proceeds of that sale (the money paid by whichever institution was prepared to pay his asking price) to rebuild the *shul*. This came as a surprise to the members of the Jewish community who were well aware of his hefty financial portfolio. Why use the funds generated by his sale of land in Bnei Brak? He explained that he had once been a devout Jew, wholly committed to Torah study and *mitzvah* observance. It was during that period in his life when he felt that his relationship with Hashem was satisfactory. He was acting in consonance with Hashem's commands. Once the war

ravaged European Jewry, it took its toll on his spiritual demeanour, as well. He had, over the years, distanced himself from Hashem, and he had profited financially from his decision to renege his spiritual affiliation with Judaism. While he felt strongly about his Jewishness, he acknowledged that his conduct in the spiritual arena was less-than-acceptable. As such, he wanted to designate those funds earned from monies he spent while his commitment to religious observance was unambiguous to be used to rebuild the synagogue.

We should neither judge nor fault our Jewish brothers and sisters who do not practice as we do. Some never had access to a Jewish education; others grew up at a time or in a place where religious observance was a difficult, almost insurmountable, challenge. Some suffered more than the average human body or mind can endure. Whatever their reason, they still know and acknowledge their ancestry. They just have a different way of expressing it.

ביום החדש הראשון באחד לחודש תקים את משכן אהל מועד

On the first day of the first month, you should set up the Mishkan of the Ohel Moed. (40:2)

Chazal (Midrash Tanchuma, Pikudei 11) teach that the construction of the *Mishkan* was completed within three months. *Tishrei, Mar Cheshvan, Kislev*. The people did not set up, however, until *Rosh Chodesh Nissan*, because Hashem wanted the festivities surrounding the erection of the *Mishkan* to be combined with the celebration of the birth of Yitzchak *Avinu*. What is there about Yitzchak *Avinu's* birth, *his* entrance into the world, connects with the *Mishkan*? How do these two celebrations mesh, and what is the message for us?

Let us focus on Yitzchak's name, its source and what it represents vis-à-vis our nation. The angels appeared before Avraham *Avinu* with the Heavenly message: "You will have a son!" Sarah *Imeinu* overheard and reacted with "laughter"/incredulity. When Yitzchak was born, Sarah said, *Tzchok asah li Elokim, kol ha'shomea yitzchak li*, "G-d has made laughter for me, all that will hear will laugh for me" (*Bereishis* 21:6). As a result of this laughter (earlier, when Hashem had informed Avraham of the impending birth of Yitzchak, he, too, had laughed), the child was named Yitzchak. Nothing about having a baby is mirthful – especially amid such miraculous circumstances. Furthermore, it seems strange – almost incongruous – that the Patriarch who exemplifies *Middas HaDin*, the Attribute of Strict Justice, and the *middah* of *Gevurah*, strength, would be given a name based upon a parent's reaction to the absurdity of his birth.

Indeed, *Horav S. R. Hirsch, zl*, observes that the term "*yitzchak*" (*kol ha'shomea yitzchak li*) sounds like a combination of the *kal*, simple pure conjugation, and *piel*, intensive conjugation of the verb, *tzchok*. In the *kal*, *tzchok* bespeaks a natural, almost involuntary, laughter, which we are unable to control due to the absurdity we face. *Tzachek*, in the *piel* form, alludes to the intentional mocking laughter, through which we jeer at the incongruity between the intention/plan and the act, between the desire and the achievement. Two words *tzchok* and *tzachek*, which seem to be pulling in different directions – one involuntary laughter, the other purposeful mockery.

Avraham and Sarah lived a life in which they swam against the tide of world opinion and culture. This "elderly couple" even believed that their work would continue with the "heir" to their legacy. How absurd! Can we really believe anyone for involuntary smirking – even laughter? There will always be the contemptuous scoundrels who secure their high from mockery and jeering others. At the end of the day, conceiving, giving birth, and raising Yitzchak to follow in their footsteps and continue their noble legacy were really implausible and given somewhat to catalyse laughter. When we take

into consideration that Yitzchak advanced to Patriarchal status as a result of the *Akeidah*, binding, this was a moment that personified *Din*, Strict Justice, at its apex. This was certainly no laughing matter. Indeed, what an idiosyncratic name for such a serious Patriarch.

Laughter is a natural response to the absurd, to that which is incongruous. The greater the absurdity, the more pronounced the incongruity, the more conspicuous the paradox, the more one is inclined towards an expression of amusement. Yitzchak's birth was preposterous and outlandish, thus, Sarah was moved to laughter. Hers was a laughter of incredulity, of surprise and almost shock.

The *Akeidas Yitzchak* went against all rationale. After finally producing a son who would carry on his legacy, Avraham was commanded to slaughter him. Nothing within the realm of cogency can rationalise the *Akeidah* – other than this is the way a Jew lives. We do not demand "fair," or cogent. Our conviction remains firm, even when the irrational confronts us. We live by the will of Hashem. What matters most in life is how one lives it. If his life conforms with Hashem's will – then he has lived. If he lives against Hashem's Will – *that is absurd!*

The world laughs at us. They mock us with derision and ridicule. Their laughter hails back to Yitzchak. They laughed at his conception, his birth, his binding at the *Akeidah*. Our presence in the world after all these years of persecution is absurd. Now, who is laughing? They have tried countless times to destroy us, but we are here. Is anything more unimaginable than our existence? Nothing is inconceivable before Hashem, because, when He does something – it is real; it is in order; it is appropriate; it is congruous. He – and only He – determines what is absurd. So the world can foolishly laugh. We, however, laugh back. Yitzchak laughs. Our nation laughs.

We now understand why Hashem wanted the celebration of the *Mishkan* to coincide with Yitzchak's "birthday." Our nation has been bereft of its *Bais Hamikdash* for over 2,000 years. Our *Mikdash/Mishkan*, our Sanctuary, is no longer with us. We have been the focus of much derision during our exile. Hashem tells us: "Do not worry, you will yet laugh at the world, when the *Mishkan/Mikdash* is rebuilt." Yes, we will laugh!

Va'ani Tefillah

עלינו ועל כל ישראל עמך

Aleinu v'al Kol Yisrael Amecha.

Upon us and upon all of Yisrael, Your People

"Upon us" refers to those present in the congregation in which we are praying. We pray that this blessing of peace extend outward to Jews all over. *Kol Yisrael*, "All of Yisrael, Your People." *Amcha*; "Your People" explains *Horav Avigdor Miller, zl*, is a derivative of *Imcha*, "With You," those loyal to You. *Am Yisrael* and *Bnei Yisrael* have diverse translations, with *Am* focusing on loyalty and subservience, and *Bnei*, as in *ben*, son/child, disregarding loyalty and focusing on patience.

We immediately follow up *Amcha* with *barcheinu Avinu* – "Bless us, Father," a term which, by its very nature, includes all in the "family." A father is father to all his children – even if one of them slips away. He remains part of the family. Thus, I think the blessing implies that we are unique as a nation, since we are a nation built upon family and pedigree. So, if one is in the "family," he is part of the "nation."

To sponsor a mazaltov, simcha or yartzeit, email: peninim@dvar.info

This publication is available worldwide via email and e-readers.

For info call: ISRAEL 02 532 6058 / USA (216) 371-7609 / e-mail: peninim@dvar.info

Harmless Counting

אלה פקודי המשכן משכן" 38:21
העדות אשר פקד על פי משה
עבדת הלוים ביד איתמר בן אהרן
"הכהן"

"These are the reckonings of the Mishkan, the Mishkan of Testimony, which were reckoned at Moshe's bidding. The labor of the Leviyim was under the authority of Isamar, the son of Aharon Hakohen." Why does the Posuk repeat the word, "משכן" as it says, "אלה פקדי המשכן משכן"?

Counting can ruin any potential Brocha that would have come to that which was counted. If so, how was there a counting of the Mishkan, as the Posuk says, "אלה פקודי המשכן"? The counting in the Mishkan did not cause any harm to anything in the Mishkan, for the Torah explicitly tells us that the counting was done, "על פי משה" – through the mouth of Moshe Rabbeinu. Chazal tell us that the Shechina spoke from the throat of Moshe Rabbeinu, and thus the counting was done through the Shechina. Yuma 22b – it says on the Posuk in Hoshea 2:1 "והיה מספר בני ישראל" – בידי שמים, and that type of counting does not cause any harm. Here too, being that the counting was done, "על פי משה" – which was as if it was from Shomayim, being that the Shechina spoke from Moshe's throat, it did not cause any harm. (בן איש חי)

The Zohar Hakodosh in 221b says that at the time the Mishkan was being built in this world, there was a Mishkan being built in Shomayim. Moshe Rabbeinu needed to be Mispalel when they were counting the materials down here in this world so that there should be Brocha in it. Moshe Rabbeinu was Mispalel that there should be much Brocha in everything that they were doing with the Mishkan, but the Brocha could not have an effect until he connected the Brocha of the Mishkan down in this world, with the Mishkan Above. It was only Moshe Rabbeinu who had the ability to connect the Mishkan in this world and the world Above. Hence the Posuk stresses, "אשר פקד על פי משה" – it was counted by Moshe – he gave the Brocha that there should be no harm, and it was only he who could do it, for he knew how to connect the Mishkan down here with the Mishkan Above. "אלה פקדי המשכן" – This is the reckoning of the Mishkan. And if you will ask – but we say regarding anything that is counted that Brocha does not rest upon it, to that the Posuk answers, "משכן העדות" – the Mishkan down here is connected to the משכן העדות, the Mishkan from Above, "אשר פוקד" – that was remembered – from the Loshon of, "וד' פקד את", "פקוד פקדתי אתכם" – meaning that because the Mishkan Above was connected

with the one below, it was able to be counted and Brocha still rested upon it. Another explanation of the word, "פקד" is from a Loshon of פקדון, connecting and safekeeping something. So too here, that the Mishkan below needed to be connected to the Mishkan Above, "על פי משה" – through the Tefilah of Moshe Rabbeinu. (עוד יוסף חי)

It says in 25:9 "ככל אשר אני מראה" – Menochos 29a – Hakodosh Boruch Hu showed Moshe Rabbeinu the Mishkan in fire for him to see what it was supposed to look like. This Mishkan of fire that the Gemara says was shown to Moshe was the Mishkan that was in Shomayim, and that Klal Yisroel were supposed to replicate that Mishkan and build that down here. When the Mishkan was built down here, the Mishkan Above was in a sense to be morphed into the Mishkan down here – so that the Mishkan down here would have great Kedusha, similar to the one Above. Le'asid Lavo, when we will be Zoche to the final Bais Hamikdash, it will come down from Shomayim in fire. We will not seek to replicate it and bring in the Kedusha from the one Above, but we will be Zoche to have that Bais Hamikdash with all of its Kedusha. The Posuk says, "משכן, משכן" – there is a double Loshon to tell us that the Mishkan that was built down here was as if the Mishkan from Above was within the Mishkan down here. (מהר"י שטייף)

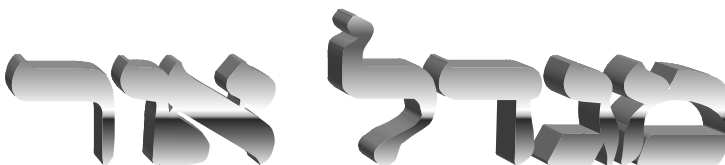
Rashi says that the Torah says the word, "משכן" twice as an allusion to the Bais Hamikdash which was taken as collateral – the two destructions due to the sins of Klal Yisroel. Devorim 24:6 "לא יחבול רחים ורכב כי נפש" – One shall not take a lower or upper millstone as a pledge, for he would be taking a life as a pledge. Bava Metzia 116a – While the Posuk says that one shall not take a millstone as a pledge, it includes anything which provides sustenance for a person. One shall not take such a pledge, for by doing so you will be in essence taking his life. The Medrash Tanchuma in Parshas Acharei Mos says that from the Mikdash, through the Avodah and the Tefilos of Klal Yisroel, they were sustained for all of the days of the year. The Medrash in Vayikra Rabbah 35:3 says that Hakodosh Boruch Hu heeds everything stated in the Torah. If so, being that the tool with which Klal Yisroel received their sustenance was with the Mikdash, then Hakodosh Boruch Hu should not have taken them as pledges, as Rashi tells us He did. Why did Hakodosh Boruch Hu take the Batei Mikdoshos away from us as collateral? Rashi in Mishpatim 23:20 says that there is a Bais Hamikdash in Shomayim which corresponds to the Bais Hamikdash below in this world. The Zohar

Hakodosh says that here the Posuk says Mishkan twice, for one is a reference to the Mishkan down here, and one Above. We need to understand why we need to have two, one Above and one below? Hakodosh Boruch Hu prepared a Mikdash Above so that if Chas V'sholom Klal Yisroel sin, and thereby sully the Mikdash, it can still be destroyed, yet Klal Yisroel would still have a tool to receive their sustenance, from the Mikdash Above – through their Tefilos which reach the Heavens. The Gemara in Brochos 6b says that Tefilah stands at the pinnacle of the world, for it reaches all the way to the heavens. Being that Klal Yisroel are always left with a tool for sustenance, Hakodosh Boruch Hu can Chas V'sholom take the Mikdoshos down here as collateral. With this understanding, we can explain the words on Rashi in Meseches Sukkah 41a that Le'asid Lavo Hakodosh Boruch Hu is going to bring down the Mikdash from Shomayim. Why does Rashi say that we need it to come down from Shomayim, why can't we build the third Bais Hamikdash like we did the first two? Le'asid Lavo, the Yetzer Hara is going to be nullified and we will live in a pure and holy world, a world without sin. Being that there will no longer be sins, we no longer need to have a Mikdash Above so that we always have a tool for Tefilah, because being that there will no longer be sin, the Bais Hamikdash down here will never be destroyed. There will no longer be a need to have that Mikdash in Shomayim, thus it will come down to this world. (ישא ברכה)

There is not one משכן, but there are two: One in Shomayim, and one corresponding to that which is in Shomayim, down here in this world. Hakodosh Boruch Hu is so good to us, and He keeps everything in good condition for us. What does that mean? How does He do so? He keeps a Mishkan up in Shomayim that is pure and holy, one that we cannot sully with our sins. Due to our sins, our holy Batei Mikdoshos were destroyed. One could Chas V'sholom think that we lost a way to connect to Hakodosh Boruch Hu due to the lack of a Mikdash. However, the Torah is telling us that there is a still a way for us to connect to Hakodosh Boruch Hu, for there is a pure and holy Mikdash in Shomayim. If we Daven and learn Torah with Kavanah, it goes up through the Mikdash in Shomayim, and reaches directly to Hakodosh Boruch Hu. This brings us closer to Hakodosh Boruch Hu. We must yearn for the day that we are Zoche for that pure and holy Bais Hamikdash to come down to this world, so that we can have direct access to it. May we be Zoche to see the Bais Hamikdash of fire, the Bais Hamikdash from Above, במהרה בימינו אמן!

This issue is dedicated l'ilui nishmas
**Avidan Michael ben Dovid Yosef
HaKohain Gantshar**
Our hearts are broken but we
know that Hashem welcomed him
with open arms.
(And Rabbi Friedman was surely there
to greet him as well.)

©2021 – J. Gewirtz

A publication dedicated to Harbotzas Torah

This issue sponsored לע"נ
HaRav Chaim Friedman z"l
הרב חיים ארי' בן ר' יצחק אליעזר ז"ל
נפטר כ"ט אדר ב' תשע"ד
His unique and continual dedication to
Torah and his creativity in teaching and
spreading it left a legacy that lives on.
Eli and Janice Friedman and family.

Zmanim for שבת

Wesley Hills, NY

5:41 - הדלקת נרות שבת
5:59 - שקיעה
8:27 - זק"ש מ"א
9:08 - זק"ש גר"א
10:07 - סוף זמן תפילה
6:01 - שקיעה
6:42* - צאת הכוכבים
7:13 - צאת

Motsai Shabbos 7:03:05 PM
Rosh Chodesh is Sunday
Times courtesy of MyZmanim.com and
EzrasTorah.org

Now You Know!

Parshas HaChodesh recalls the conversation Hashem had with Moshe and Aharon when He showed them the form of the new moon and gave the Jewish People their first national mitzvah, that of Kiddush HaChodesh, renewing the month and establishing Rosh Chodesh based on testimony.

Though the Torah calls the sun and the moon "the two great luminaries," the sun is larger and has light of its own while the moon is smaller and reflects the sun's light.

While the sun remains "whole" constantly, the moon appears to shrink and then grow again. This is the message Hashem sends to the Jewish People, that there is always opportunity for Teshuva, repentance, and a new start.

The other message is humility. The moon is only secondary to the sun, but because it fulfills the important role of teaching us never to give up, it deserves the title of "great luminary."

Just as Ohaliav played his role without fanfare, and the moon silently does its part, we are to seek out Hashem but not the limelight. All honor belongs to Him, and we are content to be like the moon, and do His will.

When the moon asked, "How can two kings share one crown?" Hashem told the moon, "Go make yourself smaller." It was not a punishment, but an answer. If you want to lead, be humble, don't care who gets the credit, and you can achieve great things.

Thought of the week:
Humility is not thinking less of yourself. It's thinking of yourself, less.

"ואתו אהליאב בן אחיסמך למטה דן חרש וחשב..." (שמות לח:כ)

"At his side, Ohaliav, son of Achisamach of the Tribe of Dan, carver and designer..." (Exodus 32:2)

One of the two men named by Hashem to build the Mishkan, Ohaliav was inspired with Divine wisdom to understand how to make the various vessels and structures necessary. Along with Betzalel son of Uri, son of Chur, of the Tribe of Yehuda, he oversaw the construction of the dwelling place of Hashem in the wilderness.

Rabbeinu Bachya, in Vayikra (23:11), comments that a wicked person brings disgrace to their family, as the mother of the man who blasphemed was mentioned as belonging to the Tribe of Dan, and contrasts it to this verse which teaches us that a righteous person brings honor to his family, as Ohaliav was also linked to the Tribe of Dan.

The question is, how do we know Ohaliav was a tzaddik? Certainly he was chosen by Hashem to build the Mishkan and dedicated himself to holy work, but by what virtue do we know he was righteous, and not merely an inspired craftsman?

Ohaliav was called by the name "of the Tribe of Dan" twice previously, in Ki Sisa (31:6) and Vayakhel (35:34.) Why did Rabbeinu Bachya not choose either of those times to use as the contrasting posuk to show that a tzaddik brings honor to his family?

Perhaps it is because in those verses, Hashem is talking about the wisdom He instilled in the builders of the Mishkan. Simply being chosen by Hashem is not a reflection of one's own character. Indeed, we had several Shoftim whose character was questionable, yet they were chosen to lead the Jewish People.

This posuk is different, though. Here, Ohaliav is described as an adjunct to Betzalel. Betzalel was the primary master builder and Ohaliav was second fiddle. In truth, Ohaliav knew nearly everything that Betzalel did. The Haamek Davar here points out that Ohaliav only fell short of Betzalel in one aspect of imagining a design, but that he understood what was necessary to create the item.

We do not find anywhere that Ohaliav clamored to get top billing or asked to be anything other than helpful to Betzalel. He was happy to have a share in the work with no share in the honor. This can only be the mark of a tzaddik, content to serve Hashem and not vying for position or admiration from anyone. Such a person brings distinction to his family.

A man once visited R' Aharon Karliner and the Gabbai brought in a bowl of apples. R' Aharon recited the bracha with great concentration and then took a bite. The visitor, too, made a bracha and began eating. R' Aharon looked at him and said knowingly, "You believe we are the same. You say to yourself: 'The Rebbe eats an apple, and I also eat an apple, what is the difference?'"

"There is indeed a great difference," said the sage. "When I arise in the morning and see the Ribono shel Olam's Creation, I am inspired. I see the trees with fruit and reflect on the processes involved when the seed grows into a tree, and then provides fruit. I think of the wonders of Nature and then of the wonders of my own body. I am filled with a longing to praise the Creator and I don't know how to express myself other than to bless Him. But I cannot recite a bracha unless I have the fruit to eat.

You, on the other hand, arise and see the fruit, which looks good to eat. You grasp the shiny apple in your hand and just as you are about to bite into it, you think from whence it came, and you remember to make a bracha so you can eat it. Though we may appear the same, and we say the same words and do the same thing, you make the bracha to eat the apple, while I eat the apple to make the bracha."

כל מה שהבורא עשה שאנחנו נתחתן ונביא ילדים, כדי שנוכל לדעת כמה הבורא אוהב אותנו, ונוכל לדעת בדיוק איך הבורא אוהב אותנו.

גם מי שלא אבא יכול לחשוב בתור אבא, ומי שלא אמא יכולה לחשוב בתור אמא. כל אחד יחשוב: "אני מפחד? ממה אני מפחד?!" כמו שאני רוצה לעשות רק טוב לילדים שלי, ככה הבורא שהוא אבא שלי רוצה לעשות לי רק טוב! וכמו שאני שומר על הילדים שלי, ככה לא ינום ולא יישן שומר ישראל, אבא רק שומר עליי! רק מטיב איתי!"

כל דבר שאתה מפחד ממנו תחשוב - מה אתה היית עושה לכן שלך?!" זה מה שאבא שבשמיים עשה לך!"

וכל זה דעת, אמונה, ותפילה, וזו הגאולה. רבי נחמן מברסלב כותב 'דע, כי עיקר הגלות אינו אלא בשביל חסרון אמונה', שזה פירושו חסרון תפילה.

כי אמונה זה תפילה. מי שמאמין מתפלל, מי שלא מתפלל הוא לא מאמין! ומה זה תפילה? לא לקחת סידור או ספר תפילות, לא!

תפילה זה לדבר עם הבורא בשפה שלך ובלשון שלך, בכל זמן שאתה צריך! אתה לא יודע לדבר עם בורא עולם? אתה לא מאמין! אתה אומר שאתה מאמין, במה? אתה מאמין שבורא עולם נמצא פה? דבר איתו! יש לך את הבורא בעצמו! אנחנו אומרים 'אבינו מלכנו', מקדימים את 'אבינו' ל'מלכנו', כי השם הוא קודם כל 'אבינו', קודם כל אבא שלנו!

יום חמישי, בתענית אסתר, הייתי בכותל, ביחד עם כבוד הרב שמואל אליהו הי"ו, אז הוא ביקש ממני שאני אדבר, ודיברתי את הדברים האלו. בפרט את העניין הזה של 'אבינו מלכנו', והוא הרב שמואל אליהו, אמר: "תשימו לב, מי זה אבינו? מלכנו! שהוא מלך! לא סתם אבא יש לנו, יש לנו אבא שהוא מלך! שהוא כל יכול! והכל בידיים שלו! והוא מושל ושולט על כל העולם! זה אבינו! שהוא מלכנו!"

לזכור כל הזמן! אבינו מלכנו! לדעת את זה!

כל הגלות כי אדם אין לו אמונה, אין לו דעת, ואין לו תפילה. זו הגלות.

הגאולה שאדם זוכה שהוא בן חורין, שהוא זוכה שהוא חי את האמונה ואת התפילה.

אמרתי לבורא עולם: "אבא שבשמיים, רוב עם ישראל רחוקים מעבודת התפילה, אז אין להם יצר הטוב ואין להם בכלל בחירה! רחם עליהם שכולם יתקרבו לעבודת התפילה והתבודדות!"

לכן כל אחד יקבל על עצמו ללמוד את הספרים של האמונה, בפרט את הספר 'בגן האמונה' ואת הספר 'בשדי יער', ו'אור חדש', ולהפיץ את הספרים האלו, שבאמת נזכה שתהיה חירות וגאולה שלמה, וכפשוטו יבוא משיח צדקנו בקרוב אמן כן יהי רצון.

העלון

לכבוד נשמתו הטהורה והקדושה של הצדיק הקדוש אדוננו מורנו ורבנו נחמן בן פיצא זי"ע"א.

וכן לעילוי נשמת הצדיק הקדוש רבי יהודה זאב בן רבי יחיאל צבי ע"ה
וכן לעילוי נשמת חברינו היקרים ארז בן דליה ע"ה ובעוז בן רומיה ע"ה. וכן
לעילוי נשמת פערל בת ר' מאיר ע"ה. וכן לעילוי נשמת שלמה בן נעמה ע"ה
בתוך שאר כל נפטר ישראל

ולהבדיל לרפואה שלמה של משה בן אידה שיחיה וכן לרפואה שלמה והצלחה של
בת שבע בת ימימה שתחיה וכן לרפואה שלמה וחזרה בתשובה שלמה בלי ייסורים
של כל בני ובנות ישראל בארץ ובעולם

וכן להצלחת כל התורמים והתורמות ברוחניות ובגשמיות.

להצלחה ושמירה וכל הישועות בחסד וברחמים בלי שום ייסורים של **עדי בת**
אסתר וב"ב.

להצלחה ושמירה וכל הישועות בחסד וברחמים בלי שום ייסורים של **נתן בן אריאלה**
וב"ב.

לתרומות: 0527161619

לקבלת העלון במייל: elitur424@gmail.com

לעילוי נשמת יפה בת גולסטאן ע"ה.

וכן לעילוי נשמת ימנה בת אסתר ע"ה

לעילוי נשמת ניסים בן אלגרה ע"ה. לעילוי נשמת שרה בת יהודית אדית.

לעילוי נשמת יוסף חיים בן אברהם ע"ה.

להזמנת הספרים, חוברות ודיסקים של מורנו הרב שלום
ארוש שליט"א:

0522240696

לשמיעת שידור זה בשידור חוזר

ושיעורים נוספים

בקו האמונה [שלוחה 4] :

026444250

להרשמה לקבלת צינתוק בכל פעם שמתקיים שידור חי יש להקיש על המקש 9
בכניסה לקו

הוא לא ישתנה. **ועבודה עצמית זה פירושו שעה להיות עם עצמו לבד, ולדבר עם הבורא.** לעשות את החשבון נפש היומי, לספר לה' מה עשיתי מאתמול עד היום, ולראות את המקומות שהוא חלש בהם, נכשל בהם, להתוודות על זה, לבקש סליחה, להתחרט, ולהתפלל על הנקודות שהוא נכשל בהם, לבקש מהבורא שיעזור לו להשתנות!

ומה שאמרנו שיש עניין לזכור את יציאת מצרים תמיד.

מצרים זה לשון מיצר, כל מיצר שיש לאדם צריך לעשות ממנו בחינה של יציאת מצרים. שאדם צריך לדעת – ה' הוציא אותך ממצרים! זו הדיברה הראשונה בעשרת הדיברות – 'אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצריים' מה ה' אומר לך? תזכור! אני הוצאתי אותך ממצרים! מכל מיצר שהיה לך בחיים! ולכן עכשיו כל מיצר שתכנס אליו, כל דבר שצר לך, גם פה אני אוציא אותך, רק תבוא לדבר איתי! תבקש ממני!

מה אומרת הדיברה הראשונה, מה היא באה להגיד לנו? שנזכור!

כי בחיים האלו אדם צריך לעבור הרבה 'מצרים', כל פעם 'מצרים' אחר. פעם 'מצרים' זה ככה, ופעם אחרת ככה.

אבל אבא שבשמיים אומר לנו: 'אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים!' שאדם יזכור שה' הוא האלוקים, ורק הוא יוציא אותנו ממצרים!

"אבא שבשמיים, תוציא אותי מהמצרים הזה!" השבוע באתי לבית, ניגש אלי משהו, אמר לי: "כבוד הרב..." סיפר לי שיש לו חרדות. אמרתי לו: "בא, בא תקשיב טוב". שאלתי אותו: "אתה אבא?", אמר לי: "כן, אני אבא". אמרתי לו: "אתה אוהב את הבן שלך?", אמר לי: "בטח!". שאלתי אותו: "אתה תעשה רע לבן שלך?", אמר לי: "שאני יעשה רע? מה פתאום!"

אמרתי לו: "האבא הגדול, אבא שבשמיים, הוא אף פעם לא עשה לך רע ואף פעם לא יעשה לך רע, פי מליון!"

אתה תעשה טוב לבן שלך? אמר לי: "בטח! אני רוצה לעשות לו רק טוב!", אז אבא שבשמיים, גם הוא רוצה לעשות לך רק טוב. אמרתי לו, תגיד אחרי: "אבא אף פעם לא עושה רע לבן שלו! אבא עושה רק טוב לבן שלו!". תגיד אחרי!

ואמרתי לו, שעם זה, עם הידיעה הזו, תלחם בכל המחשבות שבאות לך, ובכל החרדות והפחדים. כל המחשבות שבאות לך, תגיד להן: "מה פתאום! אבא לא עושה אף פעם רע! יהיה לי רק טוב! אין לי מה לפחד, הרי אני בידיים של אבא! ואבא לא עושה אף פעם רע לבן שלו!".

אמרתי לו: "תלחם! תלחם בכל המחשבות!". כי כל המחשבות האלו הן הפך מהאמת! הרי אין מי שיכול להרע לך אם לא בגזירת הבורא. והבורא רק יעשה לך טוב! אבא שבשמיים עושה רק טוב!

וככה אני אומר לכל אחד, יש לך עצבות, או קנאה, וכל רע שיש לך בחיים, אדם צריך כל הזמן לחזור על זה – "אבא לא יעשה אף פעם רע לבן/לבת שלו! אבא יעשה רק טוב לבן/לבת שלו!".

וכל אחד ילחם על האמונה הזו, שאבא יעשה רק טוב לילדים שלו!

בשביל להמחיש את זה, אמרתי לאותו אבא: "אם הבן שלך יעמוד מולך והוא ירעד מפחד. אתה תשאל אותו: 'למה אתה רועד מפחד, למה אתה מפחד?!', והוא יגיד לך 'אני מפחד ממך אבא, שאתה רוצה לעשות לי רע!'. איך תרגיש? תגיד 'מה? אני? ממני אתה מפחד? אני רוצה לעשות לך רע? אני רוצה לעשות לך רק טוב!'. "

אבל ככה אתה נראה לפני הבורא כשאתה מפחד.

ממה יש לך לפחד? שהבורא יעשה לך רע? שאבא יעשה לך רע? אבל אבא עושה רק טוב לילדים שלו!

ואדם צריך לדעת שזו לא אמונה, זו דעת! לדעת את זה! ממש לחיות באמונה!

של תאוות... יש הרבה סוגי יצר הרע, לדברים נורמלים.

אבל יש גם יצר הרע לא נורמלי, שאדם יש לו תאוה להשתכר, או אדם שיש לו יצר הרע לקחת סמים, או יצר הרע בעניין של הימורים. וכו', יש יצר הרע שהוא לא נורמלי.

בכל אופן זה לא משנה. הכל זה יצר הרע. ומה זה היצר הטוב של האדם? היצר הטוב של האדם זו התפילה!

איפה זה כתוב? בגמרא הקדושה. הגמרא אומרת 'אלמלא שהקב"ה עוזרו אין יכול לו!' כל אדם שיש לו יצר הרע, הגמרא אומרת בצורה חד משמעית – אם הקב"ה לא יעזור לך אתה לא יכול להתגבר על היצר הרע.

לכן מי שאין לו תפילה למעשה אין לו יצר טוב, ולמעשה אין לו בחירה.

לכן אנשים שאתה רואה אותם שאין להם את העבודה של התפילה, כמו שאנחנו נלמד היום, ולכן הם נופלים ונופלים.

ברוך השם זכיתי, בעיניים שלי לראות, אנשים שהיו בדברים הכי נוראים, ולימדנו אותם את העניין של התפילה האישית ואת דרך העבודה, והם עשו עבודה ויצאו מכל הרע שלהם!

מה לא ראיתי בעיניים שלי? הכל! אנשים יצאו מסמים קשים, מהימורים, וכו' וכו'.

ומה לימדתי אותם? שחצי שעה ביום יתפללו על זה.

איפה שיש להם את היצר הרע שניצח אותם עד היום, התגבר עליהם עד שהם נפלו לכוז התמכרות נוראה, אז מה עכשיו? צריכים להגביר את היצר הטוב, להתחיל להתפלל:

"רבונו של עולם! תרחם עליי! כתוב בגמרא שאם אתה לא תעזור לי אני לא יכול ליצר הרע שלי! בבקשה תעזור לי לדעת שזה שטויות הכל! תן לי את הכח להתגבר על היצר הרע!...", וכו', בכל יום חצי שעה.

אז אם אדם אין לו תפילה כזו, אז אין לו יצר הטוב ואין לו בחירה למעשה, גמרנו! יצר הרע מנצח אותו וזהו! זה מה שקורה עם כולם.

יש היום יצר הרע של אייפון, יצר הרע של סרטים, אוהו, איזה יצרים שיש היום, יצר הרע

חוגג על כולם. ואין להם יצר הטוב, הם לא יכולים לנצח אותו. זהו גמרנו, הם לא יכולים! היצר הטוב זה רק תפילה! אדם שאין לו את העבודה של התפילה אז מה הוא יכול לעשות, הוא לא יכול להשתנות? הוא לא יכול לחיות באמונה!

וזה פסח, פה-סח[שח], 'ויצא יצחק לשוח בשדה', שהתפילה זה החרות של הבנאדם.

איזו אישה שאלה אותי, הם עלו מחו"ל, ובעלה פה כל הזמן רק מתלונן ורוצה לחזור לחו"ל, ולא טוב לו וכו'.

אמרתי לה: "תשמעי, בואי תהיי אמיתית, גם אם תחזרי איתו לחו"ל, אין לו עבודה עצמית! נכון הוא כעסן? נכון הוא כל הזמן מתלונן? נכון הוא כל הזמן רק מאשים אנשים? אז מה את רוצה, אין לו עבודה עצמית! אז מה זה משנה בארץ או בחו"ל? אם אין לו עבודה עצמית זה לא משנה! אז גם שם הוא ימשיך להיות כעסן, ולבזות ולהתלונן ולהאשים, כי הוא לא יכול להשתנות, אין לו את העבודה של התפילה".

וגם בעיות של שלום בית, אם אדם אין לו את העבודה העצמית, הוא לא יכול להתגבר על היצר הרע שלו.

וכל פעם אני לוקח את עם ישראל כדוגמא, דור המדבר, יש יותר ממה שהם זכו לראות ולקבל? אין!

הם היו פנויים, לא היה להם לא קניונים במדבר, לא מס הכנסה, לא מע"מ, לא ארנונה, ולא היה להם שום עול, רק ללמוד תורה!

וגם לנשים, כל הבגדים היו מתכבסים מאליהם, והן לא היו צריכות לעשות שום דבר, הבגדים היו גדלים ביחד איתם, אי אפשר להבין איזה ניסים שהיו במדבר. אבל אם אדם אין לו עבודה עצמית, אפילו אדם ילמד תורה יום ולילה בלי לזוז שניה מהספר, אם לא תהיה לו את העבודה של התפילה האישית הוא לא ישתנה. רק כשאדם יש לו עבודה עצמית.

וזה כתוב בכל הספרים, בראשית חכמה, ובמסילת ישרים, בכל הספרים, לא רק בספרי החסידות. אדם שאין לו את העבודה העצמית

המבור את עמו

יתכנו טעויות בשל מרוצת הכתיבה

בגא' לא ילמדו לא בשעת התפילה וקריאת התורה / העליון מוקדש לזכותו של מורנו הרב
שליט"א בן ימנות שיזית ויאלץ ימינו בבור יאות איתנה עז מואת ועשרים שנה

יש לנו מצווה לזכור תמיד ביציאת מצרים, את מה שראינו בעיניים שלנו, שלא נשכח לעולם. באמת מכל הסיפור של יציאת מצרים, מזה למדים, שאדם, מה שלא יהיה בעולם, ומה שהוא לא יראה בעולם, כמו עם ישראל שראו דברים שכל אחד היה עומד ולא מאמין למראה עיניו. ועובדה, שאחרי כל זה, כל הזמן עם ישראל חלקו על משה רבנו, והתלוננו, התבכינו, כל הזמן! מה קורה פה?! כמה ניסים ראית, ועכשיו עוד פעם משהו קטן שלא מסתדר לך ואתה עוד פעם מתבכיין?! מה לא ראית?! קריעת ים סוף!

אז מה, עכשיו קצת מים חסר לך ואתה כבר מתלונן?! אז מה?! אז איפה האמונה?! ומזה אני לומד, שאין, לא יעזור לבנאדם כלום, אם לא תהיה לו עבודה עצמית הוא לא ישתנה, הוא לא יגיע לאמונה, לא יעזור לו! הוא יראה את השם בעצמו, זה לא ישנה אותו! מה שמשנה את הבנאדם זה רק עבודה עצמית!

היה להם רבי שקוראים לו משה רבנו! יש רבי יותר גדול ממשה?! הלוואי עלינו כזה רבי! וממנו הם שמעו תורה. אבל לא יעזור לבנאדם כלום, שום דבר! רק עבודה עצמית.

בשביל שאדם ממש ישתנה ויחיה באמונה ולא יכפור בטובה ולא יהיה בכיין, זו עבודה! ואם אדם אין לו עבודה עצמית הוא לא ישתנה! תקשיבו טוב, כל אחד יש לו יצר הרע, כל בנאדם בעולם הזה יש לו יצר הרע.

אז יש את היצר הרע הנורמלי, יצר הרע שדוחף את האדם לישון יותר, ויצר הרע של אכילה, יצר הרע של ממון, יצר הרע של כבוד, יצר הרע

הנה אנחנו הולכים ומתקרבים לחג הפסח ורוצים קצת להכין את עצמנו לחג, חג החירות. באמת פסח שעושים בשבילו את הכי הרבה הכנות. מתחילים לעשות מצות, ומנקים את הבתים, זה בגשמיות. וגם ברוחניות צריכים לעשות הכנות. יש מצווה לתת קמחא דפסחא, שכל אחד חייב לתת צדקה לעניים, לשמח את העניים, זה חג החירות, שגם להם יהיה פסח. אחת ההכנות החשובות שאנחנו צריכים להכין את עצמנו, חז"ל אמרו שיש מצווה לזכור את יציאת מצרים, בכל יום ויום מימי השנה. לכן אנחנו בכל יום מזכירים את יציאת מצרים, בתפילות, בברכת המזון, בקריאת שמע, בקיצור כל הזמן, כי יציאת מצרים זה דבר שצריך זיכרון תמיד.

ולמה? כי יציאת מצרים היא למעשה האור של הבנאדם שרוצה ללכת בדרך האמונה. כשהקב"ה התגלה לעם ישראל ואמר 'אנכי השם אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים'. הוא לא אמר 'אנכי השם אלוקיך אשר בראתי את העולם'. ולמה? כי את בריאת העולם אף אחד לא ראה, אבל את יציאת מצרים, מליונים של אנשים ראו. ויציאת מצרים היא הוכחה שבורא עולם ברא את העולם, כי רק מי שברא את העולם יכול לעשות כאלו ניסים – דם, צפרדע, כינים, ערוב וכו', כל העשר מכות, הכל היה מעל הטבע, דברים פלאיים! ומתי שמשה רבנו היה גוזר שתגמר המכה, המכה הייתה נגמרת, והכל היה פלאי.

ואח"כ קריעת ים סוף, והמן, השליו, באר מרים, שבע ענני כבוד, מעמד הר סיני, מלחמת עמלק, שקרח נבלע באדמה, כל דבר ודבר היה פלא עצום! וכל עם ישראל ראו את הכל. לכן

פנינים חסידות ברסלב

היה אומר בצחצח הרב הקדוש רבי ברוך מפתחצא
יצא, אלו היו בני ישראל נוהגים לכפות בחדש
ניסן שניצל השם יתברך מפשהו חמץ בפסח,
היו יכולים לאכל תרנגולים ואגוזים פטומות בחדש
תשרי, כי כבר אמר האר"י הקדוש שמי שניצל
מפשהו חמץ בפסח חבטת לו שלא יחטא כל
השנה. ואהרן היה להפך הפנהג שנוהגים בסדר
התפלה. ופרש לפי זה הפתח (שמות יג) "ועבדתם
את העבודה הזאת בחדש הזה". והנה העבודה
הזאת היא עבודת התשובה של חידוש אלול וסדר
ה"עבודה" של יום הכפורים, ואת העבודה הזו
צריך לעשות ב"חדש הזה" הוא חידוש ניסן כמזל
שנאמר ב"חדש הזה" לכם ראש חודשים. ואלו היו
בני ישראל בוכים בנים שנישקמו ה' מפשהו חמץ
היו יכולים ללכת בשמחה ביום הכפורים וחדש
התשובה. (שיש"ק ו תקנו)

ובכן הכניע את כל אויבי עם ישראל, והוא לימד את
עם ישראל ללכת בדרך זו של תפילה ותשובה, וכל
זה רק בכח תפילותיו של אם.

כל אשה שתלך בדרך של האמהות הקדושות, ושל
חנה, ושל כל הנשים הצדקניות שהיו בכל הדורות -
להרבות בתפילה, ולהתעקש בתפילה, ולנצח את השם
יתברך בכל מיני אמתלאות וטענות והפצרות - תזכה
בדאי גם היא לדברים גדולים ואף לבנים כשמואל הנביא
שינהיגו וידירכו את עם ישראל בדרך הנכונה. אשריה.

מוסר הפרשה חידושים לפרשת שבוע

תפילת הנשים

בפרשתינו אנו קוראים אודות הכיור שכידוע נעשה
ממראות של הנשים כמו שכתוב בתורה (שמות לח ח)
"ועש את הכיור נחשת ואת פנו נחשת במראות הצבאת
אשר צבאו פתח אהל מועד" וכמו שפירש רש"י: בנות
ישראל היו בידן מראות שרואות בהן כשהן מתקשטות
ואף אותן לא עכבו מלהביא לנדבת המשכן והיה מואס
משה בהן מפני שעשויים ליצר הרע א"ל הקב"ה ככל
כי אלו חביבין עלי מן הכל שעל ידיהם העמידו הנשים
צבאות רבות במצרים" בתרגום אונקלוס תרגם "ועבד
ית כוונת נחשת וית בסיסה נחשת כמדתו נשיא דאיתן
לצלצלה בתרע קשנן זמנא, פירוש שהיו נשים באות
להתפלל במשכן.

וצריך הבנה למה הוזכר בנדבת הנשים שהיו באות
להתפלל במשכן?

ומסביר האבן עזרא כי משפט כל הנשים להתייפות
לראות פניהם בכל בוקר במראות נחושת או זכוכית
לתקן הפארות שעל ראשיהם. כי מנהג ישראל היה
כמנהג ישמעאל עד היום. והנה היו בישראל נשים עובדות
השם שסרו מתאנות זה העולם ונתנו מראותיהן נדבה
כי אין להם צורך עוד להתייפות. רק באות יום יום אל
פתח אוהל מועד להתפלל ולשמוע דברי המצות. וזהו
אשר צבאו פתח אוהל מועד. כי היו רבות.

וזה באה התורה ללמדנו שבח הנשים - שלא הייתה
זו סתם נדבה, אלא שנשים אלו הרגישו שאין להן עוד
צורך להתייפות אלא רק לבוא להתפלל לפני ה'.

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט
בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה"
קו ההלכה הספרדי: 3030*

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה "חוט של חסד"

בדיקת חמץ

ימצא בזמן הביעור. והמקובלים נוהגים להניח עשר
חתיכות, ואף שאין מנהג זה מעבך, מכל מקום ראוי
לנהוג מנהג זה, שמנהג ישראל תורה הוא, ואם נאבדה
חתיכה אחת מעשר החתיכות של החמץ אין צריך
לבדוק כל הדירה היטב עד שימצאה, ויכול לסמוך
על ביטולו שמבטל אח"כ את החמץ.

ז. יש ליטול לצורך הבדיקה נר של שעווה, אבל אין
להשתמש בנר שיש בו יותר משתי פתילות משום שאורו
רב וזחמה לאבוקה, ובאבוקה יש חשש שלא יכניס את
הנר בכל הפינות החבויות בבית, משום שיחשוש שמא
הנר יגרום לדליקה.

ח. נר חשמלי או פנס כשרים לבדיקת חמץ, בשעת
הצורך כשאין לו נר אחר, ויכול גם לברך עליהם.

ט. לאחר בדיקת חמץ יש לבטל את החמץ הנמצא בביתו
ויאמר "כל חמירא אכילא בברשותי דלא חזיתיה ודלא
בערתי, ליבטל וליהו כעפרא דארעא" (תרגום בלשון

הקודש: כל חמץ ושאר שישנו בברשותי שלא ראיתיו ושלא בערתי, יבטל
ויהיה כעפר הארץ). וצריך לומר הביטול בלשון שמבין, כדי
שיבין שעיקר כוונתו לבטל את החמץ עד שיהיה בעינו
כדבר שאינו חשוב כלום, וכדבר בטל לגמרי, אבל אם
אומר הביטול בין בלשון הקודש בין בארמית ואינו מבין
שהוא מבטל חמץ, אלא חושב שאומר תחנה ובקשה,
לא יצא ידי הביטול, וצריך לחזור ולבטלו שוב בשפה
שמבין ואפי' בלועזית.

נוהגים לומר את נוסח הביטול ג' פעמים.

בבית, ויבער החמץ משם.

ג. הצורך לבדוק בימים שקודם ליל בדיקת חמץ, יבדוק
לאור הנר בלא ברכה, וכאשר עושה את הביטול
ישנה קצת מהנוסח המופיע בסידורים ויאמר: "כל
חמירא וחמירא דאיכא בביתא הדין" (כל חמץ ושאר
שיש בבית זה) כי אינו מבטל את כל החמץ שברשותו
אלא רק מה שנמצא בבית זה בלבד.

ד. זמן בדיקת חמץ הוא אחר צאת הכוכבים תיכף
ומיד, ומי שאינו יכול לבדוק מיד בתחילת הלילה,
ימנה שליח עבורו שיבדוק בתחילת הלילה,
וזה עדיף משיבדוק הוא בעצמו מאחר
יותר.

ה. יש לבדוק בכל מקום שדרך
להכניס שם חמץ, כגון ארונות מטבח, מזוזה,
מחסן שמאחסנים שם מזון וכדומה, כמו כן יש
לבדוק את הכיסים שאין שם חמץ, ובפרט את כיסי
הילדים, ובבית שישנם ילדים קטנים יש לבדוק כל
מקום שילדים עלולים להגיע לשם, שמא הצניעו
חמץ בתוכו. אמנם כל מקום שעשו נקיון יסודי
קודם הפסח ובדקו שאין שם חמץ ושמו מקום
זה שלא להכניס חמץ, אין צריך לבדוק מקומות
אלו.

ו. נוהגים לתת חתיכות קטנות של פת, כל אחת פחות
מכזית (פחות מֶסֶט גרם), בארבע פינות הדירה, והבדוק
מחזור אחריהם למוצאן ולברכן עם יתר החמץ אשר

א. קודם הפסח צריכים לנקות ולכבד את חדרי הבית
והחצר בניקוי יסודי כדי שלא ישאר שום חמץ ברשותו
בימי הפסח, וכן יש לבדוק בכיסי הבגדים ובייחוד בכיסי
בגדי הילדים ובלקטני בית הספר שלהם, פן נשאר שם
חמץ, ואם ניקה כראוי ובשעת הניקוי בדק לאור השמש
שאר חמץ, או שמישש בידו וראה שאין חמץ כלל

(כגון בארונות וכדומה שהעביר סמרטוט וידע בבידור שאין שם
דבר בארון), שוב אין צורך לבדוקם בליל י"ד
לאור הנר, ועל סברה זו סמכו בזמננו
לבדוק את החמץ בליל בדיקת חמץ
בהעברה בעלמא.

ב. היוצא מביתו לפני הפסח, ואין
בדעתו לשהות בביתו בימי הפסח,
כגון שמתארך בבית קרוביו או שמתאכסן
בבית מלון בפסח, אם יוצא מביתו קודם לפסח
שלושים יום, (דהיינו אם יצא מביתו קודם פורים) אינו חייב
לבדוק, ואם יוצא תוך ל' יום חייב לבדוק את ביתו
קודם שיצא, אף אם אין בדעתו להיות שם בפסח.
אמנם אם מוכר את חמצו במכירת חמץ הנהוגה כיום
יוצא מביתו קודם ליל בדיקת חמץ, אינו חייב בבדיקת
חמץ, אבל צריך להקפיד שיהיה בביתו מעט חמץ לכל
הפחות בשוה פרוטה, כדי שתחול עליו המכירה, ולא
רק פיריון בלבד, ומכל מקום אף במקרה זה טוב
וראוי לבדוק חדר שיש בו ד' אמות (1.90 על 1.90)

"לא ימות בלי תשובה"

"מי שייגע בידית הדלת של קברי בבואו להשתטח עליו לבקשת ישועה ורחמים", הבטיח הצדיק הקדוש רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע, "לא יעזוב את העולם הזה בלא תשובה". אביכם כנראה השתטח על קברו של הצדיק הלז, ומשום שעדיין לא עשה תשובה - זכות הצדיק עומדת לו שלא ייפרד מן העולם בלא תשובה אמיתית וכנה.

באחת הערים הסמוכות לליז'ענסק נתקלו הרופאים בתעלומה בלתי פתורה. אחד היהודים שהיה זקן ושבע ימים שכב על מיטתו, שפתיו מעלות קצף, פניו חיוורות ועיניו מפלבלות. כל כולו אומר גסיסה, אבל נשמתו מסרבת לצאת מגופו. טובי הרופאים הובאו אל מיטתו של החולה ולא הצליחו למצוא מזור למחלתו. לאחר שהתיאשו הרופאים מן המצב שנמשך ימים רבים, החלו להגיע אל מיטת החולה בעלי סגולות, קמיעות, ואפילו רבנים בעלי שיעור קומה שניסו לעזור לו לצאת ממצב הביש אליו נקלע. לא רבים הם האנשים שמשתוקקים לעזוב כבר את העולם הזה, ובכל זאת לא עולה בידם. כזה היה מיוזעין.

לאחר שעברו חודשים מספר ותרופה לא נמצאה לארוכתו, התיאשו רוב בני העיר למצוא לו מזור. כבר השערות שונות ניסו, כגון להפסיק להאכילו או להשקותו. כך, היו הכל בטוחים, ימות הוא תוך יממה או שתיים. אך סבלו של החולה גבר ונשמתו נאחזה בציפורניה בגופו המיוסר והצפוף. עור פניו כבר שינה את צבעו לצהוב מתקלף וכולו אומר דמות של "בר-מין" שלא מעלמא הדין. באחד הימים הגיע יהודי ובפיו רעיון חדש. הוא ניגש למיטת החולה וביקשו שישמן בתנועת עיניים בלבד - שכן את ידיו כבר לא היה בכוחו להניע - האם התשובה לשאלתו חיובית. החולה סימן שהבין את הבקשה, וההלך שאל: "האם נזדמן לך להיות אי פעם בקברו של הצדיק הנשגב רבי אלימלך מליז'ענסק?" החולה הנהן חלושות בעיניו לאות תשובה חיובית, ופני ההלך היהודי נחרשו קמטים. לבני משפחתו של החולה הסביר שנמצא פתרון לתעלומה של אביהם הגוסס. לאחר שנוכח במבטי התמיהה שלהם הסביר: "מי שייגע בידיה הדלת של קברי בבואו להשתטח עליו לבקשת ישועה ורחמים", הבטיח הצדיק הקדוש רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע (פטירתו בכ"א באדר), "לא יעזוב את

העולם הזה בלא תשובה". אביכם כנראה השתטח על קברו של הצדיק הלז, ומשום שעדיין לא עשה תשובה - זכות הצדיק עומדת לו שלא ייפרד מן העולם בלא תשובה אמיתית וכנה. בו במקום הובאו למיטתו עשרה יהודים כשרים שאמרו עימו וידו, החולה לחש את המילים באפס קול כשבליבו מתוודה הוא על חטאיו הפרטיים, ומיד לאחר שסיימו להתוודות עימו, פרחו נשמתו מגופו ונראה היה כאילו כבר מספר ימים אינו שוה בעולם הזה.

יהודי אחר שמעם הבטחתו של רבי אלימלך מליז'ענסק אשר הבטיח כי כל מי שייגע על ציונו הקדוש לא יעזוב את העולם הזה בלי תשובה זו החליט בלבו שכעת יכול הוא לעבור עבירות. בסופו של חשבון, טרם שיעזוב את העולם ישתטח על קברו של הרבי המופלא ואז לא ייפטר מן העולם בלי תשובה. דבר אחד הוא שכח לקחת בחשבון: את מאמר חז"ל הקדושים "האומר אחטא ואשוב, אחטא ואשוב, אין מספיקים בידו לעשות תשובה". כך חי לו בהפקר נמור ובהוללות מוחלטת בידועו שאכן יש דין ויש דיין, אבל בידו מצוי נשק מיוחד לעבור את יום הדין...

באחרית ימיו החליט האיש שהגיעה העת ללכת ולהשתטח בציון הרבי הקדוש בליז'ענסק. אסר את הסוסים למרכבה ובלב קל נסע לקראת ציונו של הצדיק, אך משמים רצו אחרת, ללמד לכל ולהראות שהעולם אינו הפקר, וביד מכוונת משמים, מטרים ספורים טרם שנכנס בשערי ליז'ענסק, התהפכה עגלתו והוא נהרג במקום.

זכה היהודי הלז לכל הפחות, שבכח אמונת החכמים האדירה שלו בהבטחת הצדיק, ישובו רבבות יהודים בני אותו הדור בתשובה, לאחר שנכחו לדעת שמדברי חז"ל לא נפל ארצה דבר.

מזללים בו". אותם "בני אדם" שהגמרא מדברת עליהם - לא מדובר רק אנשים שרחוקים מעבודת ה'. המונח "בני אדם" כולל גם תלמידי חכמים שרואים בתפילה ובהתבודדות בזבוז זמן ומכנים את זה ביטול תורה. הם כמובן יכולים לדרוש דרשות ולומר שיחות על חשיבות התפילה, אבל בפועל הם רחוקים מתפילה, שזה אומר שהם רחוקים מהחיים של עצמם. הם לא חיים.

חיים מתוך הזעזוע

מעיינותיהם של רבותינו עשירים במקורות מעוררים ומלהיבים בנושא תפילה, כבר כתבתי על כך רבות והבאתי חיזוקים. אבל אני מרגיש שאין די במקורות וברעיונות. אם הייתי מדבר עם משה על חשיבות המשפחה, הוא היה מהנהן בהסכמה מלאה ואולי אפילו מתלהב מאוד, אבל הוא לא היה משנה את החיים שלו אפילו כהוא זה, כי הוא לא היה מרגיש לרגע שהדברים נוגעים אליו. רק זעזוע שזעזע לו את כל החיים הרגילים שלו - רק זה עורר אותו.

אותו דבר בעניין התפילה. רובם של אלה שזוכים להכיר את דרך התפילה וההתבודדות וההשתטחות על קברי צדיקים - זה כאשר משהו מזעזע להם את החיים. רק אז הם מבינים שהם בעצם לא חיו בכלל עד עכשיו, ורק הצרה שנחתה עליהם משום מקום בעצם החזירה אותם לחיים כי היא קרבה אותם אל התפילה.

החיאה בלי מכת חשמה

כוונתי היא שכל מי שקורא את המאמר הזה יתחיל לחיות בלי צורך בזעזוע. למה לנו לחכות למכות ולצרות כדי להתחיל לחיות? למה שלא נתעורר להציל את החיים של עצמנו בעצמנו?

שבת "החודש" היא זמן של התחדשות, אנחנו בערב ראש חודש ניסן שזה ראש השנה שלנו, חודש של גאולה שמוזב בספרים הקדושים שהגאולה היא שהתפילה יוצאת מן הגלות; שהתפילה, שנראית אפרורית וחסרת חן כמו הלכנה, מתמלאת ומתחילה להאיר כמו אור החמה, וכולם רואים ומרגישים את החשיבות והמתיקות והמרכזיות של התפילה.

זה הזמן להחליט ולהתחדש בעניין התפילה!

יש לך שלוש הזדמנויות ביום לחיות, כלומר ליצור קשר אמיתי עם ה'. זה משמע מעט כי "הלואי שיתפפל האדם כל היום כולו". אבל את המעט הזה צריכים לנצל. אם עד היום "החתמנו כרטיס" - מהיום מתחילים להתפפל. מהיום שומעים חיזוקים על תפילה. מהיום שמים את התפילה במרכז.

ואם עד היום אתה תפוס בריצות ובסחרור ואין לך זמן לשעה התבודדות, אז מהיום הדבר החשוב לך ביותר זה להתבודד ושאר כל העיסוקים יעמדו בתור. תכניס את עצמך לבידוד יזום לשעה אחת ביום. הקשר שלך עם ה' הוא לפני הכול, והוא ייתן לך את המשמעות, את הכוחות, את הברכה ואת ההצלחה בכל מה שתעשה, כי הוא זה שנותן לך את החיים!

בברכת שבת שלום ומבורך

הסדרה לשלום הבית
מאת הרב שלום ארוש
052-2240696

שלום הבית שלי הרב שלום ארוש שליט"א

בשלום עם כל העולם

בכוח האמונה הפשוטה הזאת, שידעה אסתר המלכה שהכל בהשגחה פרטית והכל לטובה, היה חן מיוחד נסוך עליה ומצאה חן בעיני כולם כמובא במדרש (אסתר רבה ו'): "ובהגיע תור אסתר וגו' ותהי אסתר נשאת חן בעיני כל ראה" - ר' יודא אומר כאיקונין (תמונה) הזה שאלף בני אדם מביטים בה והיא ערבה על כולם. ר' נחמיה אומר העמידו מדיות מכאן ופרסיות מכאן והייתה אסתר יפה מכלן, ורבני אמרין ותהי אסתר נושאת חן בעיני כל רואיה בעיני העליונים ובעיני התחתונים כמו שנאמר: ומצא חן ושכל טוב בעיני אלוהים ואדם.

בעצמה: וכי היא לא חיה עם השטן בעצמו? הרי ידוע הדבר שאחשוורוש היה אשמאי זקן, נואף ומרושע, והיא השכילה לחיות עמו בשלום ואף להטות את לבו להיטיב לעמה ולנקום בהמן הרשע ולעשות שפטים באויבים של ישראל בכל עיר ועיר. וכל זה מחמת אמונתה הגדולה ומידותיה הטובות, שראתה רק את ה' ותברך ואת השגחתו לנגד עיניה. ובפנימיות הדברים צריכים לדעת, שאדם בעל אמונה העוסק הרבה בתפילה, כל העולמות כולם מקבלים את השפע שלהם ממנו ולכן כולם ששים לעשות רצונו בכל דבר, וכמאמר החכם באדם (משלי טז): בראות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים עמו. וכן מביא רבינו הקדוש בלוקסי מוהר"ן (תניא א'): "וזה בחינת נשיאות חן, בבחינת: 'ותהי אסתר נושאת חן בעיני כל רואיה' (אסתר ב') - שכל אחד ואחד נדמה לו כאימתו (מגלה י"ג) כי זה הבעל תפילה הוא בבחינת דבר ה', שהוא השורש העליון, שכל הכוחות וכל צבא השמים כולם מקבלים ממנו, ועל כן כל צבא השמים וכל השרים העליונים, כל אחד ואחד נדמה לו כאימתו, היינו שהוא נושא חן בעיניהם, וכל אחד ואחד נדמה לו שהוא עוסק עמו לבד, כי כולם מקבלים ממנו".

פירוש מאמר זה הוא, שמי שעוסק בתפילה, כולם מרגישים קשר מיוחד עמו, כי מאחר ועל ידו נמשך כל

גם תתפלל על בעלה וילדיה, ועל ידי זה תתגבר אצלם האהבה אליה בלי שעור, שהרי אין טובה גדולה יותר שאפשר לעשות לאיזה אדם מאשר להתפלל עליו, וכאשר מתפללים על איזה אדם, גם אם אינו יודע שמתפללים עליו, ליבו מרגיש מי הוא זה שאוהב אותו כל כך ומשקיע בו תפילות ותחנונים והוא נקשר אליו בעבותות אהבה מבלי שידע מדוע, וכל שכן כאשר יודע מי הוא המתפלל עליו, שזה 'מחמם' לו את הלב ומעודד אותו וגורם לו לאהוב ביותר את זה שמתפלל עליו.

רבי שלמה הכהן מרדומסק זיע"א כט' אדר

לאורם נלך הילולא דצדיקים

פעם אמר עליו הרה"ק ר' חיים מצאנז כי יהודי הזה הרה"ק מראדאמסק זיע"א מוכן לקבלת התורה בלי שום מענה ואני עדיין לא התחלתי להרגיש אף אחת מן אלף סממנים שהרה"ק מראדאמסק, פעם שאלוהו לפשר דבריו באמרו על מופתיו שאין הם מופתים והשיב הרבי פי' מעשה מהבעש"ט שפעם אחת הבעש"ט הקדוש הפציר באחד מתלמידיו שיקבל על עצמו להיות רב ומ"צ בעירו, והתלמיד לא אבה לקבל עליו את עול הרבנות, בראות הבעש"ט את סירובו של תלמידו כעס עליו מאד על שאינו רוצה לישב על התורה בהתמדה וללמוד בשלום וגער בו על שאינו מתמיד כלל ואינה רוצה לקבל עליו עול הרבנות ועוד דברים כיוצא בהן, והתלמיד עמד על שלו שאין הוא חפץ בכך משראה הבעש"ט גודל נחישותו של תלמידו אמר לו בסדר גס אני איני רוצה שתהיה רב ורק בעבור לנסותך הפצירתי על שאתה רב כהן, ע"כ המעשה. ואז ענה הרבי מרדומסק לשאלו תדע שפעמים מסנים על שמייים את הצדיקים ע"י שנותנים על ידם אותות ומופתים גדולים לבעבור נסותם אם ילכו בדרך הענוה והשפלות או שמא יגבה לבבם וישכחו את ה' ולכן מי אומר שהמופתים הם ממני אולי הם לגמרי משמייים ללא שום זכות מצדי והיא ניסיון עבדו. ביום לפני פטירתו באו אליו שני אורחים מכובדים מצדיקי הדור לקחו ממנו ברכת שלום ולא היה ניכר על רבנו כלל כי עומד להפטר, ולאחר שני שעות לאחר חצות הלילה "עצמו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקודש", ועלה רבנו לשמי מרום, בזמן פטירתו לא היה איש בביהמ"ד הסמוך וכאשר באו אל ביתו אראוהו יושב על כסא קודש וראשו הקדוש מונח על ספר הזהר הק' הפתוח לפניו ורבינו הק' גופו טהור יצא נשמתו בטהרה. בבוקר סגרו החנויות והמלכין את בני עליהם באותו יום ולאחמ"כ נתפרסמה השמועה כי רבינו נפטר, ובאו לחלוק לו כבודו האחרון מכל הסביבה וקברו את גופו הטהור ביום שישי סמוך לכניסת שבת קודש הוא כ"ט אדר ערב ר"ח ניסן שנת תרכ"ל לפ"ק בק"ק ראדאמסק. זכותו ין עליו ועל כל ישראל אמן.

מוהר"ר שלמה ב"ר דב צבי הכהן נולד בשנת תקס"ג בעיר וולשצאוו, כבר כנער התברך בכשרון מופלא והיו הצדיקים שבאותו הדור מעידים עליו כי נער זה נוצר לגדולות. לכשגדל הלך ללמוד אצל גדולי הדור ביניהם הרה"ג אברהם צבי זצ"ל אב"ד פיעטקוב מחבר ספר ברית אברהם, ושם למד בהתמדה עצומה ושם ליליתיו כימים וסילא את שכלו בדעת ובתבונה.

בראש השנה שנת תקצ"ד התקבל לרב בראדאמסק ואז גם דרש את דרשתו הראשונה בעיר, ושם גם חיבר את ספרו הנפלא "תפארת שלמה" על המועדים. כידוע אנשים שנעשו חולים במחלת הדיבוק קשה מאד היה להוציא את זה מהם והרבה צדיקים שעסקו בזה היו צריכים להתייעץ מאד כמה ימים עד שהיו מצליחים במלאכתם ע"י שמות קודש ותפילות ומהם שהיו אף יוזקים מזה ואפילו יש שנתקצרו ימיהם. בימי של הרבי היו כמה מקרי דיבוק רח"ל שהרבי הושיעם כלאחר יד, ומסופר על אישה אחת שהתגררה ליד העיר קראקא שפעם אחת הניחה בני ביתה להיות לבדה בבית ולכשחזרו לא מצאוה והתחילו לחפש ומשלא מצאו נהיה רעש גדול בכל הכפר והתחילו כל בני הכפר לחפשה עד שמצאוה מוטלת באיזה מקום ללא דעת ר"ל ונסעו עימה לרופאים לרפאות את נפשה אך ללא הועיל. ומשראו בני ביתה גודל צרתם לקחוה לאדמו"ר מרדומסק וכשהגיעו אליו לא רצתה להיכנס לביתו בשום פנים והייתה שואגת כאריה ואז ראו בעליל שנכנס בה דיבוק רח"ל ומשראה האדמו"ר כך אמר לבני ביתה שיקחוה לאכסניה הקרובה ויתנו לה משיירי מאכלו וכך עשו אמנם לכשהביאו לה את השריירים של הצדיק התחילה להשתולל ולא רצתה בשום אופן להכניס לפיה את האוכל עד שהוכרחו בני ביתה להכניס את האוכל בכח לפיה. לאחר כמה ימים אמר האדמו"ר כמדומה שהאישה נרפאה וכן הורה שהאישה חזרה לעצמה לגמרי ולא ידעה כלל מה היא עושה בראדאמסק.

קו האמונה
02-6444250

חיזוקין
לומדים הלכה

**זריזים מקדימים
למצוות - לכתחילה
יברך 'ברכת האילנות'
ביום ראש חדש
ניסן עצמו
(בהלכה ובאגדה)**

לקבלת מסרים מחזקים 052-6672221

שו"ת אקטואלי השאלות שלכם, התשובות של הרב

מה העצה להתבודדות כל יום?

ומה עושים כשקשה לבקש תמורה כספית עבור הספרים והחבורות?

שידור חי

על ידי הרב שלום ארוש שליט"א
בכל יום שלישי, בשעה 20:00

שאלות ותשובות

ניתן לשלוח שאלות במייל
me5812210@gmail.com
או כמסרון לנייד:
052-6672221

ידה נזכה להתמיד ולעשות שעה התבודדות מידי יום ביומו?

תשובה: אשרי! אשריך שאת זוכה לעשות בכל יום שעה התבודדות! זה דבר גדול מאוד.

גם אני עברתי את המלחמה הזו, שהייתי נלחם בכל יום על השעה התבודדות. עד שהגעתי למסקנה שאני לא מתחיל את היום בלי שעה התבודדות.

זה הדבר שהכי חשוב לי בחיים? דבר ראשון אני עושה את זה. תראה איך שכל היום יראה לך אחרת, ותהיה לך סיעתא דשמיא.

תשים את ההתבודדות מקום ראשון אצלך ביום, זה לפני הכל, קודם כל זה!

כמובן מה שמוכרחים לעשות מוכרחים, אבל אחרי שאתה מתפנה את עושה את השעה התבודדות! שהיום שלך יתחיל רק אחרי השעה התבודדות.

כל יום הייתי מתפלל על זה: "תודה לך שזכיתי לעשות היום שעה התבודדות, תזכה אותי גם מחר, וכל ימי חיי שלא יעבור עליי יום בלי שעה".

בכל יום הייתי מודה על העבר ומתחנן על העתיד: "תזכה אותי שגם מחר אני אבוא לפגישה האישית! תרחם עליי! שאני לא אפסיד את הפגישה!". וכל היום הייתי סביב הדבר הזה. אני מבטיח לכם, הייתה לי מלחמה על ההתבודדות. עד שהגעתי למסקנה, ולהחלטה שזה הדבר הראשון שאני עושה. וכשמגיע הזמן של השעה התבודדות, אני סוגר את הפלאפון ולא מעניין אותי שום דבר בעולם. שעה אחת ביום אני נעלם! רק מעניין אותי שתהיה לי פגישה עם המלך, ואני אחיה בצורה נורמלית, עם ידיעה שיש מלך בעולם, ואני בסה"כ רק הבן שלו.

ואין עצה, כי ברגע שמתחילים לדחות את זה, זה היצר הרע. אדם צריך להאמין כמה שאמר רבנו הקדוש, התבודדות היא מעלה עליזת וגדולה מן הכל.

אשריך שהתחלת לעשות שעה, ובעזרת ה' אני מברך אותך שמהיום תזכה לשים את השעה לפני הכל וכבר לא יעבור עליך יום בלי שתעשי בו לפחות שעה אחת התבודדות כראוי בשלמות אמן.

שאלה: כבוד הרב אמר, שלפי מה שכתוב בזוהר הקדוש, רק כשאדם משלם על מצווה על ידי זה הוא פודה אותה מן הקליפה. ומפה יוצא שזה לא נכון לתת ספרים בחינם, אפילו לצורך זיכוי הרבים.

בכל אופן, אני מאוד מתבייש לבקש מאנשים כסף, ולכן אני רק מניח את החבורות בבתי כנסיות או בחדרי המתנה וכדומה, ומי שיזכה יקח. רציתי לשאול את כבוד הרב, האם גם זה אפקטיבי ומניב פירות, או שחייבים תמיד לדרוש תשלום עבור הספרים והחבורות?

תשובה: נכון, אמנם אסור לתת חבורות וספרים בחינם. בכל אופן לא חייבים תמיד לדרוש מחיר מלא על חוברת או ספר, לפעמים מספיק שאדם ייתן אפילו כמה שקלים, וכבר תהיה לך האפשרות לתת לו חוברת או ספר.

לתת בחינם זה תמיד גרוע. תשים לב שלפעמים אדם לוקח בחינם, כי הוא מתבייש מסך, ולא נעים לו להגיד לך 'לא', ובסוף הוא זורק את החוברת לפח, או במקרה הטוב גונז אותה, ומה עשית בזה?

לכן כדאי תמיד לדרוש תשלום, אפילו שקל, וזה מספיק על מנת להוכיח שיש לאדם איזה רצון למצווה, ובזה לבד הוא כבר פודה את המצווה מן הקליפה.

בכל אופן, גם כשאתה שם את החבורות, לדוגמה באיזה שהוא חדר המתנה, ואדם בא ולקח מרצונו איזו שהיא חוברת, זה גם כן פועל איזו שהיא פעולה. כי אחרי הכל הוא בא ולקח מעצמו, וזה מראה שיש לו רצון ושעה מעניין אותו.

גם במקרה שאדם מבקש מסך חוברת או ספר ואין לו כרגע כסף לשלם לך, אבל הוא מבטיח לך שילמד בזה, גם אז תוכל לתת לו בחינם. בהצלחה.

שאלה: בחסדי ה' יתברך התחלתי להתבודד בכל יום שעה. יוצא לי לפעמים שאני מוצאת את עצמי שנגמר לי היום והתפספסה לי השעה. האם יש לכבוד הרב עצה שעל

כל ערב בני ישראל,
מתאבדים לאהבה אינם!

אני אוהב כל יהודי

להזמנות: 050-9931931

ויקהל

משה את כל עדת בני ישראל---

ילדון חידודון

שני איסורי שחיטה לזמן מסויים נמצא בפרשה, שני האיסורים ל"אמא" קשורים, האיסור הראשון קיים - מס' ימים, והאיסור השני רק ביום בו נשפכו כבר דמים.

תשובה פרשת תרומה: האותיות כ, פ, ר ו-ית מופיעות בשם של שלושה פריטים שונים במשכן: "כפורת" שמכסה את ארון הברית "פרוכת" שמפרידה בין הקודש לקודש הקדשים "כפתור" - העיסורים העמלים - שבמטרה.

לא נמצא זוכה ששלח תשובה נכונה ומלאה, נסו בפעם אחרת.
al5308000@gmail.com | 02-5812252

- חיזוקית -

ראש חודש ניסן

הגאולה העתידית
תהיה בניסן,
גאולה זו תהיה
במידת הרחמים,
בנחת ובשלווה
(הרמח"ל)

לקבלת מסרים מחזקים - 052-6672221

רוצה לזכות בפרס? שלח לנו סיפור תודה
בעל תוכן ייחודי ותזכה בפרס ללא הגרלה
al5308000@gmail.com | 02-5812252

ילדים מספרים תודה

תודה על גלגלים

שלום,

הסיפור תודה שלי התרחש בתקופת הקיץ - בדיוק התלבטתי מה לעשות עם קופת החיסכון שלי - היה שם 50 ש"ח,

ואז פתאום היה לי רעיון נפלא - אני אקנה רולרים!

אחרי שבררתי מה המחיר הבנתי שאצטרך את עזרת אימי שתשלים לי את הסכום.

אבל אמא שלי אמרה לי - "יקירי, יש לך די יותר משחקים, רולרים עכשיו זה לא מוצר הכרחי"

הצטערתי מאוד, כל כך התחשק לי רולרים במיוחד בחופש הגדול, עזבתי את החדר באכזבה, וסתם ישבתי בחדר שלי.

ואז תוך כדי המחשבות, נזכרתי שצריך להגיד תודה גם כשלא הכל הולך לפי התכנית וגם על מה שאין.

אז פשוט התחלתי לומר תודה - בהתחלה אמרתי מזמור לתודה כמה פעמים ואחר כך אמרתי תודה במילים שלי - על הכל - על הבית המשפחה וגם על החברים שלי ועל כל המשחקים שלי ובאמת יש לי המון...

למחרת קרה דבר מפתיע - התקשר מנהל העבודה של אבי, (הוא עובד במפעל) וביקש מאבי לעבוד בבית, אבי שיתף אותי בעבודתו והבטיח לי סכום כסף עבור ההספק.

תוך מספר ימים היה לי את כל הסכום הנדרש לרולרים שלי, ולשמחה שלי לא היה גבול!

הלכתי לחנות וקניתי את הרולרים ואפילו נשאר לי עודף - ומה שלא שכחתי - זה לומר מזמור לתודה לאחר שנושעת.

אמרתי תודה וקניתי רולרים...

מדור ילדים שעשועון מגוון

פתרונות יש לשלוח למייל
al5308000@gmail.com
או לפקס: 02-5812252
יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון

ענין של סדר

זהו את התמונות, השתמשו באות הראשונה של כל תמונה סדרו את האותיות בכל מילה והרכיבו משפט בן 3 מילים המתאים לפרשת השבוע

זוכה פרשת תרומה: ראובן רפאלי, ירוחם.

חינוך באהבה הרב יצחק אבוהצירא

הרב אבוהצירא- יועץ, מאבחן ומטפל
לייעוץ טלפוני ללא תשלום
בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 054-8434435

בדיחות הדעת

נס ממש במטה הבחירות. בחור יושב שבעה
על אביו ולא יכול להצביע ביקש לנמנם קצת.
ואז... נגלה אליו אביו וביקש ממנו לצאת ולהצביע
בבחירות. ענה לו הבן אבא אני לא יכול איך
אצא באמצע השבועה עליך? ענה לו אביו אם
אני הלכתי להצביע גם אתה יכול...

העלון מוקדש להצלחה
אסתר אוקסנה בת שרה אימנו
ולע"נ
יחיא בן יעיש וציביה ז"ל
להקדשת העלון: 02-5308000

בהכרח ילד מפונק- אם הוא מקבל גם את התשובה
ל"לא" כתשובה.

בדיקת מפונקות

שימו לב, אחד הסימנים המובהקים, לבדיקה אם
ילד מפונק, הוא: אם התשובה שלכם לדרישותיו "לא"
מתקבלת כתשובה. ילד שמקבל את החלטת הוריו, הוא
אינו ילד מפונק, ודרכי הטיפול בו הם שונות. לדוגמה:
הילד קורא לאמא לבוא אליו לחדר. האמא עונה: "ניאל,
אמא לא יכולה לגשת אליך עכשיו, כשאתפנה אגיע"

במידה ולדניאל ברור, שהחלטה אם לגשת אליו או
לא, נתונה בידיים של אמא, ולכן הוא מסכים להודעתה
ולא מתנדנד או בוכה, ילד זה, הוא ילד המקבל סמכות
ומכאן שאינו ילד מפונק.

בסיפור בכותרת נראה שהילד "מפונק" ולא מגלה
עצמאות וכדו' ולכן חשוב להבהיר לו שוב ושוב שאנו
לא מושפעים ממנו, לא מתרגשים מהכבי והצרחות שלו
ולא מפחדים מהאיומים שלו.

חשוב להבהיר לו שאבא לא לחיץ ולא סחיט. אם
אבא רוצה, הוא יקנה לך ואם אבא החליט לא לקנות
לך-אז הוא לא יקנה.

ולכן המשפחה בשאלה של תחילת המאמר חייבת
לקבל הדרכה ע"מ לטפל בילד המפונק שלהם, אחרת
ח"ו לא תמדי זה עובר עם הגיל, וחבל לסבול כמה שנים.

זהו טבעו של הילד. הוא שואף למטרה אחת- להיות גדול.
הוא רוצה לאכול לבד, אך אינו מצליח ומתלכלך- וזה
מתסכל אותו. רוצה להתלבש לבד- אך שני הרגליים
נכנסות באותו צד במכנס והוא נופל. הילד פשוט מתוסכל
מעצמו ואין לו שום בעיה עם הסביבה ובטח שלא עם
הוריו. רק הבעיה היא- שהוא רוצה להיות גדול לפני
שהגיע הזמן והוא פשוט מתוסכל כי הוא לא מצליח.
לכן, עלינו להבין את מצב הילד, לתמוך בו ולא להפריע
לו לנסות להעפיל ולגדול.

עקשות-

הילד מביע סירוב כללי לרצון ההורים.
לדוגמה: מסרב לקום בבוקר, לישון בזמן,
לאכול בשינה כאשר הוא נמצא קרוב
לצולחת, להתקלח, להתלבש, לצאת
מהבית או להיכנס אליו וכדו'. בקיצור
הילד עומד על שלו, במקרה זה: מאחר
ומדובר בגיל הרך, צריך "לאזן" את התנהגותו.
מצד אחד הוא מגבש את דעתו ועצמאותו ומצד

שני, הוא ח"ו יכול לגדול כמרדן ובלתי ממושמע. לכן,
חשוב לתת לו "מרחב פעולה" שבו הוא יכול להחליט,
אפילו נציע לו מידי פעם להחליט לבד, כדי לספק
את רצונו. אך את שאר ההחלטות יקבעו ההורים ע"מ
ללמדו שיש כאן "בעל הבית" ויש הורים שמחליטים לו.
כדי לכתוב את כל הרעיונות איך לבצע זאת, נדרשת
הדרכה אישית, כל הורה וילד לפי טבעיהם.

מפונקות-

ילד מפונק במשמעות השלילית הוא ילד תובעני,
בכיון ועקשן, החושב שהכל מגיע לו וכולם צריכים
למלא את רצונו.

הילד המפונק מהסוג השלילי נעשה כזה, לא
מתן תשומת לב, חום ואהבה. אלא מתוך הרגשה
שלהתעקשויותיו ולבכיון יש השפעה עליכם. עודף תשומת
לב והערכה, לא יהפכו ילד-למפונק. הפיכת ילד למפונק
אינה תלויה כלל ב-כמה תתן לו, אלא ב-איך תתן לו.

אם הילד יצליח לגרום לכם לשנות את דעתכם או
לותר לו, בעזרת בכי ואיומים-הוא יבין שזו דרך טובה
ומהירה להשפיע עליכם ולכן יעשה זאת שוב ושוב.

עלינו לדעת שילד שמבקש בקשות רבות, אינו

סמכות הורית ומשמעת בגיל הרך פרק ה'

שאלה: בני בן שנתיים וחצי. בזמן האחרון ההתמודדות
איתו היא בלתי נסבלת, אי אפשר להגיד לו "לא". אם
הוא רוצה משהו ואומרים לו לא, הוא מתחיל לבכות.
אם הוא רואה שזה לא עוזר, הבכי הופך להיות היסטרי
ומלווה בצרחות. הוא לא נרגע ורמת השיגעון שלו עולה
ועולה עד שהוא מקבל את מה שהוא רוצה.

כדי לא להיכנס לעימותים מיותרים, אנחנו לפעמים
מוותרים לו, לפעמים מנסים להסיח את דעתו לנושא
אחר כדי שישכח ולפעמים מנסים להגיע לכל מיני
פשרות באמצע, אבל התנהגותו רק הולכת
ומחמירה. בעבר ניסיון ללכת איתו ביד
קשה, אך הוא נהיה עקשן יותר ויותר.
אנחנו מפחדים שהוא יתרגל להיות ילד
תובעני, שכל מה שהוא רוצה הוא משיג
על ידי בכי היסטרי ושגעונות, שאנו לא
מסוגלים לעמוד בפניו. שאלתנו היא: מדוע
הילד מתנהג כך וכיצד עלינו להתמודד עם המצב?

מרדנות, עצמאות או פינוק

תשובה: הורים יקרים, כולנו מכירים וחווים את תופעת
ה"מרדנות בגיל הרך" וכשהילד "משתגע" אנחנו עומדים
חסרי אונים מול התופעה ובמיוחד "בזמנים בעייתיים" כמו
ליד בני משפחה, חברים או בסופר השכונתי כשהילד
מתנדנד שנקנה לו משהו וכדו', במקרים כאלו, אכן קשה
לנו "לטפל" בילד כפי שצריך. במילה "לטפל" אני בהחלט
שולל כוחניות או הרמת יד. אני מתכוון לשיטתן הידועה:
הבעת הבעיה וטיפול פרטי לפי מאפייני הילד. ננסה
לעשות סדר ולקרא לילד "בשמו" נגדיר כל בעיה וננסה
עד כמה שניתן לבצע הדרכה בכתיבה.

קטנויות-

הילד יודע, רוצה ודורש לעשות הכל לבד. הוא מתנדנד
לעזרה או ייעוץ, הילד "מקובע" בדעתו מה ואיך לעשות
ולכן ה"מצב הנתון" שלו, הוא מצב של מלחמה וכעסים
תמידיים. לדוגמה: הוא עוד לא החליט אם הוא רוצה
לשתות מבקבוק או מכוס, אם לשתות מים או מיץ, אם
לאכול גם את החביתה או רק את הגבינה, אם ללבוש
את הסוודר או לבכות לאמא שהוא לא רוצה.

במקרה זה: אין לנו כל כך מה לעשות מבחינה טיפולית,

מבצע פסח

מארץ 10 הגדות של פסח
של הרב שלום ארוש

במחיר מיוחד

להזמנות:

052-2240696

ר"ת	יציאה	כניסה
19:02	18:21	17:09
18:59	18:23	17:26
19:01	18:22	17:18
19:02	18:23	17:27

ירושלים
תל אביב
חיפה
באר שבע

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

בס"ד ברה

פרשת ויקהל פקודי | שבת החודש • כ"ט אדר תשפ"א • גליון 713

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 • ת.ד. 50226 • טל: 02-5812210
פקס: 02-5812252 • מייל: al5308000@gmail.com

זמן לחיות את החיים עצמם.

ואפילו אלה שרצים "ריצות" ברוחניות, כלומר לומדים תורה ומקיימים מצוות ומעשים טובים והכול למען התכלית: כדי להתקרב לה' ולהתחבר אליו. אבל עדיין, גם כל הריצות הרוחניות - הכול זה רק הרקע של החיים. אלה לא החיים עצמם.

מה הם החיים?

אז מה הם באמת החיים עצמם? מהו הקשר לה' שאתה מחפש אותו יומם ולילה?

"תפילה לא-ל-י"י". החיים עצמם הם התפילה. הקשר לה' שכולנו "רצים בשביל" יומם ולילה - הוא התפילה. ר' יהודה הלוי אומר שהתפילה היא גרעין הזמן ופריו - כל מה שאתה עושה עשרים וארבע שעות ביממה מטרותו תכליתו היא התפילה. זו פסגת החיים שלך.

מי מאתנו לא היה רוצה חיבור עם ה', כיסופן געגועים, ערגה, לשפוך לב כמים, להתרפק על ה' בתפילה חמה, לומר תהלים בהתעוררות, לצאת לשדה ולהודות לה' עד ריקוד, ולערוך חשבון נפש עד בושע עמוקה, ולהתחנן לה' עד דמעות. כל אחד יכול להבין בקלות שְׁאֵלָה החיים המתוקים ביותר, גן עדן בעולם הזה.

נכון, אנחנו כל כך רוצים, אבל ממשיכים לרוץ ולרוץ ואין לנו זמן לחיות, אין לנו זמן ליצור קשר עם ה'.

כי בדיוק כמו במשל, יש בעולם הזה רוח תזזית שמשתלט בנו ומשחקת איתנו ימים ולילות, גם בנשמות וגם ברוחניות, וגורמת לנו ללכת סחור סחור מסביב לחיים של עצמנו ולא להיכנס פנימה...

לחיות זה לא בזבז זמן

ותדעו לכם, זה הפספוס הגדול ביותר של כולם. הכול נראה לנו כל כך חשוב, עד שאין לנו זמן לדבר החשוב ביותר כמו שמגדירים חז"ל את התפילה במילים הנקובות ביותר: "דבר העומד ברומו של עולם ובני אדם של תורה וכו' - ואין לו זמן לקשר עם ה', כלומר אין לו

מאמר ראש הישיבה

חיים במתנה

חיים במרדף

משה הוא ראש משפחה במלוא מובן המילה. הוא מקדיש את כל חייו למשפחתו האהובה שאותה טיפח עשרים שנה. כל מעייניו הם לדאוג לרווחת בני ביתו, לאושרם, לעתידם. ולכן הוא אדם מאוד עסוק. הוא עובד קשה. השכם בבוקר יוצא לעבודתו וחוזר מותש בשעות המאוחרות של הלילה.

כמו כל אבא יהודי, משה כל כך מצפה לרגעים היפים של השבת שבהם הוא יוכל לבלות עם בני משפחתו היקרים לו מכול, אבל לצערנו הגדול בשבתות הוא כל כך עייף ולפעמים קצר רוח, כך שהוא לא מספיק לשבת וללמוד עם ילדיו, הוא לא מצליח להגיע לשיחות עומק עם אשתו ובוודאי שלא עם בניו המתבגרים.

אם הוא היה חושב על זה קצת יותר, זה היה מתסכל אותו מאוד. למזלו, הוא כל כך טרוד עד שאין לו אפילו זמן לחשוב על זה, כי הוא נזרק לעוד שבוע של ריצות וסחרור...

החיים מתחילים

הטלפון שכולנו מפחדים לקבל - היה דווקא הטלפון שהציל לו את החיים. ביום בהיר אחד מקבל משה מיועצו הודעה שהוא מחויב בבידוד והחיים שלו "קופאים" לשבועיים. בהשגחה פרטית זו הייתה גם תקופה של סגר והוא מוצא את עצמו 24/7 כפול שניים עם אשתו ועם ילדיו. לאחר שהשלים עם ההלם הראשוני, הוא היה חייב להסתגל למציאות החדשה, מציאות שאותה מעולם לא חווה. והוא החליט לנצל את ימי הבידוד ולהשקיע יותר ביחסים שבתוך המשפחה.

השבועיים האלה היו עבורו שיעור לחיים. הוא כל כך נהנה לשוחח שוב עם אשתו כמו אז לפני שנים רבות

דואגים לצרכי כולם

(שמות יט-י): "ויאמר ה' אל משה לך אל העם וקדשתם היום ומחר וכבסו שמלותם, והיו נכונים ליום השלישי כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני". אם כן איך לימד משה זכות על ישראל, שהקב"ה אמר רק לו "אנכי ה' אלקיך" בלשון יחיד.

ונראה לבאר טענתו העמוקה של משה רבינו, שגם לו היה ברור שהקב"ה דיבר במתן תורה לכל ישראל, אולם ממה שבחר הקב"ה לומר את עשרת הדברות בלשון יחיד: "אנכי ה' אלקיך", הוכיח משה שהקב"ה דיבר אליו, מצד היותו השורש של כל נשמות ישראל, כי על ידי שהוא יקבל עליו את כל התורה, יקבלו יחד עמו גם ישראל את כל התורה, שהרי השורש משפיע מקדושתו על הענפים, לכן בא משה בטענה כי מאחר שהוא לא חטא בעגל, איך יתכן שהענפים שהם ישראל חטאו בעגל.

מזה הוכיח משה רבינו שגם ישראל לא חטאו בעגל, אלא גזירת המלך היתה כדי להורות תשובה לרבים, כמו ששינו בגמרא (ע"ז ד:): "אמר רבי יהושע בן לוי, לא עשו ישראל את העגל אלא ליתן פתחון פה לבעלי תשובה". ופירש רש"י: "לא עשו ישראל את העגל, כלומר גיבורים ושליטים ביצרים היו ולא היה ראוי להתגבר יצרים עליהן, אלא גזירת מלך היתה לשלוט בהם כדי ליתן פתחון פה לבעלי תשובה, שאם יאמר החוטא לא אשוב שלא יקבלני, אומרים לו צא ולמד ממעשה העגל שכפרו ונתקבלו בתשובה".

מעתה יאירו עינינו להבין פירוש הכתוב: "אלה פקודי המשכן משכן העדות", ופירש רש"י: "עדות לישראל שוויתר להם הקב"ה על מעשה העגל, שהרי השרה שכינתו ביניהם", והטעם שוויתר להם על חטא העגל, כי לא חטאו מצד עצמם, כי אם גזירת המלך היתה להורות תשובה לרבים.

ועל כך מביא הכתוב הוכחה שלא חטאו, "אשר פוקד על פי משה", שהרי המשכן נעשה על ידי משה שהוא בבחינת המשכן בהיותו שורש נשמות ישראל, אם כן איך יתכן שישראל שהם ענפים של משה חטאו בעגל, ומוכח מזה שגזירת המלך היתה כדי להורות תשובה לרבים, לכן צוה הקב"ה לעשות משכן העדות, שהיא עדות שהקב"ה מחל להם על חטא העגל, שהרי השרה שכינתו ביניהם.

שמהם מורכב כלל ישראל, ועל שמו אנו נקראים בני ישראל, היינו בני יעקב שנקרא ישראל, לכן לו נאה ולו יאה להיות הברית התיכון של המשכן, שהקיף בקדושתו על כל כלי המשכן, שהם רמז על עבודתם של כל ישראל כל אחד לפי בחינתו.

והנה שנינו בגמרא (מגילה יח.): "מניין שקראו הקב"ה ליעקב א"ל, שנאמר (בראשית לג-כ) ויקרא לו א"ל אלקי ישראל, דאי סלקא דעתך למזבח קרא ליה יעקב א"ל, ויקרא לו יעקב מיבעי ליה, אלא ויקרא לו ליעקב א"ל, ומי קראו א"ל, אלקי ישראל".

מעתה נראה כי כשראה משה שצדקו דברי בצלאל, שאמר לו הקב"ה לעשות את המשכן תחילה ואחר כך הכלים, כי המשכן שהוא רמז על שורש נשמות ישראל, צריך להשפיע על הכלים שהם רמז על קדושתם של ישראל, תלה הדבר בקדושתו של יעקב אבינו שהוא בבחינת הברית התיכון שבתוך הקרשים. וזהו שאמר משה לבצלאל: "שמא בצל א"ל היית וידעת", מה שזכית להשיג שצריך לעשות תחילה את המשכן שהוא השורש, הוא בזכות קדושתו של יעקב אבינו שנקרא א"ל שהוא בבחינת המשכן בהיותו שורש נשמות ישראל.

מליצתו העמוקה של משה רבינו "אנכי ה' אלקיך" לי אמרת ולא להם

הבה נמשיך בדרך המלך לפרש הכתוב: "אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פוקד על פי משה" וגו', בהקדם לבאר מאמר תמוה במדרש (שיר השירים רבה מג-ה): "בשעה שעשו ישראל העגל, היה משה מפייס את האלקים ולא היה שומע לו... אמר משה, רבון העולם, כך אמרת בסיני (שמות כ-ב) אנכי ה' אלקיך [בלשון יחיד], אלקים [בלשון רבים] לא נאמר, לא לי אמרת, שמא להם אמרת, ואני בטלתי את הדבור אתמהא". כלומר משה המליץ על ישראל בחטא העגל, כי כשאמר הקב"ה "אנכי ה' אלקיך", "לא יהיה לך אלהים אחרים", אמרם בלשון יחיד "לך" ולא "לכם", ומוכח שדיבר אל משה לבד ולא לכל ישראל, והוא הרי לא חטא בעגל.

אמנם יש לתמוה הפלא ופלא, איך יעלה על הדעת שמשה טען שהקב"ה לא מסר את הדברות הללו רק לו ולא לישראל, הלא הקב"ה צוה למשה להכין את ישראל לקראת קבלת התורה, כמו שכתוב

מיהיכן תהיה להם קדושה להתחזק בעבודת ה'. וזהו שאמר: "כלים שאני עושה להיכן אכניסם". והודה לו משה: "שמא כך אמר לך הקב"ה עשה משכן ארון וכלים".

הנה כי כן לפי כל האמור, שוב אין קושיא ממה שפירקו את המשכן וכליו בשעת נסיעתם במדבר, כלים שבהם להיכן הכניסו, כי אחרי שכבר הוקם המשכן וכליו, והשפיע משה רבינו מקדושתו הגדולה לכל ישראל, הרי נשארה קדושה גם זו בשעה שפירקו את המשכן והכלים, שנסעו יחד עם משה וכל ישראל.

"בצל אל היית וידעת" בזכות יעקב אבינו שנקרא א"ל

בדרך זו במסילה נעלה לבאר מה שאמר משה לבצלאל: "שמא בצל א-ל היית וידעת", על פי מה שמצינו מאמר פלא בזוהר הקדוש (פרשת תרומה קעה:): על הפסוק (שמות כו-כח): "והברית התיכון בתוך הקרשים מברית מן הקצה אל הקצה, דא הוא יעקב קדישא שלימא", וצריך ביאור להבין מהו הקשר בין יעקב אבינו לברית התיכון שהיה מברית בתוך הקרשים מן הקצה אל הקצה.

ונראה לפרש הכוונה בזה בדרך הפשט, על פי מה שכתוב (שם כו-טו): "ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים". ופירש רש"י: "הוא ליה למימר ועשית קרשים, כמה שנאמר בכל דבר ודבר, מהו הקרשים, מאותן העומדין ומיוחדין לך. יעקב אבינו נטע ארזים במצרים, וכשמת צוה לבניו להעלותם עמם כשיצאו ממצרים, ואמר להם שעתיד הקב"ה לצוות אותן לעשות משכן במדבר מעצי שטים, ראו שיהיו מזומנים בידכם".

הנה כי כן זהו ביאור דברי הזוהר הקדוש: "והברית התיכון בתוך הקרשים מברית מן הקצה אל הקצה, דא הוא יעקב קדישא שלימא", כי קדושתו של יעקב אבינו שטרח לנטוע את הארזים במצרים, היא הברית התיכון המברית מן הקצה אל הקצה בתוך הקרשים שנעשו מאותם הארזים שנטע.

ויש לבאר הקשר בין קרשי המשכן ליעקב אבינו, לפי מה שנתבאר כי המשכן שהקיף את כל כלי המשכן הוא רמז על שורש נשמות כל ישראל, וידוע כי יעקב אבינו בחיר האבות הוא גם כן שורש נשמות כל ישראל, לכן זכה להוליד את י"ב ראשי השבטים

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ו - לעילוי נשמת אמו האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני ע"ה

לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com

פרשת ויקהל - פקודי תשפ"א | ד

ויש להוסיף תבלין לבאר הטעם שסיבב הקב"ה, כי בני ישראל שהם בבחינת הענפים, יש בכוחם להשפיע לרעה על השורש שהוא המנהיג, בבחינת: "טוב מעט לצדיק מהמון רשעים רבים", על פי הידוע כי בכל דור דור מוטלת החובה על הצדיקים, להשפיע לבני דורם החוסים בצלם את דרכי התורה והיראה, ואם יחטאו ח"ו האחריות מוטלת על שכם המנהיגים, כמו שכתוב (דברים א-ג): "ואשימם בראשיכם". ופירש רש"י: "ואשמשם חסר יו"ד, לומר שאשמותיהם של ישראל תלויות בראשי דייניהם, שהיה להם למחות ולכוון אותם לדרך הישרה".

אך לפי זה צריך ביאור, מניין יכולים המנהיגים לדעת כל פעם שבני דורם חטאו, כדי שיעוררו אותם בתשובה שלמה, הלא דרכו של החוטא להסתיר חטאיו מבני אדם. ויש לומר כי מטעם זה סיבב הקב"ה שישפיע החטא מעט מזער, גם על השורש שהוא המנהיג שיפול קצת ממדרגתו, ועל ידי שהוא מרגיש ירידה בעבודת ה', יוכל להבין כי הסיבה לכך היא משום שבני דורו חטאו, ועל ידי זה יוכל להוכיחם לתקן את דרכיהם על ידי תשובה שלימה.

המשכן רומז על קדושת משה רבינו שורש נשמות ישראל

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין הוויכוח שהיה בין בצלאל למשה רבינו, כי באמת אמר הקב"ה למשה כמו שהשיג בצלאל: "עשה לי משכן ארון וכלים", שהקדים הקב"ה בכוונה תחילה את המשכן שיקיף בקדושתו על כל הכלים, הארון, המנורה, השלחן והמזבח, כדי לרמוז בכך על קדושתו של משה רבינו שורש נשמות ישראל, שהיה בבחינת המשכן המקיף ומשפיע מקדושתו על כל ישראל.

אולם מאחר כפי שמעיד הכתוב: "והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה", אשר כפי שנתבאר החזיק בגודל ענוותנותו, שכל קדושתו היא רק ממה שהוא מקבל מהענפים שהם כלל ישראל, לכן זה גרם לו לחשוב שהקב"ה בודאי הקדים את הארון וכלים למשכן, כי ישראל העוסקים בתורה ובעבודת ה', משפיעים מקדושתם לשורש שהוא משה שהוא בבחינת המשכן.

על כך אמר לו בצלאל: "משה רבינו מנהגו של עולם אדם בונה בית ואחר כך מכניס לתוכו כלים, ואתה אומר עשה לי ארון וכלים ומשכן, כלים שאני עושה להיכן אכניסם". כלומר בתחילת עשיית המשכן וכליו, בודאי ראוי להקדים את מלאכת המשכן לכלים, כדי שישפיע משה שהוא בבחינת המשכן מקדושתו לישראל שהם בבחינת הכלים, כי אם לא יקבלו הענפים קדושה מהשורש,

טענתו של בצלאל שצריך להקדים את המשכן לכלים, כדי שמושה רבינו ישפיע מקדושתו לכל ישראל

משה רבינו בגדול ענוותנותו חשב שצריך להקדים את הכלים למשכן, כי הוא מקבל את כל קדושתו מישראל

מבשר צדק: "והאיש משה עניו מאד", כי חשב שהוא מקבל את קדושתו "מכל האדם אשר על פני האדמה"

ביאור נפלא על מליצתו של משה רבינו בחטא העגל: "אנכי ה' אלקיך" בלשון יחיד, לי אמרתי ולא לישראל

וכן שלוחיהם מתעלים עמהם, וכשהם יורדים הם ושלוחיהם בירידה, לך רד, למה, כי שחת עמך, אמר לו, הואיל וחטאו אתה והם בירידה".

וזהו שהביא ב"תולדות יעקב יוסף" (פרשת בראשית אות ב) בשם החסיד רבי יהודה לייב פיסטינר, שפירש שני פירושים בפסוק (תהלים יב-ב): "הושיעה ה' כי גמר חסיד כי פסו אמונים מבני אדם". פירוש אחד, שהפסוק מפרש הטעם מדוע "גמר חסיד" מן הארץ, "כי פסו אמונים מבני אדם", משום שבני אדם שהם הענפים אינם חזקים באמונתם, וזה גורם שגם החסיד שהוא השורש יפול ממדרגתו. פירוש ב' להיפך, "הושיעה ה' כי גמר חסיד", שיש פגם מחשבה דקה מן הדקה אצל החסיד, וגרם בכך להשפיע לרעה על הענפים, "כי פסו אמונים מבני אדם".

יסוד זה מצינו גם ב"עבודת ישראל" (פרשת שמיני ד"ה וישא אהרן) בשם מורו ורבו המגיד ממעזריטש זי"ע, לפרש הפסוק (תהלים לו-טז): "טוב מעט לצדיק מהמון רשעים רבים", כי מה שנופל הצדיק לפעמים ממדרגתו בבחינת "מעט טוב", זה נובע "מהמון רשעים רבים", שגורמים לנפילה ממדרגתו, וכן להיפך כאשר מרבים ישראל לעבוד את ה', הרי הם משפיעים על הצדיק שגם הוא יתעלה יותר, ובלשון קדשו:

"על פי מה שאמר מורי ז"ל בפסוק טוב מעט לצדיק מהמון רשעים רבים, פירוש, כי על ידי מעשה הרשעים וכתמי פגמי עוונותיהם נטמא הארץ, עד שנכנס איזה כתם אפילו בעבודת חכמי דורם, שאין להם בהירות כל כך וגדלות המוחין כראוי... וזה פירוש טוב מעט לצדיק, זה שהטוב הוא בבחינת מעט לצדיק, הוא על ידי המון רשעים רבים. עכ"ל החכם ז"ל. ומפיו אנו למדים, כי כמו שברכות רשעים יאנח צדיק, ומכל שכן ברבות צדיקים, או בהתאסף יחד שבטי ישראל לעבוד ה', ממילא מתרבה הקדושה, ומתעלה הצדיק יותר כי מדה טובה מרובה".

עם רעהו, הנה כי כן איך יתכן שהחזיק עצמו לעניו יותר מכל אדם אשר על פני האדמה.

וביאר הענין כי בהיותו שורש כל נשמות ישראל, החזיק בדעתו כי כל המדרגות והקדושות שהיו לו לא היו בזכותו, כי אם בזכות הענפים שהם נשמות ישראל כדי שיוכל להיות הצינור להשפיע להם. וזהו פירוש הפסוק: "והאיש משה עניו מאד", משום שהחזיק שכל המדרגות שיש לו הוא ממה שקיבל, "מכל האדם אשר על פני האדמה", בהיותו שורש נשמות ישראל.

הענפים משפיעים גם כן על השורש שהוא הצדיק

והנה כמו שמצינו שהענפים יכולים להשפיע על השורש לטובה, כן מצינו לפעמים ח"ו שהענפים משפיעים לרעה על השורש, כי כשהענפים מתקלקלים מאד אין השורש יכול להשפיע עליהם, כמו שכתוב (ויקרא א-א):

"ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר". ופירש רש"י: "לאמר, צא ואמור להם דברי כבושים, בשבילכם הוא נדבר עמי, שכן מצינו שכל ל"ח שנה שהיו ישראל במדבר כמנוזים מן המרגלים ואילך, לא נתייחד הדיבור עם משה, שנאמר (דברים כ-טז) "ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות וידבר ה' אלי לאמר".

וכן מצינו ענין נורא זה בחטא העגל, שאמר הקב"ה למשה (שמות לב-ז): "לך רד כי שחת עמך". דרשו על כך במדרש (שמו"ר מב-ב):

"לך רד. אמר לו [משה], רבון העולם אתמול אמרת לי (שם יט-כד) ועלית אתה ואהרן עמך, וכן (שם כד-א) ואל משה אמר עלה אל ה', וכאן אתה אומר לך רד. אמר לו [הקב"ה], לא בשביל כבודך אתה עולה לכאן, אלא בשביל כבוד בני. אמרתי לזקן שלהם [יעקב] (בראשית כח-יב) והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו, מהו בו, אלא כך אמרתי לו, כשהיו בני צדיקים הם מתרוממים בעולם ועולים,

ביאור הוויכוח בין בצלאל למשה רבינו אם להקדים את המשכן לכלים כרצון בצלאל או להיפך כרצון משה

ישוב הפליאה על טענת בצלאל: "כלים שאני עושה להיכן אכניסם", שהרי בכל המסעות החזיקו את הכלים בחוץ

כלי המשכן הם רמז על ישראל, המנורה על יששכר עמוד התורה, השלחן על זבולון שמפרנסו, המזבח על בעלי תשובה

המשכן שמקיף על כל הכלים הוא רמז על משה רבינו שורש נשמות ישראל שהיה שקול כנגד כל ישראל

משה רבינו בגדל ענוותנותו חשב שהוא גרם לחטא העגל

והנה כמו שאנו רואים במציאות בעין השדה, כי השורש משפיע על הענפים העלים והפירות המקבלים את חיותם ממנו, כך אנו יכולים ללמוד שעל ידי שנתקדש משה רבינו שורש נשמות ישראל בכל הקדושות, היה בכוחו להשפיע מקדושתו גם על הענפים שהם ישראל המקבלים את חיותם מהשורש.

מה נפלאים הם דברי הרה"ק רבי משה מדאלינא ב"דברי משה" (פרשת שמייני), שהביא בשם הבעל שם טוב הקדוש ז"ע לפרש בזה מה שאמר משה להקב"ה אחרי חטא העגל (שמות לב-ל): **"ועתה אם תשא חטאתם, ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת"**. כי משה רבינו בהיותו שורש כל נשמות ישראל היה סבור, כי מה שחטאו ישראל בעגל הוא מחמת שאצלו היה איזה פגם דק במחשבה, וגרם בכך להשפיע פגם יותר גדול בענפים היונקים את חיותם מהשורש.

וזהו שאמר להקב"ה: **"ועתה אם תשא חטאתם"**, הרי זה סימן שסלחת גם לי שגרמתי לכך, **"ואם אין"**, שאין אתה סולח להם, אם כן **"מחני נא מספרך אשר כתבת"**, שהרי אני גרמתי להם שחטאו בעגל. על כך השיב לו הקב"ה: **"ויאמר ה' אל משה מי אשר חטא לי אמחנו מספרי"**, כי מה שחטאו הוא לא בגללך אלא הם עצמם גרמו לכך.

יומתק לצרף מה שפירש הרה"ק רבי ישכר דוב בער מזלאתשוב ז"ע ב"מבשר צדק" (פרשת אמור ד"ה וקדשתו) מה שמעיד הכתוב בשבחו של משה (במדבר יב-ג): **"והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה"**. ולכאורה יפלא, הלא משה רבינו היה אדון כל הנביאים שהוציא את ישראל ממצרים באותות ומופתים, וזכה להיות השליח להכין את ישראל למעמד הגדול של מתן תורה בהר סיני, וזכה לדבר עם ה' פנים אל פנים כאשר דבר איש

נמצינו למדים מזה כי הכלים שהיו במשכן, הם רמז נפלא על עבודתם בקדוש של ישראל, כי המנורה שעמדה בצד דרום היא רמז על יששכר עמוד התורה שעוסק בתורה, ואילו השלחן שעמד בצד צפון הוא רמז על זבולון העוסק בפרקמטיא ומפרנס תלמידי חכמים. וכן המזבח הוא רמז על בעלי תשובה, שמביאים זבח של תשובה כדי לכפר על מה שחטאו.

לפי זה נראה כי המשכן עצמו שהקיף על כל כלי המשכן שבתוכו, הוא רמז על משה רבינו שהיה שקול כנגד כל ישראל, כמו שפירש רש"י (שמות יח-א): **"שקול משה כנגד כל ישראל"**. הביאור בזה כי משה רבינו שהיה מנהיגם של ישראל, היה בבחינת השורש שכולל בתוכו את כל נשמות ישראל, ואילו כלל ישראל הם בבחינת הענפים הפרטיים היוצאים מן השורש שהוא משה רבינו.

הנה כי כן מבואר היטב מעשה חכמתם של העוסקים במלאכת המשכן: **"ויביאו את המשכן אל משה את האהל ואת כל כליו קרסיו קרשיו בריחיו ועמודיו ואדניו"**, כי זכו להשיג בחכמתם שקדושת המשכן המקיפה את כל כלי המשכן, היא כנגד קדושתו של משה שהוא שורש לכל נשמות ישראל, לכן רק הוא יכול להקים את המשכן, כדי להקיף בקדושתו את קדושת כל הכלים שהם כנגד כל ישראל.

ונראה להביא סימוכין לכך שמשה רבינו הוא כנגד קדושת המשכן, ממה שלא שלטו האויבים במשכן שהיה מעשה ידי של משה, כמו ששינו בגמרא (סוטה ט):

"דרש רבי חנינא בר פפא, מאי דכתיב (תהלים לג-א) רננו צדיקים בה' לישרים נאוו תהלה, אל תקרי נאוו תהלה אלא נוו תהלה, זה משה ודוד שלא שלטו שונאיהם במעשיהם, דוד דכתיב (איכה ב-ט) טבעו בארץ שעריה, משה דאמר מר משנבנה מקדש ראשון נגזז אהל מועד קרשיו קרסיו ובריחיו ועמודיו ואדניו".

אותו, שמא על ידכם ראוי לעמוד. מיד התחילו להעמידו ולא יכלו.

התחילו [ישראל] מסיחין ומרננין ואומרים, ראו מה עשה לנו בן עמרם, שהוציא את ממונו במשכן הזה, והכניס אותנו לכל הטורח הזה, ואמר לנו כי הקב"ה יורד מן העליונים ושורה בתוך יריעות עזים, שנאמר (שם כה-ח) ושכנתי בתוכם. ולמה לא היו יכולין להעמידו, אלא שהיה משה מיצר על שלא נשתתף הוא עמהן במלאכת המשכן, כיצד, הנדבה ניתנה על ידי ישראל, והמלאכה נעשית על ידי בצלאל ואהליאב וחכמי לב, ולפי שהיה משה מיצר, העלים הקב"ה מהם ולא היו יכולין להעמידו.

כיון שהטיחו פניהם מכל מקום ולא היו יכולין להעמידו, נכנסו כל ישראל אצל משה, אמרו, משה רבינו כל מה שאמרת לנו עשינו, וכל מה שצויתנו ליתן ולהוציא נתננו הכל, והרי כל המלאכה לפניך, שמא חסרנו שום דבר, או ויתרנו על כל מה שאמרת לנו, ראה הכל לפניך, והיו מראין לו כל דבר ודבר, שנאמר ויביאו את המשכן אל משה וגו', וכתוב (שם לט-מג) וירא משה את כל המלאכה וגו', אמרו לו לא כך וכך אמרת לנו לעשות, אמר להם הן, וכן על כל דבר ודבר.

אמרו לו ואם כן למה אינו עומד... והיה משה מיצר על דבר זה, עד שאמר לו הקב"ה למשה, לפי שהיית מיצר שלא היה לך עשייה ולא חלק במלאכת המשכן, לפיכך לא יכלו אותן חכמים להעמידו בשבילך, כדי שידעו כל ישראל, שאם על ידך אינו עומד שוב אינו עומד לעולם, ואיני כותב לו הקמה אלא על ידך שנאמר (שם מ-יח) ויקם משה את המשכן.

אמר משה, רבונו של עולם איני יודע להעמידו, אמר ליה עסוק בידך, ואתה מראה להעמידו, והוא עומד מאלי, ואני כותב עליך שאתה הקימותו, שנאמר ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן, ומי העמידו, משה, שנאמר ויקם משה את המשכן".

משה רבינו הוא בבחינת המשכן המקיף בקדושתו את כל כלי המשכן

רחש לבי דבר טוב לבאר הטעם שבחר הקב"ה במשה רבינו שיעמיד את המשכן, ולא בחר שיעשה אחד מכלי המשכן כמו הארון וכדומה, על פי מה ששינו בגמרא (בבא בתרא כה-): **"הרוצה שיחכים ידרים [רש"י]: "בתפלתו יחזיר פניו לדרום" [ושעשיר יצפין] יחזיר פניו לצפון**, וסימנין שלחן בצפון ומנורה בדרום".

ביאור הזויכוח בין בצלאל למשה רבינו בצלאל הקדים את המשכן שהוא קדושת משה רבינו לכלי המשכן שרומזים על קדושתם של ישראל

ביתי נאמן הוא, הפך מה שאמר לו הקב"ה: "עשה לי משכן ארון וכלים", ואמר לבצלאל: "עשה ארון וכלים ומשכן". זאת ועוד ראוי לבאר מה שאמר משה לבצלאל: "שמא בצל א"ל היית וידעת", הן אמת שדבר זה רמזו בשם "בצלאל" שהוא אותיות בצל-אל, אולם עדיין צריך ביאור מהו הקשר בין שם א"ל, למה שזכה בצלאל לכוון לדעת המקום לעשות משכן תחילה.

רק משה רבינו היה מסוגל להקים את המשכן

פתח דברינו יאיר לבאר כל זה על פי מה שכתוב בפרשתנו אחרי שהשלימו ישראל את כל מלאכת המשכן (שם לט-לג): "ויביאו את המשכן אל משה את האהל ואת כל כליו קרסיו קרשיו בריחיו ועמודיו ואדניו". ופירש רש"י:

"ויביאו את המשכן וגו', שלא היו יכולין להקימו, ולפי שלא עשה משה שום מלאכה במשכן, הניח לו הקדוש ברוך הוא הקמתו, שלא היה יכול להקימו שום אדם מחמת כובד הקרשים, שאין כח באדם לזקוף ומשה העמידו, אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא איך אפשר הקמתו על ידי אדם, אמר לו עסוק אתה בידך, נראה כמקימו והוא נזקף וקם מאליו. וזהו שנאמר (שם מ-יז) הוקם המשכן, הוקם מאליו. מדרש רבי תנחומא".

מתוך חביבות הדברים הבה נתבונן במקור הדברים באריכות במדרש תנחומא (פרשת פקודי אות יא):

"כיון שגמרו מלאכת המשכן, היו יושבין ומצפין, אימתי תבוא שכינה ותשרה בו, והיו מצטערין הכל מפני שלא שרתה שכינה עליו, מה עשו, הלכו להם אצל חכמי לב, אמרו להן ומה אתם יושבין, העמידו אתם את המשכן ותשרה שכינה בינותינו. היו מבקשין להעמידו ולא היו יודעין ולא יכולין להעמידו, וכשהן חושבין להעמידו הוא נופל מיד, הלכו להם אצל בצלאל ואהליאב, אמרו להם בואו אתם והעמידו המשכן שאתם עשיתם

עשיית המשכן וכליו, וזיכוח שהסתיים למרבה הפלא בניצחון של בצלאל, שגם משה הודה לו בסופו של דבר, והנה מה שפירש רש"י:

"אשר צוה אותו משה אין כתיב כאן, אלא כל אשר צוה ה' את משה, אפילו דברים שלא אמר לו רבו, הסכימה דעתו למה שנאמר למשה בסיני, כי משה צוה לבצלאל לעשות תחילה כלים ואחר כך משכן. אמר לו בצלאל מנהג העולם לעשות תחילה בית ואחר כך משים כלים בתוכו, אמר לו [משה] כך שמעתי מפי הקב"ה, אמר משה בצל אל היית, כי ודאי כך צוה לי הקב"ה, וכן עשה המשכן תחילה ואחר כך עשה כלים".

המקור לדברי רש"י הוא במה ששינוי בגמרא (ברכות נה):

"אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן, בצלאל על שם חכמתו נקרא, בשעה שאמר לו הקב"ה למשה, לך אמור לו לבצלאל עשה לי משכן ארון וכלים, הלך משה והפך ואמר לו עשה ארון וכלים ומשכן, אמר לו [בצלאל], משה רבינו מנהגו של עולם אדם בונה בית ואחר כך מכניס לתוכו כלים, ואתה אומר עשה לי ארון וכלים ומשכן, כלים שאני עושה להיכן אכניסם, שמא כך אמר לך הקב"ה עשה משכן ארון וכלים, אמר לו [משה], שמא בצל א"ל היית וידעת".

אמנם יש כאן כמה דברים הצריכים ביאור, בראשם הפליאה הגדולה על טענתו של בצלאל, שאי אפשר להקדים עשיית הכלים לפני המשכן: "כלים שאני עושה להיכן אכניסם", שהרי בכל המסעות שנסעו ישראל במדבר ממקום למקום, פירקו את המשכן וכיסו את הכלים, עד שחנו שוב על פי ה' והקימו את המשכן והחזירו את הכלים לתוכו, אם כן הרי אפשר להקדים עשיית הכלים ולכסותם ולשמור עליהם, ואחר כך להקים את המשכן ולהכניס בתוכו את כל הכלים.

עוד ראוי להתבונן, איך יתכן כי משה רבינו שהקב"ה בעצמו העיד עליו (במדבר יב-י): "בכל

בשבת קודש הבאה עלינו לטובה שאנו מברכים בה בשעה טובה את חודש ניסן, אנו מסיימים את הקריאה בתורה בספר שמות, בקריאת ב' הפרשיות האחרונות פרשת ויקהל ופרשת פקודי, ובנוסף על כך תיקנו חכמינו ז"ל לקרוא למפטיר בפרשת בא, בענין החשיבות הגדולה של חודש ניסן שבו יצאו ישראל ממצרים, שמטעם זה נבחר להימנות כחודש הראשון מכל י"ב חדשים, כמו שכתוב (שמות יב-ב): "החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה".

יתכן למצוא החוט המקשר בין שתי הקריאות, כי בפרשיות ויקהל-פקודי אנו קוראים על כל פרטי עשיית המשכן וכליו, והנה בפרשת פקודי אנו קוראים גם כן על מה שצוה הקב"ה את משה שיעמיד את המשכן באחד בניסן, כמו שכתוב (שם מ-א): "וידבר ה' אל משה לאמר, ביום החודש הראשון באחד לחודש תקים את משכן אהל מועד". וכתוב (שם יז): "ויהי בחודש הראשון בשנה השנית באחד לחודש הוקם המשכן". הרי שמלאכת המשכן וכליו שאנו קוראים בפרשיות ויקהל-פקודי, הוקם בראש חודש ניסן שאנו קוראים על חשיבותו בפרשת החודש.

הזויכוח שהסתיים בניצחון של בצלאל

במאמר זה ברצוננו להתבונן בסמיכות של שני הפסוקים הראשונים בפרשת פקודי, הפסוק הראשון הוא (שם לח-כא): "אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פוקד על פי משה עבדות הלוים ביד איתמר בן אהרן הכהן". ופירש רש"י: "משכן העדות, עדות לישראל שוויתר להם הקב"ה על מעשה העגל, שהרי השרה שכינתו ביניהם". וצריך ביאור איך יתפרש לפי זה המשך הכתוב: "משכן העדות אשר פוקד על פי משה".

והנה הוא הפסוק השני הסמוך לו (שם כב): "ובצלאל בן אוּרִי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ה' את משה". ופירש רש"י שהכתוב רמז כאן על הזויכוח שהיה בין בצלאל למשה בענין

בנוהג שבעולם מלך ומטורנו יושבין ומסיתין זה עם זה, מי שבא ומכניס עצמו בניהם, אינו חייב מיתה? – כך השבת הוא בין ישראל ובין הקדוש ברוך הוא, שנאמר (שמות לא, י) 'בני ובני בני ישראל'. לפיכך כל עובד כוכבים שבא ומכניס עצמו בניהם חייב מיתה ע"כ.

כך התהלך הצדיק בדרכו, כשלוו ודעתו דבוקים ביחוד שבתא קדישא, אשר הקיפה אותו כחומת אש בצורה, 'בני ובני בני ישראל!' – לא הוא חשב במחשבת חוץ על אותם גויים שפלים ונבזים, וממילא גם הם מצידם לא חשבו ממנו, ולא היו יכולים להכניס עצמם ופחדם בו, לחצוץ ח"ו בינו לבין שבת.

[מקור: "שיתות", בענין התעלות והתעלות שבת]

• § • § •

לפני כמה שנים היה אצלי יהודי יקר, שצריך לעזרה ויעוץ בענייני 'שלום בית', אחר שהתקדשו בינו ובינה כמה מחלוקות קשות ור"ל. עיקר הסכסוכים והמריבות שהתקדשו ביניהם בני הזוג התגלעו בענייני עבודתם, כאשר יהודי יחיד את העסק המשפחתי המשותף שלהם, ומרוב לחץ העבודה ודאגת המזון היו שרויים תדיר בכעס ומתח נפשי בניהם, בהיותם טורדים יחידיו כל היום בעסקים, המלאים לחץ וטרדות קשות, כדרכם של רוב אנשי העסקים...

ברם, העיד בפני היהודי דגן עדות מפליאה! שישנו יום אחד בשבוע השונה לגמרי מכל שאר הימים מקצה לקצה! הלא הוא יום השבת קודש! שבו שורר השקט והשלוה בבית, שבת שלום ומבורך! ופירש שיחתו יפה, הנה מזה כמה שנים שקיבלו על עצמם בבית, שלא לדבר בשבת קודש מענין הריבונות ועסק התנות ולא כלום, אף לא מילה אחת! כמי שאין לו לא עבודה ולא עסק כלל! – כאשר ציונו הבורה! לשמור ולכבד השבת בקדושה עליונה, וכד"א (ישעיה נה, ג): "אם תשיב משבת גרלך, עשות חפצך ביום קדשי וגו', וכבודו מעשות דרכך, ממצוא חפצך דבר דבר", ודרשני (שבת ק"ג). שלא יהא דיבורך של שבת כדיבורך של חול!

ובזכות אותה קבלה טובה וגוה, זוכים הם לכל הפחות ביום השבת, ליום של מנוחה וקדושה בשלום ובשלוה, ומצליח את 'טיב השבת' להתעלות ורחינות בתורה וקדושה, מתוך מנוחת הנפש.

כמאמר אבא אליהו זכור לטוב, בתנא דבי אליהו (רבא פ"א): "ימים יצדו ולו אחד בהם (ותהלים קמ"ט, טו), זה יום שבת לישראל, כיצד, עושה אדם מלאכה כל ששה ימים, וכן בשבעי, נתרצה עם בני וועם בני ביתו כ"ל. כך היא מידתו של אדם, יום טוב משכחת רעה, ויום רע משכחת טובה. כך אמר לון הקדוש ברוך הוא לישראל, בני לא כן כתבתי לכם בתורתך (וישע"א, ח) 'לא ימוש ספר התורה הזה מפניך', אף על פי שאתם עושים מלאכה כל ששה ימים, יום השבת יעשה כלו תורה! – מיכן אמרו, לעולם ישכים אדם וישנה בשבת, ויין לבית הכנסת ולבית המדרש, יקרא בתורה וישנה בביתא, ואחר כך יין לביתו ויאלל וישתה, לקיים מה שנאמר (קהלת ה, ז) 'כל אכל בשמחה לחמן ושתה בלב טוב ייך' ע"כ. [שם]

• § • § •

באותה הנסיעה עשרתי בסיעתא דשמיא לפני שנים רבות אל עיר הקודש צפת ת"י, עירם של המקובלים הקדושים שרפי מעלה. וביקרת שם במקום מגורי אבותי מנוחתם עדן, ה"ה זקני הגה"ק המקובל המפורסם רבי גמליאל הכהן רבינובין זצוק"ל, שהיה מלפנים גאב"ד וריש מתיבתא דקישענוב י"א, ובעלותו ארצה התגורר בצפת, שם נולד אבאמ"ר הגה"צ רבי לוי זצוק"ל, בעל 'מעדני השולחן' – סיפורה אחת מן הנשים הזקנות שבצפת, ה"ה מרת רחל וועג ע"ה, שזכרה את זקני הק' מימי מגוריו שם. וכששמעו שנכדו הגיע לביקור בעיר, יצאה לקראתו והראתה לו על מקום מסוים בתוככי העיר העתיקה בצפת, ואמרה: כאן בזה המקום עמד הצדיק הק' רבן גמליאל הזקן, בשבת אחת השכם בבוקר, חזק מעומק לבו: מהארגעט יידען! [הדברים ידועים] רחמנא ליצלן, כך זעק כמה וכמה פעמים. ובהיות שידעו כולם והכירו את גדול צדקתו, החלו להתאסף עמו

ניתן להצניח את העלון לשפחות, לברכה והצלחה או ליאריצייט

יחידו ציבור גדול בתפילות ותחנונים לפני כיסא הכבוד, על אחיזתו בני ישראל התנונים בצרה ובשביה. כך עמדו זמן רב בתפילותיהם, ונתנו קולם בבכי ובזעקה, ברוב עם חדרת מלך, בתפילה נוראה להעביר רוע הגזירה – על אף שלא ידעו אותה שעה כלל, על איזו גזירה מדובר, רק האמינו בתום לב בצדיק הקדוש,

רק ביום רביעי בשבוע שלאחר מכן הגיעה הידיעה לצפת, שביום השבת בדיק באותה שעה שכנים הצדיק את העם לתפילה, התרחש פוגרום קשה בעיר יפו, וברוך ה' רוב רובם של יהודי המקום ניצלו בנסי ניסים ובחסדי שמים מרובים! וראו הכל בחוש את רוח הקדוש שפיעמה בו באותו צדיק נשגב, ושנים רבות לאחר מכן היו זקני צפת מראים באצבעם על אותו מקום שערך הצדיק את תפילתו הנוראה בעצם יום השבת, להצלת עם בני ישראל.

כאשר משנה מפורשתה היא לפנינו בפ"ג דתענית(ט): "על אלו מתרעין בשבת, על עיר שהקיפה נכרים". ונפסק להלכתא בשולחן ערוך הלכות שבת (סי' רפח ט"ז): "עיר שהקיפה אסנין כו', ואפילו על יחיד הנדף מפני אסנין או לסטים או רוח רעה, וזעקין ומתנחנץ בתפילות בשבת" עכ"ל.

ללמדנו דרכי דבקות קדושת שבת קודש, שמרוב שהיה הצדיק דבוק כל כולו בדעת עליון, בהשפעת הדעת שבשבת 'לדעת כי אני ה' מקדישכם', זכה למדרגות נשגבות של 'רוח הקדוש', והרגיש בחוש בצרה הגדולה המתרגשת על בית ישראל במרחק רב. – ונוכל לקחת מוסר השכל אף אנו לעצמנו לפי דרגתנו, ולפי עניינו של כל אחד ואחד על פי מהות נפשו ונשמתו, להתקדש ביום השבת, להתרומם בדרכי נשיאות ראש בשבת קודש, שותיה אצלנו יום נעלה ומרומם יום המוקדש לקרבת אלקים, בתורה ועבודת השם, מתוך אהבה ורצון. ולא ח"ו כיום של חופש למנוחת הגוף בלבד בטוילים ובלימים שונים, כי היא יומא דנשמתא! מלא ברכה ומלא קדושה, בנינו בני ישראל אתה היא לעולם!

[כמו שכתב רש"י (שמות לא, ז): 'אות גדולה היא בינו שמצדו בכס, בתפילה לשם את יום שבת' למחור ע"ה].

• § • § •

מן הגאון הצדיק רבי ישראל סלנטר זצוק"ל, אבי תורת המוסר, נכנס פעם לבקר את החולה במוצאי שבת קודש.

על הברכה יעמדו

התורמים להפצת העלון

תיכף עם כניסתו אל חדרו של החולה הצטער מאוד למראהו, הוא היה חולה אנוש, השוכב חסר אונים על ערש דווי, כד"א (תהלים מא, ז) "כל משכבו הפכת בחוליו", ה' ישמרנו ויציילנו.

ר' ישראל נטל את הכיסא והתיישב בסמוך למיטתו של החולה, שכמוכן שמח מאוד על הביקור, אבל רוחו היה נפולה בקרבו מחמת מצבו החמור, הוא היה מלא דאגה, וקורבן אל הייחוד רח"ל.

כראות ר' ישראל את מצב רוחו הקודר של החולה המסכן, החל לדבר עימו דברי חיזוק ועידוד, באהבת ישראל שיקדה בו רומם את רוחו והפיח בו את התקוה, וחזקו מאוד שלא ליפול לזרועות הייאוש.

משראה שהחולה מתחנן קמעא, והחל להתרומם מעט מתוך שקיעתו בעצב ודיכאון נפשו, כשהוא מגיב מפעם לפעם בכמה מילים, ומשתף פעולה מועטת לפי כוחותיו הדלים. – החל לדבר עמו דברי אמונה, אמונה פשוטה ותמימה, ושיכל דבריו בספורים יפים ומחזקים, כד"א (תהלים ק"ט, ט): "האמתני כי אדבר". ובחכמתו הסב את השיחה גם לענין 'אמונת חכמים', כאשר צריך להאמין בכל מילה ומילה שאמרו החכמים, שהכל אמת ויציב ונכון, ולהאמין בצדיקים עצמם משרתי המלך, כד"א (שמות י"ז, א): "ויאמינו בה' ובמשה עבדו!"

החולה נהנה מאוד מן הדברים, ורוחו התחזק מעט, כסגולתה היפה של מצות 'ביקור חולים', הנוטלת אחד בשישים מן המחלה (מדרש ס"ג), ומקרבת את רפואתו.

והנה פנה ר' ישראל בחיך לבני אל החולה, ואמר: הנה בודאי ידע מה שאמרו חכמינו ז"ל בפרק כל כתבי (שבת קס"ט): "חמין במוצאי שבת מלוגמא!" ופירש רש"י: "רפואה". – אותו 'כוס תה' עצמו כשאתה שותה אותו באמצע השבוע אין בו ולא כלום, מלבד החוש הטבעי של המים החממים... ואילו כשאתה לוגם ממנו במוצאי שבת קודש, לכבוד מוצאי שבת, ללוות בו את המלכה, הרי הוא מתהפך מכוס תה פשוט לתרופה נפלאה יקרת ערך! – וכפי שנדברנו זה עתה מגדל האמונה הפשוטה שאנו מאמינים בני מאמינים בכל מילה וכל אות שיצאה מפי חכמים, שהיא כולה אמת הגמור ללא כחל וסרק!

וכדבר הגיש בפני החולה הקשה, כוס תה טעים חם ומהביל! – החולה שכבר התחנן מאוד ממתק דברי קדשו של הצדיק, נטל בשתי ידיו את כוס החמין, ובאהבה גדולה אמר בתמימות מקרב לב, כמ"ש בספרים: "חמין במוצאי שבת מלוגמא – הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם!"

(תהלים קמ"ט, ט). [מחפש – ראשי תיבות חמין שבת במוצאי שבת מלוגמא].

תיכף עם שתיית החמין הרגיש החולה הקלה בחוליו, לא חלפו כמה ימים והפלא הגדול התרחש במהרה, כשאותו חולה שכבר התייאשו הרופאים מרפואתו נרפא ממחלתו הקשה בניסן ניסים, ונעשה בריא כאחד האדם!

הלימוד המורס לנו מטיב זה המעשה, לקחת עמנו קצת מוסר ולהשרישו עמוק בליבנו. – מלבד מה שראינו כאן כוחה של אמונה פשוטה, אמונת צדיקים איתנה, ואמונה שלמה בדברי חכמים. – כמה צריכים אנו לשמור היטב את דין סעודת 'מלוה מלאך', כמו שנפסק לנו בשולחן ערוך (סי' ש"א): "לעולם יסדר אדם שלחנו במוצאי שבת, כדי ללוות את השבת, אפילו אינו צריך אלא לכיית". – כמ"ש בספר"ק שבסעודת זו נשמרת השבת היטב בליבנו ונפשנו, להמשיך שפע ברכת וקדושת השבת אל כל ימות השבוע.

ובכן נזכר לרומם ולכבד את השבת בקדושתה העליונה כראוי לה, לתת את הדעת להשכיל כיצד מגביהים אנו את עצמנו להתרומם אל השבת, ולא בהיפך ח"ו להשפיל ולהוריד את השבת למדרגות נמוכות המסתיימות רק באכילה ושינה טובה... קיבלנו בידנו 'מנחה טובה' נפלאה ויקרת ירך, מאוצר בית גנים שלמעלה, הבה נא נשמר אותה ונניק אותה בלבבנו ובלבב אנשי ביתנו, בשמירת קדושתה הראויה לה! – והנחילנו ה' אלקינו באהבה וברצון שבת קדשך, וינוחו בה כל ישראל מקדשי שמך!

[מתוך סיחה בגדל חשיבות 'מלוה מלאך']

שבת שלום ומבורך!

לקבלת העלון בפייל (דוא"ר) נא לשלוח לפייל הפצ"ב

האחים היקרים העוסדים תמיד ליסין רבינו הרב יהודה בן שרה שיינדל והרב שאול יחזקאל בן שרה שיינדל וכל משפחתם – להצלחה בכל העניינים • יוסף בן סילה רחא לרפ"ש • שרה שיינדל בת סילה רחא להצלחה בכל העניינים

shivti11@gmail.com

יו"ל ע"י קהילת שבת בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים | טל: 05276-10455 078-3331109

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הנה פוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור מגוריך ולהיות שותף לייחודי הרבים. הפענוניים יקבלו את העלון בפייל (אפשר גם ישירות לדפוס) בקובץ להדפסה.

Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email – Sheldon@hpinet.net Or | zelig@gmail.com or text 718-249-7173

ד

שבת שלום ומבורך!

הוד כ"א א"ה ה'תש"ק רבי שלמה [מחבר: ר' דוב צבי] הכותב מראדומסק צוק"ל, שיומא דהילולא שלו חל היום שבתא קדישא הדין [כ"א אדר תרנ"ו], מלמדנו דעת להבין בפסוקי קודש הללו, כיצד לעשות השבת כראוי, שיהא יום השביעי קודש 'שבת שבתון לה', ולנטוש בלבבנו ובנפשנו: שבת שלום ומבורך!

חלק בספרו הקדוש 'תפארת שלמה' (יש שריש דין): "ענין מעלת 'צדיק יסוד עולם' (ס"ג, א) אשר הוא כולל הדעת של הדור כו'. ולפי הדעות במעשה העגל חטאו במחשבה הוא בחינת הדעת. וכאשר פגמו בהדעת, לקח משה מהם האלף אורות, כמ"ש (שמות כ"ג, י) 'ויתבצלו בני ישראל את עיניהם' ומבאר בכתבי האר"י כי בשבת מחזירים להם, כמ"ש ישמח משה במתנת חלקו".

"חזק ענין סמיכת הפסוקים: 'ויקהל משה וגו' ששת ימים תעשה מלאכה וכו'. כי רמז [חמ] משה, מאשר כי בחיים חיותו היה בכוח לתקן להם בחינת הדעת שלהם, כמו שמסיים הפסוק [חמ] (חמ) כו': 'ויצאו כל עדתי ישראל מלפני משה' - אחריות דעת, שהיו יוצאים לפניו בחינת ה'ראוי'."

"אך מאשר היה יודע כי לא לעולם יהיה יחד עמם, ומה יעשו הדורות הבאים אחריו. - ולזה סוכם מצות אזהרת שבת, לפי הידוע כי גם שבת הוא התיקון לבחינת הדעת, כמ"ש [חמ] (חמ) א' כי אני ה' מקדישכם. כי גם כוח השבת היא בבחינת צדיק יסוד עולם, כוחו של משה, אשר אתפשטותו בכל דור, להיות גם כן מקוה טהרה לישראל, לתקן בחינת הדעת לנכון" עכ"ל."

המורס לנו מדברי קדשו גדל מעלת השבת, שיש בה תיקון הדעת, כמו כוחו של 'צדיק יסוד עולם' לתקן ולרומם את הדעת. להבין ולהשכיל גדול המתנה הייחודית והסגולת של השבת המתגלה ונפקא 'מבית גגו'. כי זו השבת יש בה, אות ברית קודש 'בני ובנינים', סוד כמוס מבית גגים, סוד של כריחת ברית אברהם בני ובני כל איש משיחא!

עלינו אפוא לתת את הדעת, ולהתבונן בנפשנו אל נכון, כיצד להתרומם בגשנות אל השבת בהשכל, ולקיים "נשיאת ראש בשבת קודש" [אחמד מרחי שבת המשיחית של שבת שבתה, פר' כי חשאת את ראשי עיני].

ומתוך שתי השפעות הללו המתחברות יחדיו, השפעת הצדיק בעל ההילולא אשר אתפשטותו בכל דור עם השפעת השבת קודש, נזכה גם אנו בעוה"ל למקוה טהרה לישראל, ולתיקון בחינת הדעת לנכון. - שתחדור השבת פנימה בעמקי לב ותפש, להיות לנו שבת שלום ומבורך!

§ § §

הרה"ק בעל דברי חיים מצאנא צוק"ל, נקרא פעם ביום רביעי בשבוע להשתתף באירוע מסיום בחבורת סגל תלמידי הקדושים אנשי שלומ, שהיו כידוע רבנים וצדיקים גדולי תורה ומצויק ארץ.

הרבי הקי יסב עמם באהבה וקירוב לב ונפש כאיש אחד בלב אחד, והפליג עמם בהלכה ובאגדה, ובאמירת דא"ח כדרכו בקודש לרומם את נפשו ורוחו לתשובה וקריבת אלוקים טוב. היה זה מעמד אלהי, שהשפיע קדושה וטהרה בליבות התלמידים המקושרים עם רבם בעבותות אהבה ותשוקה עזה.

עם סיום המאורע, כאשר קם הרבי הקדוש בהדרו מביטא בדרכו לביתו נאוה קודש, פנה אל החסידים המסובים בחיון ובאהבה, ובין אותם: "ס'אין דאך מיטוואך היינט, מעיזאגט שוין לכו נרגנו... קעמען שוין וואונטשין א'גוטען שבת!". [הרי יום רביעי חנוכה, אמרים כבר לכו נרגנו... ויתן כבר לבדך בברכת שבת שלום ומבורך!]

כאשר ידוע מאמר הצדיקים, שמים שאומרים 'לכו נרגנו הקטן' [בשלה שיר של יום רביעי (תלמיד דב) 'קל נקמות ה' וכו', שחסיפו בו פסוק זה מן הפסלים שלאחריו, כדי שלא לסיים דבר שאינו טוב]. - כבר ניתן לחוש ולהרגיש בקדושת 'לכו נרגנו הגדול' של קבלת פני שבת מלכתא! וכדיקיימא לן ה'לכתא (ש"ס) "חז בשבא ותרי ולתלת בתר שבתא, ארבעה וחמשה ומעלי שבתא, קמי שבתא" ע"ש.

ברכת הצדיק עשתה רושם חזק בלבבות התלמידים המקושרים ומחוברים בקדושת רבם, ותיקין הלה התלהבות רשפי אש בין החסידים, להכין עצמם בתשובה והתרוממות הדעת ובהכנה רבתי לקראת שבת קודש הממשמש ובא. וכבר היו הולכים לביתם להכין את המגבת ואת הבגדי שבת קודש, לקראת הטבילה לכבוד שבת!

[מתוך שיחה (בשיחה) באור פאק י"ד, מללית סס' 488]

§ § §

מרו הגאב"ד הרה"ק רבי יוסף חיים זוננפעלד צוק"ל מרא דארעא דישראל, היה מוהל מומחה בדורו, ולאפי לידו ישראל נימולו על ידו. כמנהג הרבה צדיקים היה נוהג לצאת אל כל ברית מילה שנקרא אליה, בכל מקום שהוא, ועד ימי זקנה ושיבה היה מכתת רגליו במסירות נפש מברית לברית.

גם אל שכנותיה הרחוקות של ירושלים היה הרב הישיש צועד ברגליו לכבודה של מצוה, ושום דבר לא מנע בעדו מקיום המצוה, לא חום ושרב ואף לא קור מקפיא.

בירושלים של פעם, כאשר יהודים רבים התגוררו ברובע היהודי בעיר העתיקה שבמזרח ירושלים, וביניהם רבנים ומנהיגים אנשי שם, היו פעמים רבות תקופות של 'מתן' בין יהודים לערבים בני ישמעאל.

שכונת שנתאם לבני ישראל וקטאתם שבערה כאש בעצמותם, המציאו תמיד סיבות להתנכל ליהודים ולהציק להם בכל דרך.

בתקופה אחת שכזו, גדל המתח עד מאוד בין הרובע היהודי לרובע מוסלמי, עד שהיתה סכנה גדולה לצאת אל הרחובות, כאשר הישמעאלים השתוללו בחימת זעם, מכים באכזריות ורוצחים ומצדיקים ליהודים ללא רחם.

באותה השבת של אותה תקופה קשה החמן מרו הגרי"ח לערוך ברית מילה בשכונת הרחוקות שבנו בעיר. וכדרכו בקודש נענה בחפץ לב, ולמרות המצב הקשה לא אבה לשנות מאורחות קדשו, לצאת בצפרא דשבתא לעיריכת הברית. בני משפחתו ומקורביו התיירו מאד על נפש, וניסו להתנאי מכן, באומרים שאם היציאה המפושטת מן הרובע אל הכותל המערבי הסמוך כרוכה בסכנה, כל שכן וקל וחומר ביציאה רחוקה שכזו אל מחוץ לחומות, כשהדרכים בחזקת סכנה גדולה. אך הרב הצדיק לא הסכים עמם, ואמר שהוא סמוך בטוח על הבטחת רבותיו ז"ל (פסחים ט:).

"שלוחי מצוה אינן נזקיקין!" באותה שבת צעד לו לבדו הגאון הישיש, רבה הגדול של ירושלים ברחובות העיר בגאון ובהדר, בלכתו את כל הדרך הארוכה מביתו שבשכונת 'בתי מחסד' הוותיקה, ועד לאותה שכונה רחוקה, ללא שום ליווי. - על פי רוב היו מתלווים אליו בדרכים אלו תלמידים וגבאים, ששירתוהו נאמנה, ושמוחו להתללות לצדיק וגאון כמותו, שתמיד היה מלא שמחה דמצוה, ועל לשון אמרות טובות ושגונות כחכמות ופיקחותם של אנשי ירושלים. אך באותה שבת לא נמצא אף אחד מן המקורבים שהסכים ללכת את נפשו, ולהסתובב בין ערבים מוסתים חזומי מוח, שעניינם ורשפות אש וגפירת של שנתא ורציחה רח"ל. ולפיכך יצא הצדיק לבדו בדרכו אל המצוה, כשליבו מלא אמונה וביטחון, ושכינתא קדישא המתחברת עם הצדיקים יצאה עמו להכניס עוד תינוק יהודי קדוש וטהור תחת כנפיה, בברית קודש!

בני ביתו שחרדו מאד לשלמו לא פסק פיהם מתפילות ותחינות מהרגע שיצא ממפתח הבית, כדי שיחזור לשלום, ולא יאונה לצדיק כל און" (ש"ס, כ). חלפו מספר שעות, והנה דמותו הקודרת של הרב הגדול נראתה בפתח, צוהל ושמח כדרכו נכנס הרב לביתו בברכת "שבתא טובא", כשהוא בריא ושלם, ושערה אחת משערות ראשו לא נפלה אצרה ח"ו. כל בני הבית שמחו לקראתו מאד, ואכן כבדה של מתח רב השתחררה וגעלה מליבם. כאשר הסבו לאחר מכן בסעודת השבת דעתיקא קדישא, שאלוהו בני ביתו: הן אמנם ברין השם יצאת בשלום וחזרת בשלום, והמצוה הגדולה הגיעה עליך במשימה עליגה. אבל כיצד זה לא פחדת, ולא התייראת על נפשך? הלא אלו הרחובות והמבואות שהלכת בהם שורצים מחבלים טרויטסיים מסוכנים, המטילים אימה ופחד גדול כידוע, ואין הלכת באותם דרכים וגם חזרת בשלוות נפש ושמחה גדולה שכזו?

התחיין הצדיק, וענה בפקחותו תשובה מלאה חכמה: זייער פשוט, אין האב נישט גיטראכט פון זי, האבין זיי נישט גיטראכט פון מיר!... [פשוט מאוד, אני לא חשבת עליהם, וממילא גם הם לא חשבו עלי].

שק בכדי לחסיל פחד ומורא על האדם צריך שייצוהו איזה חיבור וקישור מסוים בין פחדו לפחדו, ובין מאים לאמים, כדי שייחידר לביבו את הטלת מוראו ופחדו. - אך כאשר התהלך בתומו צדיק, כולו דבוק בקדושת שבת קודש, ודעתו וראשו וכל שרעפיו נתונים בדעת עליון של 'נשיאות ראש בשבת'. הרי ממילא אפפה אותו השבת בקדושתה העליונה מכף רגל ועד ראש, ושמרה עליו במשימה מעליא.

והתקיים בו באותו צדיק, הצמוד תמיד בחיבורו שכינתא קדישתא, מ"ש במדרש (רביס דבה א' ס:): "מה ראיית לומר, עובד כוכבים ששומר את השבת חייב מיתה. מר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן, | הפשן בעמוד ד' <

טיב ההשגחה

סיפורי השגחה פרטית
שנעשה לערבת ע"י הקוראים

אמונה ובטחון מביא שפע

יש לי חבר שהוא ספר אמונה מהלך. לא תגידו איזה ראש כולל שיושב ולומד יומם וליל. הוא איש עבודה שקובע עיתים לתורה לא מוזתר על אף תפילה בציבור אבל קשור בעוותות אהבה לצור מחצבתו ישייר לבורא כל עלמין באופן מעורר השתאות. כל פגישה עמו זה ספר אמונה וסיפורים מהחיים והתבוננות כמה הקב"ה טוב ומטיב לכל. גם מה שנראה כגורע זה תכלית הטוב.

וכך סיפר לי: "לפני תקופה חתמתי למישהו ערבות על הלואה והבן אדם לא עמד בתשלומים שלו כתוצאה מכך תבעו אותי לשלם את החוב שעמד על כמאה ושמזנים אלף ש' אלא שאתה יודע שאני לא לוקח הלואות ועכשיו נפל עלי ההלואה הזו ואני בעצמי בקושי שורד את החודש. חברים ועסקנים נכנסו לתמונה לעזור לי מול הבנקים הנושים לראות מה אני חייב ומה לא, ביתניים עיקלו לי את המשכורות. ביקשתי שלא ישלמו לי משכורת ממקום העבודה ביתניים כדי שלא יועבר ישירות למלתעות הבנקים עד שהגיעו לפשרה והסדר שאשלם את חלקי בערבות שכן היו עוד ערבים חתומים והחלק שלי היה שבעים אלף שקלים... כמובן שזה לא קל אבל אם מאמינים שהכל מבורא עולם אז הכל בסדר ואין בעיות.

כעבור חודשיים שאלה אותי ננות ביתי איך נחיה וממה נתפרנס שהלוא ההשכונות מעוקלות!! השבתי לעומתה, וכי חסר לך דבר? חסר אוכל על השולחן הרי ברוך ה' לא חסר דבר לא משנה אם זה בא ממשכורת או מדרכים אחרות ובאמת פתאום התעוררתי לחשוב איך אנו מתקיימים חודשיים ללא כל משכורת...

כעבור שלושה חודשים נכנסו לי כל המשכורות בבת אחת בדיוק בזמן לבר מצוה של הבן שלי אתה יודע שבר מצוה זו חוצאה לא קטנה ועשיתי את כל השמחה כולל הכל ביגוד לחתן ולמי מבני הבית שהיה צריך הכל ברווח ובשפע ללא כל צורך בשקל הלוואה. נו אז אני שואל אותך יש מנהיג לבירה? אתה רואה שהכל לטובה? רק לפתוח עיניים ולהודות לה !!!

כעבור חודשיים פגשתי אותו שוב והוא המשיך את הסיפור: "אתה זוכר שעיקלת לי את החשבון והיה לי כסף לבר מצוה ברווח וחיייתי עד אז באורח פלא באמת לא מוזן? אז עכשיו תשמע את ההמשך: הוציאו אותי עכשיו לחיל' בגלל הקורונה והמשכורת הולכת לפי שלושה תלשים אחרונים... בתלוש אחד קבלתי שלושה משכורות אז עכשיו המשכורת שלי בחל'ית יהיה יותר מהמשכורת שלי בתודש רגיל כלומר גם השבעים אלף שקל חוב אכסה בעזרת ה' עם העודף שאקבל!!! [זה אירע השבוע, עדיין לא פוסק מה עלי לעשות, אבל התחזקתי כבר מעצם הראיין], אתה מבין שהכל טוב ואין לבן מלך מה לדאוג כלל וכלל!!!!!"

שנזכה לאמונה שלימה ותמימה אמן.

בעל המעשה: ז.ל.

הפענוין לדבות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית
פוזנר לשלוח אל ר' שפתא ספואלס
בפקס: 15326517922
או ל: o.y.wines@gmail.com

טיב הלכה

ערב פסח שחל בשבת

ביקור חמץ

- א. בודקין ליל שלשה עשר בניסן, ומבערים הכל לפני השבת, וצריך לבדוק על הבדיקה וגם לבטל כמו בשאר שנים בליל י"ד (שם י"ד החדש ט"ז מ"ב סק"א).
- ב. איסור אכילה קודם הבדיקה, הוא כמו בשאר שנים כשבודק בליל ארבעה עשר (י"ח מ"ב סק"א).
- ג. משניין מזון שתי סעודות לצורך השבת, וצריך לזוהר להניחו במקום מוצנע (י"ח החדש ט"ז מ"ב סק"א).
- ד. יכול להניח יותר משתי סעודות אם רוצה לאכול עוד קודם הלילה (במהלך הלילה) (י"ח החדש ט"ז מ"ב סק"א).
- ה. מנקין קודם השבת הכלים של חמץ שאין צריכין להן לשבת, ומצניעין אותם במקום שלא יכנס שם בפסח מקודם השבת (י"ח ט"ז שחל בשבת להחריץ ונפלה).
- ו. מי שיש לו שניים תוחבות הניתנות להוצאה ונמקה אותם או מנעילם, צריך לעשות זאת מוכן מערב שבת, ובשבת לא יאכל בהם דברי חמץ חמים או דברים הנדבקים בשניים, ויחזור ויקנה אותם בשבת במים בידי (הליטות אבן שחל), ולא יסמוך רק על הדחת הפה כי הדחת הפה אינה מועילה כלל לפורזי החמץ הנדבקים בתוחבות, ואם יוכל שלא לאכול אתם לגמרי בשבת בטוב עליו הברכה (י"ח ט"ז שחל בשבת להחריץ ונפלה).
- ז. אם שכח להכשיר השניים התוחבות ע"י עירוי בערב שבת, יש עצה פשוטה שישים השניים התוחבות בכוס, ויערה עליהם מים חמים (המסביר לשבת) כדי לעשות לעצמו כוס תה לשבת, ובוהי יהיה גם ההגעלה בתערומה, ומותר לעשותו אף בדיוא אפשר לו לעשותו בערב שבת (הליטות אבן).

שירית חמץ

- א. אין נוהגין זהירות השכמת בית הכנסת כמו בערב פסח, מאחר שאין נוהג בו איסור אכילת חמץ אחר שליש היום (הגרי"ח ונפלה).
- ב. טוב לבער בערב שבת קודם חצות, והיינו בתחילת שעה ששית כמו בשאר שנים, כדי שלא יבואו לטעות בשאר שנים לבער אחר חצות (י"ח מ"ב סק"א).
- ג. וביום השבת, יבטלנו, ואינו צריך לבטל בע"ש בשעת ביעורו, דסוף סוף יהיה צריך לבטל ביום מחור שהרי חוזר וזוכה בפת שמשייר לצורך השבת ויש לחוש שהוא יסאור מהם מעט (י"ח מ"ב סק"א).
- ד. ה"ח"י רצון שרבים נוהגים לאומרו בשעת שירית חמץ, אפשר לאמרו בשעת ביעורו (הגרי"ח ונפלה).

מצת מצה

- א. ב"ד שחל להיות בשבת, לשן בערב שבת (ה"א להסמךין לאפות בליל יום טוב), אחר שיש שעות זכר לשאר שנים (י"ח מ"ב סק"א).

דיני ערב שבת

- א. אם חל פסח בערב שבת מותר במלאכה מעיקר הדין עד המנחה, כיון דשחיטת הפסח הוא למחר בשבת וכמו שכתב המהרי"ל, ורש"י פירש עוד טעם כדי שלא יהא טרוד במלאכה וישכח ביעור המצו וכו' ותיקון מצה לצורך הלילה וכו', ולפי טעם זה אפילו כשחל פסח בע"ש ג"כ יש לזוהר שלא לעשות מלאכה מחצות שהרי טרוד בביעור חמץ ותיקון המצה לצורך מחור, אלא דרוב הפוסקים תופסין טעם הירושלמי וא"כ אפשר דאין להוזהר (במהלך הלילה) (י"ח מ"ב סק"א).
- ב. כתב בדרוש מהרי"ל שהרצוה להחמיר יחמיר, אך בעל כ"ה בסדר הגדה שלו כתב שלא ראה נוהגים אפילו דרך חומרא, וכ"כ במח"ב בשם זרע אמת דמותר (שם סוף הסיק).
- ג. מותר להגעיל כלים במשך כל היום, אף שהוא לאחר זמן ביעור חמץ (במהלך הלילה).
- ד. מותר להסתפר ולטיול ציפורניים כל היום, כמו בכל ערב שבת (במהלך הלילה).
- ה. מותר להקיץ דם כל היום (בהלך הלילה) (י"ח מ"ב סק"א).

יום השבת

- א. ביום שבת קודש שהוא ערב פסח, משכימין בכל בתי כנסיות להתפלל תפלה כשיאיר היום, שאחר שלש היום אסור לאכול חמץ (הגרי"ח ונפלה).
- ב. אחר התפלה ממחרים לילך לבית ולאכול סעודת שחרית, כדי לגמור קודם שלש היום שאחר שלש היום אסור לאכול

נכתב ע"י הר"ר מאיר רבינובין שלי"ט

חמץ, כמו בכל ערב פסח, ואחר שגמרו האכילה, אם נשאר חמץ צריך ליתנו לגמרי או לכלבים, או להשליכו לבית הכסא קודם שעה חמישית (י"ח מ"ב סק"א).

א. אם ידמן כה"ג, לשום בכלי אשפות של החצר, ישים חומץ חזק או מין אחר, אשר יפסל לאוכלים, בין לאדם בין לכלב, וכיון שנפסל מאכילת כלב, קודם זמן איסורו, לכו"ע א"צ לבער (נפ"ח ח"ד סי' ר"ג).

ב. ומנעירין את המפה שאכלו עליה מן הפירורין היטב במקום הפקר, וכן השלחן שאכלו עליו, וכל הכלים שאכלו בהן צריך לנקות מן הפירורין ומכל שום ממשות חמץ, ומקנחין אחר"כ הכלים של אכילה באצבע היטב, ומצניעין אותם עם המפה והשלחן במקום שמצניעין כל כלי חמץ, ואחר"כ מכבדין את הבית שאכלו בו ע"י נכרי או בבגד אפילו ע"י ישראל (י"ח מ"ב סק"א).

ג. ידיו פה וינקו שניו, והעצה הכי טובה הוא לנקות עם קסמי שניים אבל לא במברשת אפילו יבשה, שלא יהיה חשש עקירת נימין ולא עשיית חבורה, ופשוט שזה לא שייך רק במברשת וכה מאוד שאין בו שום תועלת בשביל ניקוי השניים, ואין דרך אחרת רק לנקות עם קסמי שניים, וגם בזה צריך לזוהר מאד לנקות במתנות שלא להוציא דם, ואם אעפ"י כן יצא דם אין בכך כלום מכיון דלא הוי פסיק וישא ויח"ל דבר שאין מתכוין ומותר (ק"ה שם ח"ד סי' כ"ח).

ד. צדצות שניים במברשת בשבת, ע"י משהיה דאי אסור ידש איסור ממדה, אבל בלא משהיה עם מים פשוטים אם אינו טובל המברשת במים, רק לקח מים לפיו ופולט העיקר ונשאר הפה רק מלוחלח במים ולקח מברשת יבשה וע"י שיש שם טופח להספיח יכול לעשות פעולתו ואין בו משום איסור סחיטה, וכן בתנאי שלא יהי פס"ר להוציא דם מהתנינים כי כידוע זה שכיח בהרבה בגי"א, ומשום עובדא דחול יקח מברשת מיוחד לשבת (נפ"ח ח"ד סי' כ"ח).

כ. ינער בגדיו ויבדוק אם לא נשארו פירורים בקפלי הבגדים (במהלך הלילה).

כז. יחליפו הכתונת, מפני שאכל חמץ בלילה ובשחרית בהיותה עליו, וחוששין שמא דבק בה איזה פירור קטן של חמץ, אבל במכנסים וטלית, אין חשש זה, ומי שהוא עני, ואין לו אלא כתונת אחת שלשה בליל שבת, יזהר בעת אכילתו לתחוב בית יד של הכתונת לפנים, ואחר אכילתו יבדוק כוונתו (במהלך הלילה) (י"ח מ"ב סק"א).

כח. אחר"כ רוחצין ידיהם ואומרים כל חמירא של היום, שאומרים בכל שנה אחר שריפת החמץ, ויזהר מאוד לאומרו קודם שעה חמישית (י"ח מ"ב סק"א).

כט. כשהגיע חצי שעה אחר חצי היום, מתפללין מנחה בכל בתי כנסיות ואין מאחרין יותר (הגרי"ח ונפלה), כדי למחר לאכול סעודה שלישית קודם סוף שעה תשיעית על היום (כ"י שחל בלילה לחצות) (י"ח מ"ב סק"א).

מ. אחר תפלת המנחה אומרים סדר קרבן פסח, והולכין לאכול סעודה שלישית, ואוכלין סעודה זו ממניין תשליך של פסח בלא נטילה ובהמ"ז, אבל מצה אסור לאכול או קודם הסדר, וחמץ אסור לאכול אז מותר"ל (י"ח מ"ב סק"א).

נ. יקיים סעודה שלישית במיני פירות או בשיר ודגים (שם א"א), ויותר טוב בבשר ודגים (י"ח מ"ב סק"א), מבפירות, וכשאוכל פירות, לכתחילה יקח פירות משבעת המינים, משום שמברכים עליהם מעין שלוש (י"ח מ"ב סק"א).

ז. אורז וקטניות וכל דבר שאסור בפסח מצד המנהג, אסור אף ג"כ (הגרי"ח ונפלה).

ח. וכן אין אסור לשתות אף (גם שם ח"ד וקצת י"ח פסח אסור לחות אף, אבל הרבה מותר, משום דמגיד דבר, אבל אין שאלו כל אדם יודע וישנון של הרבה, וגם בלילה אין בן השומרי קודם הסדר, כי שומרי דעת מסיבין על באמת התורה, לכן אין לשנות יין) (הגרי"ח ונפלה).

ט. לא אם לא נשאר זמן לגמור סדר קרבן פסח וסעודה ג' קודם שעה תשע וחצי, אומרים סדר קרבן פסח אחר סעודה ג' (הגרי"ח ונפלה).

י. יש נוהגין לחלק סעודת שחרית לשתיים, היינו שבאמצע הסעודה יברך בהמ"ז, וישהה מעט, ויסול ידיו פעם ב' ויברך עונטי והמוציא ויאלץ בשביל סעודה שלישית (י"ח מ"ב סק"א).

יא. שיעור ההפסק, י"א חצי שעה (קצת אחר חצי י"א קצת), וי"א ערך רבע שעה (חצי חצי שעה) (הגרי"ח ונפלה).

יב. שיפסיק זמן מועט כדי הליך ארבע אמות (תמיד משה י"ח מ"ב סק"א), ויש נוהגין להפסיק מעט בדי"א או בסיל קצת (י"ח מ"ב סק"א).

טיב התחזקות

להתחדש רוח חדשה

החדש הזה לכם

רית של התחדשות מרחף בחללו של עולם, הכל נראה חדש ונוצץ, העבים שכיסו את עין הארץ התפזרו להם זה מכבר, השמש מפזרת אלומות אור על פני היקום, מקיפה את העולם מתרדמת החורף הארוכה והמשממה בו הייתה שריה, ומעוררת אותה לשחר חדש עם תקוות חדשות, אפילו העצים שעמדו להם מבוישים ומעורטלים מכל זיק של חיות החלו עוטים את עצמם בכיסוי ירוק ומשובב עינים, כל הבריאה כולה אומרת שירה, שירי לה' שיר חדש, האביב נמצא כאן, הכל התעורר, מתחילים דף חדש.

בני ישראל יושבים בארץ מצרים זה קרוב למאתים ועשר שנים, דומה היה שכן יימשך המצב לעולם, בני ישראל יישארו עבדים לעולם בארץ מצרים, ימשיכו לבנות בניינים וערי מסכנות עבור פרעה וכל מלכותו הרשעה, מי האמין שיום יבוא והכל יתפרק על פיה, בני ישראל ייצאו מאפילת לאורה ותתחדש כנשר נעוריהם, תחת שיהיו עבדים נרצעים למלך בשיר דם ייהפכו לחיות בניו של מקום ועושי דברו ומקיימים את מצוותיו הקדושות.

ולא זו בלבד, אלא עוד בתוך ארץ מצרים כבר דיבר הקב"ה אל משה רבינו ומסר לו את המצוה הראשונה לצוות לבני ישראל, חוה המצוה של קידוש החדש, 'החדש הזה לכם ראש חדשים' (שמות י"ב, ג), חודש ניסן היו הראש והתחילה של כל חדש השנה.

וינתן לכם לב חדש

כל אחד, בכל מצב שהוא נמצא, מגיע זמן שהוא חייב להתחדש, אי אפשר לאדם לעמוד באותו דרגה ומעמד ללא התחדשות מפעם לפעם, דרך הטבע הוא שדברים קבועים ושגורים שחוזרים עליהם שוב ושוב, אפילו אם הם דברים חשובים, עם הזמן מתעייף האדם ונעשים להתרופה מן אותם הדברים הטובים בהם היה רגיל.

ואם הדברים נכונים ובעיניים חומרים ושל מה בכך, אזי בעיניים של רוחניות השגרה מסוכנת על אחת כמה וכמה, כי ברוחניות נוסף על שנואני גם היצר הרע שאינו שוקט על שמריו ומנסה כל העת לפתות את האדם לדבר עבירה, ואם דברי תורה ומצוות לא יהיו מחודשים בפניו די הצורך, הסכנה להתרשל בהם כפולה ומכופלת.

אי לכך מוטלת חובה קדושה על האדם לעשות תמיד פעולות של התחדשות והתעוררות ולקבל עליו שוב ועל מלכות שמים, בחיות ובהתלהבות, ואין לו זמן יותר נאה בכדי להתחזק בענין זה יותר משבת החדש שבו קוראין את פרשת 'החדש הזה לכם' וממריכים את חודש ניסן, מפני שבזמן זה נמשך כח של התחדשות לכל אחד ואחד מ ישראל.

וכה כתב בקדשו בספרה"ק 'שפת אמת' (לקוטי - פרשת תזריע החדש ח"ד נוסף): 'הש"ת נותן חכמה ודעת לאדם, אבל עיקר הרצון מן האדם להיות מקבל החכמה והדעת בסדר פנים יפות ולהיות תמיד חדש בעיניו שלא יתיישן, כמו שדרשו (מסכתא זסרתא פרשת אחותן א"א) 'אשר אנכי מצוץ היום' - 'להיות בעיניו כחדשים כו', חוה 'החדש הזה לכם' (החדש - התחדשות), שזה המבוקש מן האדם והוא העיקר. וגם ראש חודש ניסן זמן מסוגל לזה לאשר היה זה התחדשות להיות שנינו הטבע לכן ניתן התחדשות באדם... והוא קבלת מלכות שמים שיוכל כל אדם בחודש הזה לקבל על עצמו מחדש עול מלכות שמים כראוי'.

לשודר בפניהם שיר חדש

בנחיצות התחדשות ועל התועלת הגדולה שבזה, יכול כל אחד להיווכח בעצמו מן המצוות שבאות מזמן לזמן, כגון ד' מינים, נר תוכה ומקרא מגילה וכל כיצוא בזה, שמאחר ואינם שכיחים כל כך והם חדשים אצלנו, אנו מקיימים אותם ביתר התלהבות וביתר חשק, שמה שאין כן המצוות הנהוגות מדי יום ביומו, שם אין לנו את אותו החשק והרעיון שבהם שאנו עושים אותם, מפני שהם רגילים ושגורים, ואין אנו רואים בהם שום חידוש והתרגשות. אבל האמת אינו כן, שהרי כל מצוה ומצוה שאנו עושים הוא דבר חדש בפני עצמו ואינו קשור למה שעשינו אתמול או שלשום, ומתובחנו להתגבר על הרגילות והשגרה הטבעיים, אפילו על ידי פעולות חיצוניות המעוררות את ההרגשים הפנימיים, וכפי שאמרו לנו קדמונו (י"ח מ"ב סק"א).

רבי יצחק דוד גוטפארב זצ"ל, מנקי הדעת שבידורשלים, נוהג היה לעתים קרובות לקנות לעצמו 'סידור' חדש, והיה מסביר, שמאחר ואנו מתפללים שלוש פעמים מדי יום ביומו, עלולה עבודת התפילה להיכנס לתוך שגרה ורגילות ולאבד את החיות וההתלהבות, לשכוח את התכלית אשר לשמה אנו מתפללים, לכן הוא קונה לעצמו סידור חדש מפעם לפעם בכדי להכניס התחדשות בעבודת התפילה.

אותו הרעיון נגן גם בסדר לימוד ספרי יראה וחסידות, שהלא ישנם כה הרבה ספרים טובים ושובשים, כל אחד עם המעלות שלו, ובכדי שלא נאבד את החשק וההתלהבות מומלץ להתחיל כל תקופה את הלימוד לספר אחד, כן נשאר חמים עם ההתלהבות של הלימוד, והכל יהיה פתוח הרבה יותר לקלוט את הדיבורים הקדושים, ועוד רווח, כי על ידי המעבר בכל תקופה לספר אחר אנו זוכים להעשיר את נפשותינו ביותר דרכים ואופנים בעבודת הש"ת, מאחר שספר אחד נוטה ליראה ואילו השני יותר לאהבה, כל ספר עם הדרך שלו העולה בית ק-ל, וכולם כאחד משלימים זה את זה לחטיבה אחת של שלמות, ובאמת כך היה נוהג כל"ק הגאון הצדיק רבי אברהם ירוזביטש זצ"ל, שבכל תקופה התחזק עם לימוד בספר אחר. עובדו לבדו את הם דוגמאות נפלאות של יהודים חשובים ומוזרים מעט שחיפשו לעצמם עצות - ואף מצאו - כיצד להתגבר על הרגילות ועל ה'מצוות' אנשים מלומדה, זוהי הדרך אשר אנו צריכים ללכת בה, לחפש תמיד כל מיני רעיונות וטכסיסים כיצד להתחדש כנשר נעוריי ולהכניס התחדשות בתורה ובמצוות, דבר זה הוא באפשרותנו ותלוי אין ורק בנו.

טיב הקהילה

שבת החודש |

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'

במשפחות פורנו ורובנו הה"צ

הר"ר גמליאל הכהן המצביא שליט"א

טיב הפרשה

ונשלמה פרים שפתינו

המשכן והקרבנות שעל ידה אנו בכלל העוסקים בבניית המשכן ובעבודת הקרבנות.

וכמו כן עליכם לעסוק בעבודת התפילה ב'פה' כי זוהי גם כן בכלל התיקונים הבאים במקום הקרבנות ותהיה לפי זה 'לאמר' היינו אמירת התפילות היא העומדת לישראל במקום 'הדבר אשר ציוה השם', וכשם שהתפילות הם במקום תמידין כך הוא גם כן תיקון על עצם קיומו של המשכן והמקדש, וכדאיאת בירושלמי (ברכות פ"ד ה"ג) על מאמרו של רבן גמליאל ש'כל יום אדם מתפלל שמונה עשרה, ו'חל: 'למה שמונה עשרה וכו', ר' שמואל בר נחמני בשם רבי יוחנן כנגד שמונה עשרה ציווין שבתורה בפרשת משכן, ע"כ, הרי לנו שמכאן אלו הברכות נמשכין בחינות בעולם הממלאים חסרונם של המשכן.

על כל פנים אנו רואים מכל האמור עד היכן מגעת מעלת התפילות ומעלת העסק בתורת הקרבנות, ומתוך הדברים מבינים אנו למה הקרבנות בפרט, דהנה בזמן שהיה בית המקדש קיים זכינו בזכות עצם קיומו לאור גדול ונשגב, ועבודת הקרבנות הוסיף עליו עוד מידה גדושה של קדושה, [ואפילו אומות העולם זכו על ידי עבודתו זו לטובה גדולה, וכפי הידוע מספרים הקדושים שאחת הסיבות שהקריבו בחג הסוכות שבעים פרים היתה כדי להמשיך שפע להשבעים אומות], וכל זה נאבד מאיתנו על ידי חורבן הבית, והנה נמצאים בעולם אפל אשר אין בה כמעט שום לחלוות דקדושה, וכתוצאה מכל זה מוצא היצר שבייתה בלב האדם וביכולתו להמשיך את לבבו אחר ההבל ר"ל, כי נפש יהודית אוהבת תענוגים, ואם אינו זוכה לתענוגים רוחניים הנשפעים מן הקדושה הרי הוא נמשך אחר התענוגים החומריים, וכתוצאה מכל זה הינו יורד ירידה אחר ירידה מבלי שיוכל לתקומה ח"ו.

וכיון שכל הצלחת היצר תלי בהעדר אותו האור ששימש בזמן שביית המקדש היה קיים, ובידעו שזה האור יכולים אנו להמשיך על ידי התפילה בכונה ועל ידי אמירת הקרבנות, לכן מרבה לסנוור את עיני האדם ומבלבלו בכמה וכמה מניי לבלבול כדי שימור תיכף בקומו בבוקר ולא יתן רווח לעצמו להתבונן במעלת התפילה ובמעלת אמירת הקרבנות מקודם, וכתוצאה מכל זה הוא מדלג על הקרבנות לגמרי, והתפילה עצמה נאמרת על ידו בחפזן מבלי שיכוון מה הוא מוציא מפיו, ותפילה כעין זו כבר אינה יכולה לעשות רושם גדול לא בשמים ממעל וכל שכן בארץ מתחת, ואי אפשר להמשיך על ידה בחינת משכן וקרבנות, וכשאלו בחינות אינם בעולם אין מי שביכולתו לגרש את החושך המר והנמנה, וכתוצאה מאותו חושך אין לך יום שאין קללתו מרובה מחבירו ר"ל, זוהי גם כן הסיבה לאריכות הגלות הקשה הזו, כי אחר שהחושך יכסה ארץ מוסיפים חטאים על הפשעים והללו מעכבים את פעמי הגואל ר"ל.

אולם אם נזכה להתחזק באלו הדברים העומדים ברומם של עולם, ונקדים להשכים ולבוא לבית הכנסת, כדי לתן רווח לעצמנו לעסוק בתורת הקרבנות ולאחר מכן נתפלל במתינות ובכוונה, על ידי זה נזכה להמשיך עליו ועל העולם כולו אור דקדושה עליונה, ונזכה על ידי זה להרבה חסדים בגשמיות וברוחניות.

ואמר משה אל כל עדת בני ישראל לאמר זה הדבר

אשר צוה ה' לאמר: (לה, ד)

ופירש"י: זה הדבר אשר ציווה ה' - לי לאמר לכם:

הוקשה לו לרש"י על כונת הכתוב באומר ב' פעמים 'לאמר', ולכן ביאר שאין משמעו של ה'לאמר' הראשון כמשמעו של השני, הראשון פירושו 'כדברים האלה' וכמשמעו בכל מקום, והשני פירושו 'שהדברים נאמרו לי כדי שאומר לכם', ולדבריו מתפרש כך הכתוב: 'כדברים האלה דיבר משה אל העם: אלו הדברים ציווה אותי השי"ת שאומר לכם' וכו'...

ואפשר ליישב את הדברים גם בדרך רמז, דהנה איתא במדרש (במדבר רבה פרשת קרח פרשה יח) לפרש כונת הכתוב (הושע יג, ג) 'אמרו אלי כל תשא עוון ונשלמה פרים שפתינו' וכו': 'אמרו ישראל: רבש"ע בזמן שבית המקדש קיים היינו מקריבים קרבן ומתכפר ועכשיו אין בידנו אלא תפילה, ט"ב בגימטריא י"ז, תפלה י"ט ברכות, הוצא משם ברכת המינין שתקונה ביבנה, ואת צמח דוד שתקנו אחריו על שום (תהלים כו) בחגני ה' ונסני. ורבי סימון אומר: 'קח טוב' בגימטריא נפ"ש, אמרו ישראל: כשבית המקדש קיים היינו מקטירים חלבים ואמורין ומתכפרין, ועכשיו הרי חלבנו ודמנו ונפשתינו, יהי רצון מלפניך שתתא כפרה עלינו, ונשלמה פרים שפתינו' ע"כ.

והנה, להשתי דיעות שבמאמר הנזכר מורה לנו הנביא האין עלינו להשלים ולמלא את החסרון הנוצר על ידי חורבן הבית והעדר עבודת הקרבנות, לחד מאן דאמר ואל על ידי התפילות, מאחר שמנין הברכות שבתפילה 'שמונה עשרה' הם כמנין ט"ב, זהו כמאמרו של רבי יהושע בן לוי (ברכות כו): 'תפילות כנגד תמידין תקנו', ולרבי סימון ממלאים את החסרון על ידי העסק ב'פה' בתורת הקרבנות, והו המכוון לדעתו בכונת הכתוב 'ונשלמה פרים שפתינו'. וכדבריו איתא בגמרא (מנחות ק'): 'אמר רבי יצחק, מאי דכתיב 'זאת תורת החטאת' וזאת תורת האשם? כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת, וכל העוסק בתורת אשם כאילו הקריב אשם'. וכעין זה איתא במדרש (שיר השירים רבה פרשה ז): 'אמרו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא רבש"ע אין לנו לשון זהירות ושעיר המשתלח, אמר להם כחוט השני שפתותיך, רחישת פיך תביבה עלי כחוט השני של זהירות, ר' אבהו אמר עלה (הושע יד) 'ונשלמה פרים שפתינו', מה נשלם תחת פרים ותחת שעיר המשתלח שפתינו' ע"כ.

על פי אלו הדברים יש לומר שבבוא משה להורות את בני ישראל על דבר העבודה לעשיית המשכן כבר ראה בנבואתו שיבואו ימים שבהם תהיה המשכן ממושכן בעוונותיהם של ישראל, ולא תהיה ביכולתם לעשות נחת רוח לעילא על ידי עבודת בית המקדש על כן רמז באותו מאמר האין יתקון ענין המשכן והמקדש באלו הימים.

וזו המכוון באמרו אל בני ישראל: 'לאמר זה הדבר אשר ציוה ה' לאמר' כלומר, אם יבואו עליכם זמנים שבהם לא תהיה ביכולתכם לקיים עבודת בית המקדש בפועל עליכם 'לאמר' היינו שתמללו בפיכם את אלו הדברים אשר ציוה אותי ה' לומר לכם, והיינו שתעסקו ב'תורת

פר' וקהל פקודי

כ"ט אדר תשפ"א

המסגרת לפי אופק דושי"ש

זמן ודלקת הנרות ומצ"ש

הדר"ג 5:09

מוצ"ש 6:22

ר"ת 6:03

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סוק"ש א' 8:05 סוק"ת א' 9:19

סוק"ש ב' 8:47 סוק"ת ב' 9:47

המסגרת לפי שיעור חורף

גיליון מס':

558

טיב המערכת

איש אשר נמצא אתו

לפני הרבה שנים היתה קבוצת אנשים שחיפשה מקום להתגייס בו, לאחר חיפושים רבים מצאו אי נידח ריק מאדם והחליטו להתגייס בו, עלו על הארץ וחילקו ביניהם תפקידים, חלק היו ממונים על בניית בתים, אחרים על הכנת מזון, והיו שקיבלו אחריות על בניית והכנת והיטים מעצי היער, עבר זמן רב וכולם לא התקדמו, שום בנין לא נבנה, העצים לא נחתכו והיטים לא נבנו, והמזון שהיה עימם הלך ואול ומזון חדש לא היה נבמצא, ישבו זקני החבורה וחשבו מה קרה ומדוע נשארו 'תקועים' באותו מצב זמן רב כ"כ, לאחר חקירה חרישה הבינו שטעו בחלוקת התפקידים, כי אלו שהיו ממונים על בניית בתים לא היה להם שמץ והבנה בבניה, אך הם הבינו מאוד בשתילת עצים והכנת מזון, ולעומתם אלו שהיו ממונים על הכנת מזון היו בעלי מלאכה שידעו לכוונת עצים ולבנות בניינים, ולכן אף אחד מהם לא ידע מה לעשות.

התורה אומרת 'וכל איש אשר נמצא אתו תכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועצים ועורות אלים מאדמים ועורות תחשים הביאו, ובהמשך כתוב 'וכל אשר נמצא אתו עצי שטים... הביאו, וכן 'וכל אשר הכמת לב בידה טוה', הרי לנו שהתורה מבארת באורכה כי כל אחד הביא רק את מה שיש לו, כפי מה שנתן לו הבורא, וכן בכישירות, כל איש ואשה עזרו לפי יכולותיהם וכשרונותיהם. אחד הסיבות שאנשים לא מתקדמים בחיים, זה משום שהם רוצים להיות משהו שאינו בנמצא או שאינם יכולים להשיגו, או משום שכשרונותיהם אינם מאפשרים או שהמצב הכלכלי אינו מאפשר, כדי להצליח ברוחניות או בגשמיות עלינו קודם כל להכיר את היכולות שלנו, ואז לבדוק אם השאיפות שלנו מציאותיות, כמו שאנו יודעים שיש תפקידים של האיש ותפקידים שונים לאשה ואם ננסה להחליפם זה בזה עלול להיות אסון, וכשנכיר במעלותינו כמו בחסרונותינו אז נוכל להיות יותר חכמים, כמו שכתוב בהמשך הפרשה 'ויבואו כל החכמים ממלאכתם.. איש איש ממלאכתו אשר המה עושים', שהרי על מילים אלו דרשו חז"ל 'ממלאכתו הוא עושה ואינו עושה מלאכת חבירו'.

(ק"פ ט"ז ודוד-הקדו)

ניתן לשפוט את שיחותיו של פורנו ורנו שליט"א • במספר פיוחד וישיר

באידיש: 073-2951321 • בלשון הקודש: 073-2951320

טיב
ההודעות

ה"ר הוועדה הרוחנית: ר' יעקב רובינצקי | עורך: ש. גולדשטיין

קרבה שנת השבע (ג)

הגרי"ש קרליבך זצ"ל עם להבחל"ח רבינו מרן שליט"א

רבינו שותה 'לחיים' בחול המועד סוכות, בסוכתו של הגרי"ש ז"ל כששהה בסוכות בבני ברק

כעבדא קמיה מריה

תמונה נדירה של חגיגת סיום השמיטה שנת תשנ"ד, לחקלאי הדרום, בעיר אופקים (נואם: הגר"א פילץ)

ידיד ה' ישכון לבטח

את המדור בנושא השמיטה, נקדיש השבוע לזכרו של פאר מקורבי רבינו מרן שליט"א, להבחל"ח הגאון רבי יצחק שלמה קרליבך ב"ר שמואל זצ"ל, שיום פטירתו השני יחול א"ה בתאריך ג' ניסן תשע"ט.

שנים רבות קבע הרב קרליבך את מקום מגוריו במושב 'תפרח', שם עבד את בוראו בדביקות ובתמימות, וזכה להרבות ולהפיץ חיילים לתורה.

רבינו שליט"א חיבבו וקירבו בימין צדקו, ובכל פעם שהיה מגיע למעונו היה מקדיש לו זמן רב יותר מהרגיל. בשנים האחרונות היתה לו קביעות מיוחדת להשתתף בלימוד המיוחד של מרן שליט"א עם גיסו הגרי"ש זילברשטיין, ומלבד זה היה זוכה לשבת לצד מרן שליט"א כמה פעמים בשעות הערב במשך השבוע, וכבר הזכרנו את הדברים אחרי הסתלקותו ז"ל.

בהיותו תלמיד חכם ואיש של אחוה, באו לפתחו הרבה חילוקי דיעות שהתגלו - כמנהגו של עולם - כדי שהוא בחכמתו יישב את הדברים. ואכן ברוב תבונה הוא תמיד ידע להשיב את השלום על כנו, ולדאוג לכבוד כל הבריות. אמונת החכמים היתה טבועה בדמו, וכל אימת שהיתה לו שאלה ללא הכרעה, לא היה מתעצל, ולא הסתפק בלהרים טלפון או לשלוח מכתב לבית מרן שליט"א, אלא היה עולה לאוטובוס ונוסע לבני ברק, שואל את השאלה וחוזר לביתו.

על חיזוק השמיטה

בין שלל זכויותיו, (שרובם לא נודעים, אודות לשתיקתו רבת המשמעות), שמר רבי שלמה זצ"ל קשר הדוק עם הרבה בעלי תשובה מתחזקים, וחלק נכבד מאורחות חייהם ויראת שמים שלהם נזקפים אך ורק לזכותו. מפעם לפעם היה ניתן לראותו בבית רבינו שליט"א כשאליו מתלווה יהודי מתחזק, והרב קרליבך פורס לפני מרן שליט"א את מבוכתו, ומסייע לו בדרכי החיים.

בין השאר, נהג הרב קרליבך בפועל לחקלאים שומרי השמיטה. מושב תפרח שוכן כידוע בין שדות, ורבים מהם נמשכו כפרפרים אל האור אחרי שלוותו ואור פניו של רבי שלמה ז"ל, הם ביקשו את עצתו והדרכתו. כפי הידוע לנו, באחד ממטעי האתרוגים שמרו שמיטה כדין ולקחו את שליחות 'אוצר בית הדין' בליווי המלא של רבי שלמה ז"ל.

בעיון בין פנקסיו שכתב ידידו ז"ל, ונמסרו בזמנו למערכת 'דברי שיח' לזיכוי הרבים, מצאנו כי הוא כותב בשם מרן שליט"א כי ברכת השביעית 'צויותי את ברכתי' נאמר הן על הפירות שיצמחו בשפע, והן על העוסקים בלימוד ההלכות, והן על התומכים בממון להחזקת גבורי כח החקלאים. ועצם האסיפה של כסף בענין זה הוא חלק ממצות שביעית.

מעשה חמד - ברכת האילנות

בשורה מרנינה בעולם התורני עם הופעתו המחודשת של הספר הנודע מעשה חמד על ברכת האילנות, הספר היה חידוש כשיצא לאור לפני כ-35, תופעה שלא היתה מוכרת בשעתו, ספר בן 350 עמודים על סעיף אחד בשו"ע, ת"ח מובהקים הופתעו לשמוע עתה שנוספו בס"ד אלפיים עמודים נוספים בלעה"ר, אין זה אלא המחשה נפלאה למה שאמרו חז"ל (חגיגה ג:) מה נטיעה זו פרה ורבה אף ד"ת פרין ורבי, הספר נחלק לעשרים וחמשה פרקים המכילים מעל אלף וחמש מאות סעיפים עם אלפי הערות ומקורות פעמים באורכה ופעמים בקצרה כדרכה של תורה לשמחת לב ולאובה תורה.

עבור ת"ח מופלאים אלו מהוה הספר בשורה מרנינה ביותר בהיותו דולה ומשקה, כאשר שמו היקר של מורינו שר התורה שליט"א מופיע בספר יותר משמונה מאות פעמים!!! במדור 'שיח חכמה' המופיע בראש הספר, המכיל מעל 30 עמודים ד"ת של רבינו שליט"א. הרבה"ח שליט"א חקק ע"ג ספר מרגלית נאה מפי רבינו שליט"א, שכאשר שוחח עם רבינו שליט"א באחת הסוגיות חזר בפניו על חידוש של בעל האשל אברהמי הבוטשאטשר, הוא מספר שרבינו שליט"א תיקן מיד את לשונו ואמר הגאון מבוטשאטש, היינו שרבינו שליט"א באמירתו הקצרה והברורה הסב את תשומת לבו שיש להזהר בכבודם של תלמידי חכמים ולהזכיר בדרך כבוד, ושאינו לכנותו אלא בדרך כבוד בשמו הנאה לו הגאון מבוטשאטש. דברי פי חכם חז.

ליצירת קשר: ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

077-2092005 053-3145900

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת.

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שיח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310

גיליון מס' 422 פרשת ויקה"פ החודש
תשפ"א שנה תשיעית

לעילוי נשמת
ר' יצחק שלמה ב"ר שמואל
קרליבך ז"ל
נלב"ג ג' ניסן תשע"ט תנצב"ה

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

פנינים על הפרשה
מראה - שייכת רק לנשים

ויבואו האנשים על הנשים (ל"ה כ"ב)

כתב הספורנו כאן, כי הגיעו עם הנשים משום שאין מקבלין מאישה בלי רשות בעלה אלא דבר מועט (ב"ק ק"ט), ולכן הגיעו גם הבעלים, כדי שיקבלו מהם כל מה שהביאו.

והעיר רבינו, מדוע לגבי מראות הצובאות שהביאו הנשים (להלן ל"ח ח') הוא לא נזכר שהגיעו גם הבעלים.

וישב: מראה היא דבר השייך רק לשימוש הנשים, כי הרי הלכה היא (י"ד סימן קנ"ו ס"ב) שאסור לגבר להביט במראה. ותכשיט שהוא מיוחד לאישה מותר לה להביא בלי רשות בעלה!

בסעודה אחרת בזמן אחר הוסיף:

לולא דברי הספורנו פשט הכתוב הוא, שכאשר הגיעו איש ואישה, הקדימו את הגברים תחילה, ואין הכי נמי אישה שאין לה בעל כגון שאינה נשואה, הגיעה לבדה, ובא הכתוב לומר שאם שניהם עומדים בתור, את האיש מקבלים תחילה, כיון שאיש קודם לאישה כדתנן בהוריות (י"ג א').

ואגב סח רבינו:

בדיני ספירת העומר דנו הפוסקים אם נשים יכולות לספור בברכה או חוששים שישכחו ולא יזכרו לספור כל הימים (ועין משנה ברורה סימן תפ"ט סק"ג) ואבא, מרן הסטייפלר זצוק"ל, רצה שהבנות יספרו כל יום בברכה ולא ישכחו, וחפץ מקום בולט לתלות פתק של תזכורת.

והיה מניח פתק תזכורת על המראה... כי ידע ששם בוודאי הבנות יראו בכל יום, ולא ישכחו לברך... ואכן כך היה, תמיד זכרו לספור כל יום בברכה.

חכמת בעלי החיים בהכנת כלי המשכן

ועשה בצלאל ואהליהב וכל איש חכם לב אשר נתן ה' חכמה ותבונה בהמה (ל"ו א') איתא במדרש (שמות רבה פ"ח ס' ג') כל מי שנתעסק במלאכת המשכן, נתן לו הקב"ה חכמה ובונה ודעת, שנאמר: 'ויעשו כל חכם לב', ולא רק בבני אדם אלא אפילו בבהמה וחייה, שנאמר: 'חכמה ותבונה בהמה', בהמה כתיב, שנתנה חכמה באדם ובהמה.

וצריך עיון, בשביל מה היה צריך את הנס הגדול הזה, שגם לבעלי חיים תהיה חכמה?

ואמר רבינו, כי הנה כל כלי בית המקדש היה צריך לעשותן לשמן, דכתיב (ריש תרומה וברש"י שם) ועשו לי - לשמי (רמב"ם פ"א מבית הבחירה ה"כ ובקריית ספר שם, ושם לא עשו לשמן פסול).

והנה כשהביאו את הזהב למקדש, היה צריך לזקק אותו מסיגין שיהיה זהב טהור, וכיצד עשו, איתא בירושלמי (יומא פ"ד ה"ד) שהיו חותכים את הזהב לחתיכות קטנות ומצפים אותן בבצק, ונעמיות אוכלות אותן ומסננות במעיהן ואחרי זה מוציאות זהב מזוקק.

והרי הנעמיות צריכות לכוון לשמן, ולכן אפוא נתן הקב"ה חכמה בלב בעלי חיים... (שבענו מטוביך)

כשעלו רבינו ומשפחתו לארץ בניסן תרצ"ד היה רבינו ילד כבן שש, שלח הגאון ר' מתת' שטיגל ר"י בית יוסף בב"ב את ר' צבי כגן שהיה אז תלמיד הישיבה לנמל חיפה לקבל את פניהם, והביא להם דברי מאכל, בתוך הדברים היה גם בטנים, רבינו שהיה אז ילד בן שש ראה דבר שלא הכיר כלל (ברוסיה לא היה מצוי דברים אלו) היה בטוח שזה פרי חדש, מיד אמר: הנה יהיה לנו כבר שהחיינו לפסח [ולא ידע שזה קטניות האסורות בפסח]..

(מנחת תודה)

הבהרה: אורחים כל הגוים

בגיליון פרשת תצוה-פורים הובא מספר 'שיח המגילה', בשם חתנא דבי נשיאה הגאון הגדול רבי שרגא שטיינמן שליט"א, אודות נוסח הפיוט 'אורחים כל הרשעים ברוכים כל הצדיקים'.

היות והדברים שם לא היו מדויקים, נתבקשנו לתקן כי הנוסח הנכון שרבינו גורס הוא 'אורחים כל הגוים ברוכים כל היהודים', והצנזור שינה וכתב רשעים וצדיקים, עכ"ל.

ערב חג הפסח הבעל"ט

לידינו קוראי הגיליון שליט"א
א"ה הגליון הבא ייצא לקראת שבוע
הבא - פרשת ויקרא, והוא יצורף אל
מארז חוברות ייחודי וחגיגי לכבוד חג
הפסח, ובו יופיעו מתורגמם של גדולי
הדור שליט"א (ועוד...), על ידי מערכת
ה'קובץ גליונות'.

כמו כן יופיע חוברת 'דברי שיח' נפרדת
מתורת מרן שליט"א, ענינים חדשים
ומענינים מתורת מרן שליט"א בעניני
חג הפסח, ומאמר מרתק
אודות המהפכות - פרק ג'.
בברכת חג פסח כשר ושמח

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

 רב דניאל ד דהן
 סופר ס"ת"ם מוסמך

Rabbi Daniel David Dahan, Sofer Stam
 Tel: 646 387 5683. Email: Sofersogood4@gmail.com
 Checking, writing, and sale of Sefer Torah, Tefillins,
 Mezuzot, and Megillot. * SAME DAY SERVICE *

Contact us for your dream
 custom closet

HIPPO CLOSETS

Free Estimates
 347.760.3600
HippoClosets@gmail.com

**GIBRALTAR ABSTRACT
 TITLE AGENCY**

ARE YOU PURCHASING OR REFINANCING?

 CALL US FOR A QUOTE!
 845.362.3863 • ORDERTITLE@GIBALTARNY.COM

**ROSENBLUM
 ARCHITECTURE**

TODD ROSENBLUM • rosenblumarchitecture.com

845.364.0337 • 200 East Eckerson Road
 914.522.6793 • Suite 230 E
todd@adaparch.com • New City, NY 10956

**ARE YOU LOOKING FOR A
 STRAUSS
 CLEANING**

At Strauss Cleaning, we do a
 thorough job making sure that
 every inch is spotless. Call us now to
 schedule your

**Free
 Estimate**

We Specialize in
 Commercial Jobs:
 - Offices
 - Schools
 - Shules
 - Retail Stores
 - Event Spaces

Call now at 201-742-3136

LENNY ROSENFELD

845.517.0300
inspections613@gmail.com
WWW.LRINSPECTIONS.COM
 NY State License # 1330185

LR HOME INSPECTIONS
 Serving Rockland, Westchester, NYC 5 Boroughs

MOSHE STAMM
 LICENSED BROKER

SPECIALIZING IN GROUP HEALTH INSURANCE

**omni
 MANAGED HEALTH**

p: 718.252.9555 ext. 2207
 e: moshe@omnimh.com
 w: www.omnimh.com

ROCKLAND TRANSFERS
 CAR SERVICE

- ♦ Airport car service (departures and arrivals)
- ♦ City to City
- ♦ Per Hour Hire
- ♦ School (out-of-town) Drop-off and Pick-up
- ♦ Reliable and Safe
- ♦ Fixed Rates
- ♦ No Added Fees
- ♦ Credit Cards Accepted

**Easy
 Booking
 Online**

Reserve Online
www.RocklandTransfers.com
 Call / Text
 (845) 288-8888

FREE AD SPACE

To inquire about placing your free ad here,
 please email mitzvot@ramapost.com

**CHEVRA L'BITACHON
 OF ROCKLAND COUNTY**

Chevra L'Bitachon is a community security organization which trains and manages members of the community to become guards for their own shuls and mosdos as well as other security related resources.

For more info, please contact us at info@clbrc.org
 or call/whatsapp 845.704.1205
 (add us to whatsapp to see our regular security related updates)

**FIRST CLASS
 LEASING**

**JUNKBOYZ
 PRESERVATION**

**ROCKLAND
 ERUV**

Sullivan County Labs
 Certified Environmental Testing
How Well Do You Know Your Well?

COMMON TESTS:
 • Bacteria
 • Nitrates
 • Metals
 • Volatile Organic Compounds
 • Petacides / Herbicides
 • Etc.

845-SAFE-H2O
 PICKUPS AVAILABLE IN MONSEY
 AND SURROUNDING AREAS
www.sullivancountylabs.com

35+ Years
 OF SERVING THE COMMUNITY

- ♦ WILLS & TRUSTS
- ♦ ELDER LAW
- ♦ PROBATE
- ♦ TRUST ADMINISTRATION
- ♦ HALACHIC WILLS
- ♦ TAX PLANNING
- ♦ MEDICAID PLANNING
- ♦ ESTATE PLANNING
- ♦ SPECIAL NEEDS PLANNING
- ♦ ASSET PROTECTION

 Emanuel Haas, Esq. Ari J. Zaltz, Esq.

Haas & Zaltz, LLP
 845.425.3900
INFO@HAASZALTZ.COM | WWW.HAASZALTZ.COM
 365 ROUTE 89 | SUITE 231 | AIRMONT, NY 10952

As an independent agency we shop several companies to find you the right coverage and the right price.

Wise Men Insurance Services
support@wisemeninsurance.com
 Ph 845-579-2978 Fax 845-231-6224

DJ KAEJ

FOR ALL YOUR SIMCHA NEEDS!

347.618.5028
bookings@djkaej.com

**POMONA
 ENTERPRISES CORP.**
 Custom Home Builders
 845-354-0018

WWW.POMONAENTERPRISES.COM

UNLIMITED ISRAEL™
 ON ISRAEL'S MOST RELIABLE NETWORK
 P: 845-371-9800

TELETECH
 SECURITY & COMMUNICATIONS

"ESSENTIALLY" ABOVE & BEYOND!

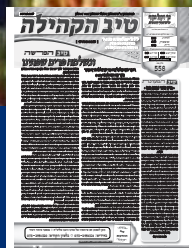
כ"ט אדר תשפ"א • 13 מרץ 2021 • מאנסי: הדלקת נרות - 5:41 • מוציש"ק - 7:14 (72 דקות) • Vo. 3 | Issue 25 | No. 124 • בסייד

רס התורה

דברי תורה מודפסים ומופצים בחופשיות על ידי ראמפוסט

"בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך"

פרשת ויקהל-פקודי

דברי שי"ח • טיב הקהילה • שבילי פנחס • חוט של חסד • המברך

דברי תורה
עברית